WILLIAM LEWIS MANLY

VALEA MORTII

COLECTIA WESTERN

WILLIAM LEWIS MANLY

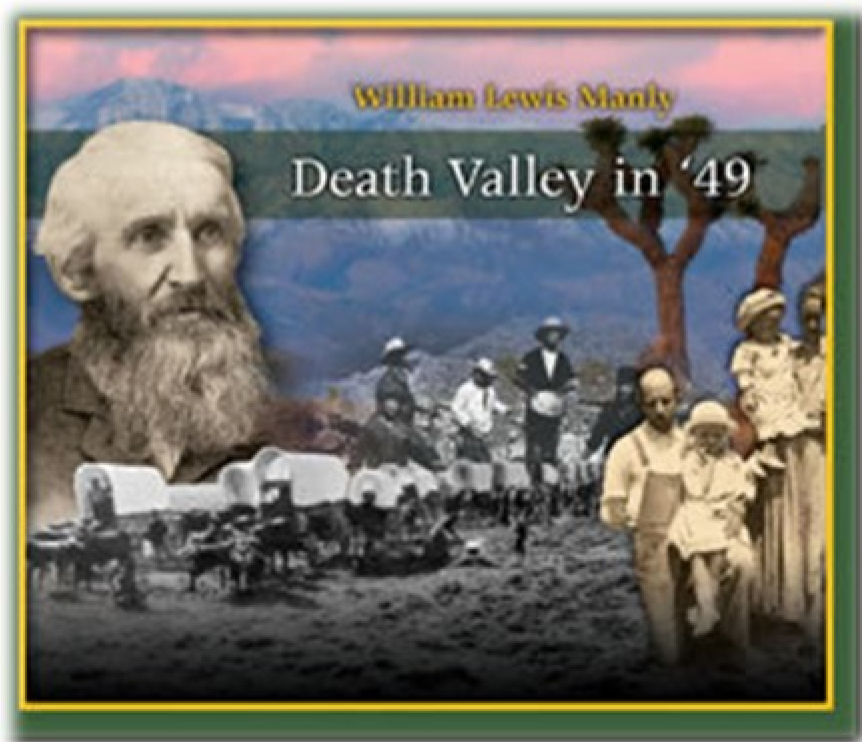
VALEA MORŢII

TRADUCERE; ALFRED NEAGU

V.1.0

WLLLIAM LEWIS MANLY

«**W L. Manly** a fost unul din deschizătorii de noi drumuri spre California la începutul exodului în căutarea aurului. Manuscrisul primei relatări a acestei expediţii a dispărut, mistuit într-un incendiu.

Cartea „**Valea Morţii în '49**", prezentată aici în versiune abreviată, a apărut mult mai târziu, în 1894. (n.t.).»

Editura Elit Comentator
Bucureşti
1991

PE DRUMUL CALIFORNIEI

Din vreme în vreme se iscau zvonuri despre un ţinut mai mănos spre soare-apune şi adesea izbucnea printre oameni un fel de molimă a vestului sau a pionieratului. Prin 1845 am fost şi eu uşor atins de această boală din cauza istoriilor auzite despre Oregon. Mi s-a spus că guvernul îţi dădea pământ pentru o fermă bună dacă te strămutai în acele locuri şi făceai şi niscaiva îmbunătăţiri. Oamenii povesteau că era un ţinut cu un pământ rodnic, multe păduri, vânat şi peşte berechet şi vreo câţiva indieni, cât să dea puţin iz de aventură întregii tărăşenii. Iarna, vremea era tare blândă, după cum auzisem şi m-am socotit eu că locul îmi venea turnat. De îndată am început să mă gândesc la toate câte aveam nevoie pentru drum şi am văzut că-mi trebuiau pe puţin doi ani ca să le încropesc. Nimeni nu se gândea să pornească spre California, în momentul acela, pentru simplul fapt că pe atunci California nu aparţinea încă Statelor Unite.

Prin iarna lui 1848-1849 au început să circule tot felul de zvonuri că s-ar fi aflat aur în California, dar îndeobşte la noi nu li s-a dat prea multă crezare până n-au fost întărite de spusele unui ofiţer şi cum oamenii noştri erau obişnuiţi cu minele şi mineritul, se iscă o adevărată febră a aurului, uşor molipsitoare. Domnul Bennett a fost şi el atins şi şi-a vândut ferma, iar eu am simţit o schimbare în pasiunea mea pentru Oregon şi am început să visez cu înfrigurare că

scoteam la lumină pulberea aurie. Nimic nu ne mai putea vindeca decât o călătorie până acolo şi ne-am hotărât îndată s-o stârnim.

Fiindcă până-şi arăta iarba colţul mai erau vreo câteva săptămâni bune, m-am gândit să-mi tăbârcesc barca şi câteva capcane peste un braţ al râului Wisconsin şi să mă pornesc spre Câmpia Câinelui, ca să încolţesc vreo câteva dihănii şi să-mi fac rost de un ponei indian pe care să călăresc până-n California. La Mineral Point nu era rost să pui mâna pe vreun bidiviu. M-am agăţat de un vapor care tocmai urca pe fluviu, am ajuns în Valea Crucii, unde exista o singură locuinţă şi aparţinea unui negustor olandez de la care am cumpărat un ponei de Winnebago, lăsat de stăpânul său peste iarnă într-o mică insulă plină de hăţişuri şi m-am socotit eu că de putuse ierna animalul numai cu uscături şi păpuriş atunci era destul de încercat ca să mă ducă şi pe mine prin prerii. Am dat pe el treizeci de dolari şi am văzut că era o fiinţă jigărită şi leneşă. Totuşi mă gândeam că atunci când avea să dea de iarbă şi să pună oleacă de carne pe coastele acelea sfrijite ale lui, poneiul avea să se mai învioreze, aşa că i-am petrecut o funie pe după gât şi m-am pornit cu el la vale, pe lângă fluviu. Când am ajuns la Toporu' Ştirb, am văzut că apele râului crescuseră, dar n-a fost treabă grea de trecut dincolo fiindcă poneiul meu se simţea ca o raţă în apă.

Înainte de a pleca de la ferma lui Bennett mi-am modificat închizătorul puştii şi am făcut rost de muniţie să-mi ajungă doi ani. Apoi mi-am mai argăsit vreo câteva piei frumuşele de căprioară şi am dat să mi se facă un rând zdravăn de veşminte (ca să fiu sincer, le-am croit şi le-am cusut eu cu mâna mea).

La Valea Câinelui am găsit o scrisoare de la Bennett, în care-mi spunea că din cauza vremii iarba era încă atât de prizărită, încât avea să mai întârzie plecarea cu vreo două-trei săptămâni, aşa că făceam bine dacă mă întorceam să pornesc cu el o dată. Dar cum scrisoarea nu avea dată, nu-mi rămânea decât s-o ghicesc. La început aveam de gând s-o iau drept spre vest, spre Râpa Sfatului, ca să-i întâlnesc

acolo pe ceilalţi, dar acum am socotit că era mai bine să mă întorc la Mineral Point ca să mergem toţi o dată, sau, dacă ei s-ar fi pornit, s-o iau repede pe urmele lor şi să-i ajung.

La întoarcere, râul Kickapoo se umflase prea mult pentru ca să încerc a-l trece prin vad, aşa că am jupuit nişte coajă de tei şi din câteva trunchiuri am făcut o plută pe care să-mi car puşca şi pătura. După ce-am îmboldit poneiul să treacă dincolo, am pornit şi eu după el. A trecut repede înot, dar se pare că nu i-a plăcut prea mult în partea cealaltă, pentru că, înainte de a ajunge şi eu acolo, s-a înturnat fără să-i pese de vorbele mele. Am luat-o şi eu cu pluta înapoi, dar m-a dus apa la vale o bună bucată; am prins ticălosul şi iar l-am îmboldit să treacă dincolo, iar când am ajuns şi eu cu pluta pe la mijlocul apei, individul s-a întors şi mi-a jucat acelaşi renghi. Am început să mă gândesc la vechea parabolă cu omul, vulpea, gâsca şi baniţa de grăunţe, dar am rezolvat problema în felul meu, am încropit un curmei de tei de care am legat un bolovan, l-am trecut pe celălalt mal, apoi cu celălalt capăt al curmeiului am legat poneiul şi l-am expediat după bolovan. De data asta s-a astâmpărat. După trei zile de bălăcit prin pâraie şi de bătut drumuri grele, am ajuns la Mineral Point ca să aflu că Bennett plecase de două săptămâni şi luase cu el şi lucrurile mele. După cum ne înţelesesem de la început.

Eram puţin cam încurcat, dar am pornit spre Dubuoue, cu puţinul meu bagaj, am trecut singur apa chiar acolo am luat-o pe drumuri desfundate până am ajuns din urmă un şir de care, la vest de râul Desmoines. Erau din Milwaukee şi aparţineau unui oarecare domn Blodgett şi câteva nopţi la rând am poposit împreună cu oamenii convoiului până am ajuns la Missouri.

În ultima zi, sau în ultimele două zile, am luat-o repede la picior şi am ajuns înaintea lor la râu. Acolo erau vreo câteva care californiene şi câteva tabere, aşa că mi-am slobozit poneiul şi am început să mă uit prin preajmă Am trecut printr-un fir de apă spre o limbă de pământ de lângă râu.

Unde era un oficiu poştal, o prăvălie şi câteva cabane. Întâi am căutat vreo scrisoare, dar nu era nici una pentru mine Apoi am început să mă uit după vreun anunţ prin saloonuri şi prăvălii, să citesc numele scrijelite pe bârnele caselor şi pe oriunde credeam că aş putea să dau de vreo urmă de-a prietenilor pe care-i căutam, nimeni nu-i văzuse, nimeni nu auzise de ei. După ce-am tot căutat vreo jumătate de zi am trecut din nou. Cam amărât. Apa în partea astălaltă. Unde-mi lăsasem calul la început m-am gândit să mă întorc şi să mai aştept un an. Dar la tabără, unde-mi lăsase poneiul, nu era decât un mic convoi de care şi drumul nu era sigur decât alături de un convoi ca lumea. M-am întors în tabără, m-am tras într-un colţ am început să-mi zdrobesc mintea ce să fac şi am vorbit despre asta şi cu Chas, Dallas, din Lynn, Iowa, stăpânul convoiului.

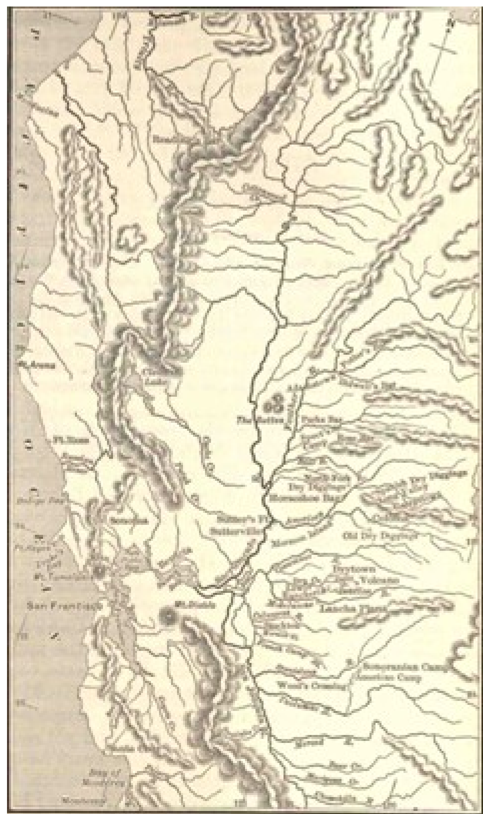
Toate lucrurile mele şi puşca erau la Bennett. Iar eu aveam cu mine puşca lui de calibru mic. Un cort prizărit, uşor, o tigaie, o cană de tablă, o bluză de lână şi hainele de pe mine. Cum n-aveam para chioară să-mi fac rost de alte lucruri am cam socotit să mă întorc înapoi, dar tocmai atunci Dallas îmi spuse că de mă angajam să-i mân unul din care în timpul drumului avea să-mi dea adăpost şi mâncare, iar eu puteam să-mi las calul slobod laolaltă cu ai lui.

M-am gândit şi m-am răzgândit, iar în cele din urmă mi-am pus lucrurile în car, am apucat biciul şi am început să îndemn boii. Dallas avusese de gând să facă rost de provizii acolo, dar n-a reuşit, aşa că ne-am pornit la vale către St. Jo, urmând foarte îndeaproape cursul râului. Am poposit lângă acea localitate, am intrat pe jos în târg şi am dat de un convoi de numai câteva care, pe şleaul cel mare al emigranţilor vestului.

Eu aveam în seamă o pereche de boi şi una de vaci. Ştiam cum se îndeamnă vitele, dar la început am cam avut necazuri cu animalele acelea ciufute, până s-au dumirit că mă purtam blând cu ele şi apoi lucrurile au mers strună.

Ajunsesem într-un stat sclavagist şi aici am văzut eu prima oară un negru scos la mezat. De o parte a străzii era un fel de tribună, cum se ridică la noi pentru discursuri

politice. Vânzătorul se urcă la tribună, cu un negru de vreo 18 ani şi după ce lăudă toate calităţile acestuia din urmă, silindu-l pe băiat să stea drept şi să se arate cât era de mândru, începu să invite amatorii să facă oferte şi acestea porniră de la cinci sute de dolari. Răpăi cu ciocanul, îndemnând amatorii, de parcă ar fi vândut un juncan şi când domnul Rubideaux, fondatorul târgului St. Jo, oferi opt sute de dolari, preţul se opri aici şi băiatul fu vândut. Pe mine, cu educaţia mea din New England, toată povestea m-a cam tulburat.

THE GOLD REGION IN 1848, FROM TUOLUMNE TO TRINITY.

Aici Dallas şi-a făcut rost de provizii şi după ce-au fost încărcate făina şi slănina, omul de la bac ne-a cerut cincizeci de dolari ca să ne treacă dincolo. Dallas a socotit preţul prea mare, aşa că am luat-o înapoi, mergând încă o zi în susul apei, până am ajuns la un alt bac unde am trecut cu numai treizeci de dolari. De aici am pornit să traversăm ţinutul, mai mult de-a dreptul decât pe drum, până am ajuns pe şleaul de la St. Jo şi curând ne-am trezit pe valea râului Platte.

La primul popas pe râul Platte m-am învelit în pătură, sub car şi mai mult m-am gândit decât am dormit, dar mă încurcasem în aventura asta şi nu-mi rămânea nimic altceva de făcut decât să merg mai departe. Auzisem că erau două forturi în drumul nostru, noul fort Kearney şi fortul Laramie, la sud de râul pe care trebuia să-l trec? În înainte de a ajunge la Trecătoarea de Sud, din Munţii

Stâncoşi, iar dincolo de acestea nu mai era nicăieri nici un loc unde să cumperi hrană sau leacuri de boală. Convoiul nostru de numai cinci care, cu zece bărbaţi, o femeie şi trei copii, nu era o forţă prea grozavă în faţa indienilor, dacă aceştia aveau de gând să ne scarmene şi mi se părea că încercarea noastră era cam îndrăzneaţă; un convoi mai mare ar fi fost mai sigur…

Dacă domnului Dallas nu i-ar mai fi plăcut ochii mei şi m-ar fi concediat, eu, rămânând numai cu puşca şi poneiul, aş fi fost cam la ananghie; dar m-am hotărât să merg mai departe şi să-mi încerc norocul cu sălbaticii, care nu s-ar fi ales de pe urma mea decât cu părul şi puşca, de s-ar fi arătat duşmănoşi. Trebuie să mărturisesc că drumul care mă aştepta nu-mi părea nici prea drept, nici prea luminos, dar speram că avea să fie mai bine decât gândeam eu. Aşa că mi-am înjugat boii şi vacile la car şi am mânat mai departe. Carele celelalte aveau câte doi oameni, ce minau vitele cu rândul, aşa că la două zile o dată se puteau duce la vânătoare de voiau, dar eu tot cu biciul mă ţineam toată ziua, iar puşca odihnea în car.

Când am ajuns la Pârâul Sărat, am văzut că malurile erau abrupte, aşa că am fost nevoiţi să legăm carele cu o funie groasă pe care am înfăşurat-o de câteva ori în jurul unui par şi apoi le-am slobozit încet la vale; în schimb, în partea cealaltă, împingeam carele alături de vite. Ne apucă noaptea înainte să trecem jumătate din care dincolo şi, deşi nu căzu strop de ploaie, spre dimineaţă apa crescu ajungând la vreo trei metri. Din lada unui car am făcut o barcă şi am încropit un fel de pod umblător; apoi am tras carele şi, cu toate că dispăreau sub apă, ieşeau în partea cealaltă întregi.

Dallas şi ai lui mergeau într-un car tras de o pereche de cai, Dick Field era bucătarul nostru, iar restul oamenilor minau vitele. Noaptea puneam câte un om de pază care să vegheze să nu dea indienii peste noi, sau să nu se răzleţească animalele şi să pierdem timpul căutându-le. Când am ajuns la câteva mile de fortul Kearney, cred că la 3 iulie, am poposit lângă râu, aproape de nişte smârcuri cu

mulţi plopi şi sălcii. După-amiază, dinspre vest, se arătă în galop un cal care se amestecă apoi cu ai noştri ce păşteau puţin mai departe. Dimineaţa au venit doi soldaţi de la fort şi au întrebat de calul rătăcit, dar Dallas le spuse că nu a văzut nici urmă de cal, iar soldaţii nu s-au mai ostenit să se uite prin desişuri după el. Probabil că era mai uşor să se întoarcă la fort şi să raporteze: „L-au luat indienii”.

Când am pus animalele la căruţă, Dallas a înhămat calul rătăcit alături de al său, dar în aşa fel încât atunci când aveam să trecem pe lângă fort, calul să se afle în partea opusă; când ne-am apropiat de fort, a luat-o înainte pe jos şi i-a ţinut pe ofiţeri de vorbă în vreme ce oamenii lui au mânat carele mai departe şi calul n-a fost descoperit. Treaba asta nu mi-a plăcut prea mult, fiindcă, dacă am fi fost prinşi, am fi fost scărmănaţi toţi cum trebuie şi probabil că şi bunurile celor nevinovaţi aveau să fie confiscate. Ideile mele despre cinste, dobândite în New England. Erau cam zdruncinate.

Când am ajuns la râul Platte de Sud, ne-a trebuit o zi întreagă ca să trecem prin albia nisipoasă, pentru că mai întâi am fost nevoiţi să căutăm un vad bun, încercând adâncimea cu piciorul dintr-o parte în alta şi-apoi când am început să trecem carele, n-am îndrăznit să ne oprim o clipă de teamă ca ele să nu se afunde în nisipul mişcător. N-am avut necazuri la traversare, iar când ne-am ridicat tabăra pe celălalt mal şi-a făcut apariţia la vreo două sute de metri un bizon singuratic şi toţi câţi eram acolo ne-am luat după el, unii chiar pe jos. Călăreţii l-au întrecut îndată, dar bizonul nu s-a arătat dornic să se ferească din calea lor, aşa că au deschis focul asupra lui. Nu s-a clintit din loc şi oamenii s-au apropiat. Domnul Rogers era călare pe un cal cu apărători la ochi; se apropie la o distanţă convenabilă ca să-şi descarce „coltul” când, deodată, bizonul se răsuci, calul nu putu să vadă mişcarea destul de iute ca să se ferească şi trebui să suporte atacul bătrânului animal, care-şi repezi coarnele în el şi-i făcu o rană de vreo şase inci într-o coapsă, în vreme ce Rogers se trezi zburând peste capul calului, iar când atinse pământul, o tuli frumuşel cât îl

ţineau picioarele. Ceilalţi hărţuiră bizonul încă vreo jumătate de milă şi, până la urmă, după ce primi vreo cincizeci de gloanţe, animalul căzu, dar tot mai ţinea fruntea sus, sfidător, primind foc după foc şi scuturând mânios din cap, până când un glonţ în coastă îl doborî definitiv. Vântul acesta ne-a oferit multă carne, care, deşi cam tare, era o plăcută schimbare de regim după slănină. Eu n-am luat parte la expediţie decât în calitate de spectator.

Cercetând apoi animalul, am văzut că multe gloanţe se opriseră în părul lăţos şi bătucit care-i creştea pe frunte şi nici unul nu ajunsese până la ţeastă. Câteva zile mai târziu am fost nevoiţi să ne oprim de-a binelea din cauza unei cirezi de bizoni care ne-a tăiat calea. Veneau din susul apei şi mergeau spre sud. Animalele mai tinere mergeau înainte, iar în urmă veneau vacile bătrâne şi nişte matahale de tauri lăţoşi. Toţi alergau în trap grăbit, limbile le atârnau din gură şi nici un bizon nu părea să ne fi băgat în seamă, deşi nu eram decât la o sută de metri de ei. Am fost nevoiţi să ne păzim vitele înjugate şi cele slobode ca să n-o rupă la goană, fiindcă arătau tare mirate şi oarecum speriate de aceste neamuri ale lor din prerie. Apoi am întâlnit multe cirezi mari de bizoni pe care le zăream de departe. De multe ori în depărtare ni se părea că vedem întinderi nesfârşite de desişuri, dar când ne uitam mai atenţi erau turme imense de bizoni. Se arătau şi antilope, dar acestea preferau locurile mai înalte şi era greu să te apropii de ele destul de mult ca să poţi trage ca lumea. Cu toate astea am doborât destul vânat, care a constituit o hrană bună. Cu cât mergeam mai departe, întâlneam tot mai mult vânat mare, precum şi lupi şi câini de prerie, cei dintâi părând a se aţine pe urmele bizonilor.

Cam în timpul ăsta ne-am întâlnit cu un ciudat convoi îndreptându-se spre est, din care făceau parte vreo cinci-şase mormoni din Salt Lake, toţi călare pe nişte catâri mici, spanioli. Erau îmbrăcaţi în piei de căprioară, cu mocasini şi pinteni uriaşi care zdrăngăneau, agăţaţi de călcâie, cu rotiţele de vreo patru inci. Fiecare era înarmat cu puşcă,

pistol şi un cuţit cât toate zilele. Arătau cam fioroşi, cu părul lăţos şi bărbile lungi, cu pălăriile lor vechi cu boruri largi şi, în general, aveau un aer de sălbatici.

Treceam adesea pe lângă câte un mormânt săpat la marginea drumului şi uneori o scândurică, la căpătâi. Arăta că sărmanul murise de holeră. Multe morminte fuseseră răscolite de lupi şi pătura în care fusese învelit cadavrul era trasă la o parte.

Stând de vorbă cu vreo câţiva militari, am aflat multe cu privire la drumul care ne aştepta spre vest. Ne-au spus, mai ales, că eram în mare întârziere, că nu mai puteam ajunge la timp în California pentru că trebuia să trecem munţii Sierra Nevada, care, ziceau ei, aveau să fie acoperiţi de zăpadă în noiembrie, sau chiar şi mai devreme şi vom fi nevoiţi să iernăm la Salt Lake. Vreo câţiva dintre oameni l-au auzit pe domnul Dallas repetând familiei sale acelaşi lucru, adăugind însă că, de rămâneau peste iarnă la Salt Lake. Avea să dea drumul căruţaşilor îndată ce ajungeau acolo, deoarece nu-i convenea să-i hrănească toată iarna.

Pentru mine era o veste foarte proastă, fiindcă ştiam ce-i aşteaptă pe aceşti nefericiţi; şi perspectiva de a fi aruncat printre ei, fără un ban cu care să-ţi cumperi măcar un codru de pline, era destul de neagră. Din câte ştiam eu, acolo nu era rost să găseşti de lucru, nici dacă munceai numai pentru masă şi casă, iar ceilalţi căruţaşi împărtăşeau temerile şi dezamăgirea mea. Cum eram la mare ananghie, ne-am strâns la sfat şi l-am chemat şi pe patron ca să ştim despre ce era vorba. Domnul Dallas veni şi omul nostru îi

spuse cum stăteau lucrurile, îi mărturisi părerile noastre şi-l întrebă ce ne putea spune despre toată tărăşenia asta. Patronul se mânie pe noi destul de rău, vorbi puţin şi înjură mult, Iar miezul spuselor sale suna cam aşa:

— Convoiul ăsta-i al meu şi am să fac cu el taman ce mi-o trece mie prin minte şi nu-mi pasă nici cât negru sub unghie ce-or să spună sau or să facă nişte indivizi ca voi. N-am să vă hrănesc toată iarna pe degeaba şi când ajungem la Salt Lake, n-aveţi decât s-o luaţi încotro vedeţi cu ochii, fiindcă mie n-o să-mi mai faceţi trebuinţă.

Am mai stat noi puţin de vorbă cu el, dar deocamdată nu puteam face nimic altceva decât să ne batem gura de pomană… Apoi am mai stat de vorbă noi între noi şi atunci şi în zilele următoare, în timpul drumului. Am început să ne gândim că singurul chip de a o scoate la capăt la Salt Lake era să ne facem mormoni şi pe nici unul dintre noi nu-l prea împoldea nici credinţa, nici cheful la aşa ceva, dar nici nu ne puteam gândi să ne oprim din drum şi să pierdem atâta timp; iar de nu aveam parte de tare mult noroc în călătoria asta, nu ne mai rămânea decât să împărtăşim soarta tuturor păcătoşilor.

Ajunsesem la Râul Dulce şi se şi vedeau zăpezile pe Munţii Stâncoşi, înaintea noastră, care ne aduceau aminte că iarna bătea la uşă şi noi nu făcusem decât ceva mai mult de jumătate de drum. Nu eram prea fericiţi, dar din vreme în vreme ne mai împăcăm inima făcând haz şi noi de câte un caraghioslâc…

Căpitanul companiei care ne întovărăşea avea cu el o doamnă tare mândră şi când aşezam tabăra, se retrăgeau amândoi într-un cort foarte arătos. Bucătarul companiei le servea masa în intimitatea cortului şi păreau amândoi grozav de fericiţi. Toţi gândeau că tare mai fusese norocos căpitanul de avea o tovarăşă de drum atât de bine făcută şi călătorea astfel spre terenurile aurifere pe cheltuiala guvernului.

Se pare că între căpitan şi locotenent se iscă puţină gelozie şi, într-una din zile, îi văd stând mânioşi, faţă-n faţă, dinaintea cortului căpitanului, amândoi călare, cu

carabinele de-a curmezişul pe şa. Schimbaseră câteva cuvinte tăioase şi păreau că se încinseseră până la punctul la care erau gata să tragă unul în celălalt. La un moment dat locotenentul îşi mişcă puţin mâna dreaptă, dar căpitanul îl zări îndată şi-i strigă:

— Lasă arma în pace sau te împuşc! Şi vorbind astfel, apucă şi el arma şi o îndreptă către celălalt ofiţer.

În vremea asta. Doamna căpitanului stătea în uşa cortului şi, când văzu că favoritul ei îndreaptă arma spre locotenent, bătu din palmele ei mici şi delicate, tare încântată:

— Ia priviţi la căpitan! Ce viteaz îmi e!

Şi se porni tare pe râs, văzând că domnul şi stăpânul vădeşte atâta virtute militară. Ea se arătă cea mai încântată de toată afacerea asta. Nu ştiu prea bine ce gândeau ceilalţi, dar mie nu mi-a venit să cred că doamna şi căpitanul erau soţ şi soţie. Locotenentul nu era un fricos, dar, socotind că prudenţa e cea mai bună dovadă de curaj, se stăpâni şi nu recurse la armă. Şi îndată cei doi o porniră călare în direcţii opuse.

Am trecut pe lângă o stâncă ce se ridica din albia Râului Dulce, numită Stânca Independenţei. Era acoperită cu mii de nume de oameni care trecuseră pe acolo. Unele erau tăiate adânc în piatră, altele abia scrijelite, iar altele dichisite cu vopsea. Am pierdut o mulţime de timp căutând numele lui Bennett, dar nu l-am aflat nicăieri. De i-aş fi găsit numele şi aş fi ştiut că a trecut teafăr şi nevătămat prin acel loc. Aş fi fost puţin mai întărit în sufletul meu în acele zile pline de nesiguranţă. Unii puseseră şi data la care trecuseră pe acolo şi-mi făceam socoteala că aceia poate se aflau destul de aproape de tărâmul aurului…

Când am dat la Izvoarele Pacificului de prima apă care curgea spre coasta Pacificului, noi, căruţaşii, am ţinut un mic sfat între noi cu privire la noua situaţie. Am strâns grămadă o mulţime de „dacă”, ajungând la următoarele: dacă râul era destul de mare, dacă am fi avut o barcă, dacă ştiam drumul, dacă n-am fi dat în cale de praguri sau locuri dificile, dacă făceam rost de provizii îndestulătoare, dacă

aveam destulă îndrăzneală să ne pornim într-o astfel de călătorie etc. Etc., atunci probabil să avem norocul să ajungem, cumva, undeva, la ocean. Şi acum că ajunsesem la primul, „Dacă” – un râu destul de mare pentru o barcă mai mică – am început să ne gândim mai serios la ceilalţi „dacă”.

Tot umblând de colo-colo, am dat şi de al doilea „dacă” sub forma unei mici ambarcaţiuni de bac, îngropată în nisipul unui banc şi nu ne-a trebuit prea mult timp ca s-o scoatem la lumină şi s-o punem în stare de plutire, fiind destul de mare ca să transporte de pe un mal pe altul un car întreg.

Apoi m-am dus la Dallas şi i-am spus ce ne gândisem noi să facem şi, spre surprinderea noastră, nu s-a împotrivit, ci mi-a oferit pe dată şaizeci de dolari pentru ponei. Ne-a spus că voia să ne vândă şi nişte făină şi slănină să avem de drum…

Ne-a mai dat nişte funii pentru parâme la prova şi la pupa, vreo două topoare. Şi ne-am trezit cu toate astea grămadă la marginea drumului. Apoi, noi şase am predat biciul. Domnul S. McMahon, văcar, o vreme şovăi, neştiind ce să facă, dar, fiindcă Dallas îl îmboldea să se hotărască odată, omul aruncă şi el biciul şi spuse:

— Eu mă duc cu băieţii!

…Aşa că ne-am despărţit, micul convoi luând-o încet mai departe spre vest; căpitanul detaşamentului militar, cătanele şi vesela doamnă o porniră pe drumul Oregonului, iar noi ne-am aşezat pe malul râului care-şi mâna apele spre marele Pacific. Fiecare grup ură celorlalte mult noroc, noi am respirat adânc de câteva ori şi apoi ne-am pus serios pe treabă ca să ne ducem planurile la împlinire.

*

*   *

Primul lucru pe care l-am făcut a fost să ne organizăm şi să alegem un căpitan; în ciuda împotrivirii mele, am fost desemnat pentru această înaltă slujbă… Cercetând vechea barcă, am văzut că era în stare destul de bună, nisipul păstrând-o foarte bine. Sub barcă, în nisip, am găsit şi două

vâsle. Apoi ne-am uitat după nişte prăjini ca să le folosim drept ghiondere în cursul navigaţiei... Am tras barca la mal, ne-am încărcat calabalâcurile şi apoi ne-am suit şi noi. Pentru barca aceea nu era o încărcătură prea mare şi ni se părea că numai noi apucasem singurul drum ca lumea spre Pacific; ne miram cum de toţi ceilalţi puteau fi atât de orbi ca să nu-şi dea seama. Am desfăcut parâmele, am împins barca în curent şi am început să mergem la vale, fără multă bătaie de cap şi foarte comod, simţindu-ne mult mai fericiţi decât dacă am fi luat-o spre Salt Lake. Unde ne pândea soarta de a petrece iarna.

Mergând la vale, râul devenea tot mai iute şi mai învolburat, iar în albie începură să apară multe stânci primejdioase, greu de ferit. Apa nu era prea adâncă, dar curgea cu un vuiet atât de puternic, încât trebuia să strigăm destul de tare ca să ne auzim. Odată, în timp ce mergeam la vale foarte repede, am proptit ghionderul în albie ca să împing iute barca să nu se lovească de o stâncă, dar prăjina s-a înfipt într-o crăpătură şi, în loc să dau drumul, din smucitură, la ghionder. M-am trezit zvârlit din barcă de prăjina care se arcui şi am nimerit în mijlocul râului. M-am lovit destul de zdravăn la spinare şi m-am udat ciuciulete, dar am pornit înot spre mal, petrecut de strigătele de încurajare ale băieţilor, care-şi vânturau pălăriile şi scoteau urale pentru căpitanul lor când au văzut că nu păţise nimic. Le-am spus că nu conta atâta vreme cât ţineam calea apei spre California şi că astfel de întâmplări erau de aşteptat. După cât ne puteam da noi seama, pluteam cam cu treizeci de mile pe zi la vale, ceea ce era mai mult decât puteau trage nişte vite trudite.

Într-un loc, de-a lungul malului, era o perdea deasă de sălcii şi, puţin mai în spate, un perete drept de stâncă, iar între ele se întindea un petic de pământ cu o iarbă verde minunată. Trecerea noastră sperie o turmă de cerbi aflată pe păşune şi toţi o porniră în galop la vale ca o herghelie de cai. Ural însă intră într-un defileu cu pereţi foarte abrupţi şi nu avea pe unde ieşi; am pus la intrare pe unul dintre noi de gardă, iar alţi trei ne-am luat pe firul defileului după el. A

fost cea mai delicioasă carne care se putea găsi în Munţii Stâncoşi. Am urcat leşul în barcă şi am pornit iar la vale.

Până aici ne-a mers foarte bine, fiecare pe rând treceam la cârma bărcii în vreme ce ceilalţi stăteau lungiţi sau dormeau. O vreme ne-am strecurat printre doi pereţi de stâncă între care râul curgea vijelios şi eram nevoiţi adesea să coborâm din barcă şi s-o împingem peste stânci, uneori chiar ducând-o pe sus. Munţii păreau să crească mereu de ambele părţi, cu cât înaintam mai mult; din loc în loc vedeam copaci aplecaţi deasupra râului şi, sus, pe ţancuri, se zăreau capre de munte, uitându-se la noi; păreau că sunt la o milă deasupra noastră, aşa că se aflau în siguranţă. Acolo era sălaşul lor şi arătau atât de netulburate, de parcă ne stârneau să le urmăm. Pe un mal am văzut un plop bătrân cu o urmă de topor pe trunchi – singurul semn că mai trecuse cineva pe aici. Cât am străbătut defileul acesta adânc, n-am doborât nici un vânat şi am început să simţim lipsa proviziilor proaspete.

Am trecut pe lângă multe canioane adânci, întunecate, care dădeau în albia principală şi, într-un loc, unde am găsit o stâncă netedă, spânzurând oarecum deasupra râului, m-am căţărat dincolo de urma lăsată de nivelul cel mai înalt al viiturii, care se vedea foarte limpede şi după ce am amestecat nişte grăsime cu praf de puşcă, am făcut o pastă, iar dintr-o cârpă legată la capătul unui băţ, o pensulă şi am pictat cu litere mari pe piatră CAPT. W.L. MANLEY, U.S.A…Chiar înainte de lăsarea serii am ajuns într-un loc unde stânci uriaşe cât casa se prăvăliseră în apă, blocând cu desăvârşire albia râului, încât era de netrecut pe acolo cu barca. Am descărcat calabalâcul şi băieţii au apucat de funia din pupa, eu m-am dezbrăcat, am împins barca în torentul puternic care se învolbura printre stânci, iar ceilalţi dădeau drumul câte puţin la funie. Apoi am răcnit:

— Daţi-i drumul!

Şi am ţâşnit înainte. Am apucat parâma din prova şi când mi-a venit bine, am sărit peste marginea bărcii şi m-am îndreptat spre mal, după ce am reuşit să stăpânesc barca şi s-o trec de gâtuitură. Mai jos de stânci era apă adâncă şi

am făcut popas. În timp ce unii încărcau barca la loc, alţii, cu un cârlig şi o sfoară, au prins nişte peşte grozav ce semăna cu macrourile…

Când ne-am mai uitat prin preajmă, am văzut că, la vreo trei sute de metri mai jos, altă stâncă imensă bloca albia şi în jurul ei apa curgea într-un şuvoi şi mai amarnic. Iarăşi am descărcat barca şi am încercat să o trecem dincolo, cum mai făcusem. Toţi, în afară de unul singur, ne-am urcat pe stâncă, sus, cu ghionderele în mână; cel rămas deoparte trebuia să dea drumul bărcii încet, ţinând-o de funie, cât putea mai departe, în şuvoi, apoi s-o lase liberă, fiindcă noi aveam s-o prindem cu prăjinile şi s-o împingem în torent ca să treacă dincolo; dar curentul era atât de puternic, încât atunci când barca s-a izbit de stâncă, noi n-am mai putut s-o stăpânim, bordul din partea noastră s-a ridicat în sus, iar celălalt a intrat sub apă; într-o clipă, barca s-a pus pe muchie, cu fundul lipit de stâncă şi şuvoiul năvalnic a înţepenit-o acolo atât de zdravăn, că mai degrabă puteam încerca să mişcăm stâncă din loc decât barca.

Călătoria noastră pe apă părea că s-a încheiat brusc şi prin minte ne-a trecut fulgerător gândul că poate era mai sigur printre mormoni decât pe jos şi orfani într-un ţinut sălbatic ca acela. Barca era fără îndoială pierdută şi trebuia să facem ceva. Am văzut doi pini groşi de vreo două picioare, crescând pe un loc mai neted chiar mai sus de noi şi le-am zis tovarăşilor mei că trebuie să ne hotărâm dacă o luăm pe jos sau încropim nişte canoe din pinii aceia. Ne-am oprit la canoe şi n-am lăsat toporul din mână nici ziua, nici noaptea până când n-am terminat treaba. Când schimbul meu era liber, un ceas-două mă îndeletniceam cu vânătoarea şi pe o creastă pe care creşteau răzleţi nişte pini şi jnepeni am găsit urme mai vechi şi mai proaspete de elan, deci am socotit că ţinutul era bogat în vânat de soi. Cele două canoe aveau vrea cincisprezece picioare lungime şi două lăţime şi pentru mai multă siguranţă le-am legat una de alta. Când le-am încercat la urmă, am văzut că erau prea mici şi nu ne puteau ţine şi pe noi şi încărcătura, aşa că am tras la mal la vreo jumătate de milă mai la vale,

unde am văzut alţi doi pini – pini albi – groşi de vreo două picioare şi mult mai înalţi decât ceilalţi pe care-i doborâsem. Ne-am apucat iar de lucru, făcând o canoe mai mare. Aceasta avea vreo douăzeci şi cinci sau treizeci de picioare lungime şi când am terminat-o, m-au pus din nou căpitan şi peste această ambarcaţiune; apoi am încărcat în ea tot ce aveam mai de preţ, cum ar fi proviziile, muniţia, ustensilele de bucătărie. Eu am pornit cu canoea mare înainte, fiind singurul mai priceput la astfel de navigaţie. Ne-am înţeles cu ceilalţi din celelalte canoe asupra semnalelor prin care să-i vestim de vreo primejdie, dacă se arăta niscaiva vânat şi, aşezându-mă în frunte, am „ridicat pânzele” şi am pornit în zbor la vale.

Într-o după-amiază am dat peste un loc unde albia făcea dintr-o dată un cot brusc, chiar mai mult decât un unghi drept şi îndată după asta urma o cădere de vreo două picioare sau chiar mai mare. Am trecut pe acolo şi am scăpat nevătămat, la fel ca şi ceilalţi, care mă urmară şi toţi ne-am apucat să ne felicităm pentru îndemânarea şi priceperea dobândită. Dar n-a trecut mult şi râul se suci în cealaltă parte, în unghi drept sau poate şi mai mult; am văzut că la vale era şi mai primejdios, le-am făcut semne s-o ia spre mal de îndată, iar eu mi-am dat drumul cu canoea în şuvoiul periculos. Am ţinut canoea pe lângă mal şi am trecut cu bine prin şuvoi, apoi i-am aşteptat şi pe ceilalţi să vină. Nu mi-au ascultat semnalele şi s-au gândit s-o ia şi ei la vale, cum făcusem eu. Pe vreo două sute de iarzi lungime, canalul era foarte drept, fără nici o stâncă, dar şuvoiul era atât de puternic, încât chiar în mijloc forma un năhlap cu valuri mari cum nu mai văzusem niciodată. Băieţii nu s-au dovedit prea pricepuţi pentru şuvoiul ăsta şi năhlapul i-a dus în mijloc, unde viitoarea i-a răsucit şi i-a dat peste cap în toate chipurile. Cei din canoe şi-au dat drumul şi au pornit înot spre mal.

Lui Field îi fusese totdeauna frică de apă şi, de când părăsisem carele, se încinsese cu o centură de salvare pe care nu şi-o scotea niciodată. Începu să-şi vânture mâinile, să se bălăcească şi să dea din picioare cu o viteză

uimitoare, fiindcă nu ştia deloc să înoate; dar până la urmă a ieşit la mal. Pe pământ. Una dintre canoe nimeri într-o altă viitoare, mai la vale şi fu împinsă, cu fundul în sus, spre mal. Alfred Walton. Din cealaltă canoe, nu ştia nici el să înoate, dar se apucă de bordul bărcii, cu puterea spaimei de moarte şi o porni la vale prin vâltori. Uneori îl mai zăreau, alteori nu, dispărând pe rând, când el, când barca. Walton avea un păr negru-pana corbului şi cum se ţinea ciotcă de barcă, capul lui părea o cioară cocoţată pe un buştean. Uneori dispărea sub apă atât de multă vreme, că-l socoteam pierdut şi iar apărea deasupra, încă ţinându-se bărbăteşte de barcă.

McMahon şi eu am aruncat totul din canoea cea mare şi ne-am făcut vânt după Walton. I-am spus lui McMahon să stea în genunchi ca să văd în faţă şi să ferim stâncile şi, schimbând padela dintr-o parte în alta, după cum îi spuneam eu, am putut să sucesc barca iute, după voie şi să evit să ne facem praf. Zburam cu adevărat, spuneau băieţii, dar am rămas în picioare la pupa şi am ferit barca de primejdii, până am nimerit într-o apă mai liniştită şi l-am ajuns din urmă pe Walton. Care încă se mai ţinea de canoea răsturnată. McMahon a apucat barca, iar eu am început să vâslesc spre mal; Walton era aproape mort şi abia se mai ţinea de barcă. L-am dus pe nisip şi ne-am muncit cu el şi l-am încălzit la soare până şi-a venit în fire; apoi am făcut un foc şi l-am tras mai aproape să se usuce şi să se încălzească. De mai mergea încă douăzeci de metri la vale, fără să apucăm să-l prindem noi. Intra în alt şuvoi şi s-ar fi înecat.

L-am lăsat pe Walton lângă foc, am trecut râul domolit în partea cealaltă şi am ajuns la ceilalţi, care stăteau în picioare, uzi şi spăşiţi şi îngăimând că nu mai era nimic de făcut, tot calabalâcul fiind pierdut.

Rogers băgă mâna în buzunar, scoase trei jumătăţi de dolar şi spuse:

— Băieţi, asta-i toată averea mea pe lumea asta.

Nu mai avea decât o pereche de nădragi lungi de lucru şi o cămaşă Dar chiar de-ar fi avut o mie de dolari în aur tot n-

ar fi fost mai bogat, fiindcă nu era nici de unde, nici ce cumpăra cu ei. Atunci le-am zis:

— Băieţi, ce s-a-ntâmplat, s-a-ntâmplat. Om face cum om putea mai bine. Întoarceţi canoea la loc daţi apa afară şi să mergem la Walton.

Au făcut precum le-am spus şi când au sucit canoea, ce să vezi? Toate hainele şi păturile întregi şi neatinse. Fiind uşoare, au plutit sub canoea răsturnată. Restul, tot ce fusese mai greu, era pierdut. Nu ne-au rămas decât arma mea şi a lui McMahon – pentru toţi şapte şi de ne-ar fi atacat oameni sau animale, nu puteam opune decât o slabă rezistenţă, ca să nu mai vorbim de posibilitatea de a ne procura hrana.

De amândouă părţile, munţii se înălţau golaşi, mai ales cei din est, care erau şi mai semeţi şi mai pustii. Spre seară, pe când pluteam pe ape domoale, am văzut că mai la vale râul făcea un cot scurt în jurul unui ţanc stâncos şi înalt care ieşea aproape drept din apă Într-o parte era un fel de terasă, la vreo cincizeci de picioare înălţime, care se îngusta tot mai mult cu cât se apropia de apă. Cum pluteam destul de aproape de mal, am zărit trei capre de munte pe bârna de deasupra; am făcut semne băieţilor, am vâslit la mal şi am început să mă târăsc, cu arma în mină, spre ele, ferindu-mă în dosul unui pin ca sălbăticiunile să nu mă vadă.

Pe ţanc erau tufe de cedru, iar nişte pini creşteau cam la jumătatea distanţei dintre stâncă şi mal. M-am apropiat cât mai mult cu putinţă şi am tras într-una din capre, care se poticni şi apoi se prăvăli la picioarele stâncii. Am încărcat din nou şi am ochit-o pe următoarea ca mărime, care se duse la vale în acelaşi chip. Cea de-a treia încercă să scape, luând-o pe brână în jos şi apoi suind un horn, dar n-a ajuns prea departe şi s-a întors înapoi, cu băgare de seamă, ceea ce mi-a dat răgaz să-mi încarc arma din nou şi să trag. Am lovit-o puţin cam prea înapoi, ca să moară pe loc, dar am luat-o pe urmele ei, am găsit-o căzută şi neajutorată şi am doborât-o definitiv. Am târât-o la vale. În vremea asta, băieţii le luaseră pe celelalte două McMahon era aşa de

încântat de succesul meu, încât îmi spuse.

— Manley, dacă aş fi în stare să trag ca dumneata nu mi-ar mai trebui altă meserie…

Am mers mai departe la vale pe râu. Şuvoaiele se rostogoleau încă primejdioase în multe locuri dar nu mai erau atât de dese, nici atât de năvalnice ca mai înainte şi am văzut că încet-încet râul devenea tot mai liniştit, cu cât mergeam mai departe. Într-o zi pluteam tare tăcuţi la vale, fiindcă nici unul dintre noi nu prea avea chef de vorbă când deodată, de departe, am auzit o pocnitură care, gândeam noi. Semăna foarte mult cu un foc de armă. Am rămas nemişcaţi şi curând a răsunat o altă pocnitură, la fel, mai limpede, venind din aval. Eram siguri că înaintea noastră nu este picior de om alb şi nu ne venea să credem că într-o zonă atât de îndepărtată indienii puteau avea arme de foc. De era un trib duşmănos, noi, cu o singură puşcă şi o armă de vânătoare, nu ne puteam apăra prea grozav, nici ataca. Câţiva băieţi începură să vorbească cum vor arăta scalpurile noastre atârnate de minerul unei suliţe şi s-au distrat în continuare cu glume vesele de felul ăsta care grozav ne mângâiau sufletul.

Şi ne-au răsărit înainte trei colibe indiene, puţin mai departe de apă, aşa că acum ştiam cine erau stăpânii puştilor. McMahon şi eu am luat-o înainte, ca de obicei şi îndată a apărut şi un indian cu puşca în mână şi ne făcu semne să venim la mal. Am stricat noi câteva vorbe, dar am înţeles iute că nu ştiam nici unul limba celuilalt, aşa că am început să facem semne, iar ei ne făceau alte semne şi lucrurile s-au pornit pe un făgaş mai bun. Ne-am dus cu ei într-o colibă şi acolo am auzit primul cuvânt care aducea oarecum a engleză: „mormon”, rostit oarecum cu un ton întrebător. Curând un altul îngăimă „bizon” şi ne-am dat seama că porniseră la un fel de vânătoare mai mare.

Eu eram destul de familiarizat cu limbajul semnelor folosit de indieni şi am văzut că mă descurcam bine, făcându-l să mă înţeleagă şi înţelegând şi ce-mi spunea el. La început l-am întrebat câte „somnuri” sau zile erau de acolo până la „mormon”. Drept răspuns, ridică mâna

stângă şi apoi două degete răşchirate de la dreapta, mişcându-le în sus şi în jos, cu un gest care arăta un om mergând călare. Apoi închise ochii şi-şi lăsă capul în palmă de trei ori şi am înţeles că se putea ajunge călare până la aşezările mormonilor în trei „somnuri” sau patru zile.

Apoi se interesă încotro mergeam şi i-am făcut semne că voiam să mergem spre soare-apune, spre apa cea mare şi i-am zis „California”. Tot ţinutul părea o vastă câmpie pustie, care se lărgea tot mai mult cu cât înainta spre apus. Munţii de pe malul nordic păreau să fie tot mai mici, însă la sud şi est erau înalţi şi ne ademenitori. Ni se părea că vedem la o sută de mile în josul râului şi, până a nu ne întâlni cu indienii, ne-am crezut scăpaţi de toate necazurile cu navigaţia, socotind că de-acum vom putea pluti în voie, netulburaţi, până la marele Ocean Pacific şi tărâmul aurului.

Când i-am spus-o şi marelui Walker, căpetenia, acesta se arătă foarte uimit, de parcă s-ar fi mirat de ce o luam în josul râului când voiam să traversăm ţinutul. L-am întrebat câte, „Somnuri” erau până la apa cea mare, dar el scutură din cap, făcu semn spre ţinut, apoi spre râu şi din nou scutură din cap, eu pricepând din asta că în direcţia în care arăta el era apă puţină. Apoi m-a condus la un banc neted de nisip de la râu şi, cu un ciot de băţ îndoit, începu să facă o hartă. Mai întâi trase o dâră strâmbă cam de vreo zece picioare şi, arătând apa.. Mă făcu să înţeleg că reprezenta râul. Apoi trase o linie dreaptă la capătul de nord al râului, iar pe urmă indică celelalte ape care se vărsau în Râul Verde şi am văzut că era exact aşa. Puse câteva pietre mici de fiecare parte a acelui semn în cruce, apoi, încropind un inel mic dintr-o rămurică de salcie, o dădu de-a dura pe semnul făcut peste râu, după care agită băţul, ca şi cum ar fi mânat boii. Asta însemna drumul emigranţilor. La mică distanţă mai jos de drum puse alte pietre mici, de fiecare parte a râului, ca să arate munţii. Apoi lăsă mâinile în jos, câte una de fiecare parte a semnului întortocheat, apoi le ridică din nou, făcând e-e-e în timp ce le ridica pentru a da de înţeles că munţii erau foarte înalţi. Trase apoi un semn pe nisip, arătând că râul curgea mai departe, până la locul

unde ne-am făcut canoea; aici puse pietrele ceva mai departe de râu ca să indice o vale, apoi le apropie din nou şi le aşeză una peste alta, arătând astfel cam de trei ori mai înalte, îşi puse pumnii încleştaţi peste ele, pe urmă îi ridică deasupra capului, făcând e-e-e-e-e şi, privind în sus, clătină din cap ca şi cum ar fi spus:

— Un canion afurisit de parşiv!

Şi continuă să descrie râul, până ajunse la locul în care ne aflam acum, iar eu am arătat spre colibe ca să înţeleagă că am priceput. Totul până aici era exact, ceea ce m-a convins că omul cunoştea ţinutul ca-n palmă.

Am început să manifest tot mai mult interes faţă de noul meu prieten şi l-am îndemnat să-şi continue harta. Arătă două ape care veneau dinspre răsărit, apoi începu să îngrămădească pietrele una peste alta de fiecare parte a râului. Ba mai luă şi altele şi le puse deasupra. După aceea se aşeză cu câte un picior de fiecare parte a râului, puse mâinile pe pietre şi le ridică apoi cât mai sus cu putinţă, scoţând un e-e-e-e-e continuu din adâncul rărunchilor; arătă spre canoe, făcând semn cu mâinile cum avea să se clatine şi să se zbuciume prin şuvoaie şi, în cele din urmă, cum avea să se răstoarne şi să ne arunce pe toţi în toate părţile. Făcu şi semnul morţii ca să ne convingă că era un loc unde ne primejduiam viaţa. Am înţeles cât se poate de limpede că mai la vale era un canion groaznic, mai cumplit decât toate cele întâlnite până atunci şi că peste acele praguri nu se putea trece. Apoi Walker clătină de mai multe ori din cap şi se arătă foarte mâhnit şi spuse „indian” şi, apucându-şi arcul şi săgeţile, întinse coarda până la refuz şi-mi puse săgeata în piept, dându-mi a înţelege că aveam să fiu rănit. Îşi trecu mâna de mai multe ori peste gât şi închise ochii, de parcă ar fi murit, ca să-mi arate că era un ţinut nu numai neprimitor şi periculos, dar şi plin de oameni duşmănoşi.

Din clipa aceasta, aveam o descriere demnă de încredere a ţinutului de dinaintea noastră. Îndată ce-am putut, am ţinut sfat cu băieţii, care priviseră în tăcere convorbirea mea pe muteşte cu Walker. Le-am spus unde ne aflam şi ce

sorţi aveam de a ajunge în California pe această cale şi că eu, unul, preferam să mă ucidă mai degrabă mormonii decât indienii şi socoteam că cel mai bun lucru ce ne rămâne de făcut era să ajungem la Salt Lake cum om putea mai bine:

— Ei bine – le-am zis eu – cei care-s de părerea mea să meargă cu mine... şi sper că toţi!

McMahon spuse că nici unul dintre noi nu pricepuse o boabă din ce bolborosise bătrânul indian şi că nu credea nimic din ce îndrugase el despre alte drumuri, mai ales că nu părea să aibă deloc dreptate. A adăugat că are o hartă a ţinutului şi că lui i se pare mai lesne de mers pe râu la vale, decât pe drumul ce duce de-a lungul unei regiuni sterpe, pustii, despre care nu ştiam nimic.

Apoi m-am îndreptat către căpetenia indienilor şi l-am poftit să-mi zugrăvească drumul către „mormon”, cum ştia el. Îmi arătă pe unde să trecem munţii din nord şi după ce făceam o bucată de drum, aveam să ajungem la o tabără indiană, de unde trebuia să urmăm o potecă de curând bătută de cai.

McMahon şi Field se încăpăţânară să nu meargă cu noi, aşa că am împărţit mica rezervă de făină şi carne uscată cât s-a putut de cinstit. Le-am spus indienilor că aveam nevoie de nişte cai pe care le ofeream lucruri de-ale noastre, aşa că Walker ne-a adus o pereche de mânji buni, de doi ani. Am vrut să-i dau bani pe ei, dar n-a primit, ci a preferat să ia tot felul de veşminte. Băieţii au încărcat puţinele lucruri care ne mai rămăseseră pe cei doi mânji, fiindcă cei mai mulţi se hotărâseră să meargă cu mine, iar eu nu m-am lăsat deloc descurajat de prorocirile sumbre ale lui McMahon.

Ne-am strâns mâinile, buzele ne tremurau de emoţie, le-am urat celorlalţi să aibă parte de noroc, să găsească destulă hrană, ne-am spus prieteneşte tot felul de vorbe, cum se întâmplă de obicei în astfel de situaţii; în sfârşit, eu cu mica mea ceată, de o parte şi McMahon şi Field, pe care-i lăsam în urmă. De cealaltă, ne-am înclinat unii spre alţii, apoi am pornit, ieşind din micul crâng de plopi în câmpia

largă ce părea să devină tot mai vastă, cu cât înaintam spre vest.

*

*   *

Ne aflam de vreo şase sau şapte zile pe drum şi am început să ne gândim că nu era rău să sacrificăm unul dintre mânji pentru hrană, fiindcă nu mai mâncam decât de două ori pe zi şi aveam încă parte de multă trudă, aşa că foamea ne dădea mereu ghes. În cea de-a opta zi, poteca noastră ieşi la un şleau mare care cobora înspre nord în ziua a noua am ajuns într-o vale largă şi spre seară am zărit câteva care cu coviltir făcând parte dintr-un convoi ce intenţiona să pornească ceva mai târziu către Los Angeles. Pe drumul de sud, aşa că oamenii aşteptau ca vremea să se mai răcorească puţin, fiindcă o bună bucată de drum trebuiau să străbată zone aride, aproape deşerturi. Am aflat că restul erau la vreo şaizeci de mile la sud de Salt Lake City. Eu şi Hazelring am încălecat pe cei doi mânji şi am pornit către oraşul în care ni s-a spus că avem să găsim toate cele de trebuinţă, pe măsura pungii noastre cam goale înainte de a se întuneca am ajuns la Pârâul Şchiopului, lângă Salt Lake, unde era un fort al mormonilor şi unde poposiseră şi câteva care dintr-un convoi venit în prospectare. Părea că pe acolo nu e ţipenie de om şi ne uitam în jur să vedem pe cineva căruia să ne adresăm; taman atunci zăresc o femeie îndreptându-se spre ultimul car şi în drum îşi ridică privirea către noi; spre marea mea surprindere era doamna Bennett, soţia celui pe care tot încercasem eu să-l ajung din urmă încă de la începutul călătoriei. Am aşteptat până s-au întors bărbaţii cu vitele, sub seară. Bennett a fost nemaipomenit de bucuros să mă vadă, vă asigur. Am mâncat bine şi pe săturate, apoi ne-am aşezat în jurul focului şi am sporovăit aproape toată noaptea, împărtăşindu-ne încercările prin care am trecut de când plecasem din Wisconsin.

Bennett îmi povesti pe larg călătoria făcută pe la nord de râul Platte îmi spuse că au avut cazuri de holeră unii au şi murit din asta şi-mi istorisi cum s-au mai schimbat oamenii

şi pe dinafară şi pe dinăuntru îndată ce-au lăsat în urmă civilizaţia legea şi tribunalele Unii, care au crescut şi au trăit împreună toată viaţa în bună înţelegere şi fără duşmănie, socotiţi în locurile lor de baştină drept pilde demne de urmat, anume făcuţi pentru o astfel de expediţie, au devenit cu totul alţi oameni în aceste pustietăţi nesfârşite. Ori de câte ori nu le convenea ceva, se înfierbântau atât de tare, încât numai intervenţia altora, cu mai mult scaun la cap, a împiedicat de multe ori vărsările de sânge.

Alţii şi-au încălcat înţelegerea solemnă încheiată la plecare – şi anume de a călători împreună, în bună rânduială, de a se ajuta unii pe alţii în orice încercare, chiar şi în caz de moarte – şi când au ajuns *pe* cursul superior al râului, deci abia la mijlocul drumului, au început să vorbească de întoarcere, să-şi părăsească grupul pentru a se întovărăşi cu alţii după cum le tuna lor mintea acum. Au fost cazuri când unii nu s-au înţeles cum să-şi împartă ca lumea bunurile dobândite în comun şi, socotind că ceilalţi îi înşelau, nu s-au lăsat şi au tăiat carele în lungul lor, jumătate-jumătate, numai aşa de ciudă, ca să nu se mai poată încropi nici un car din bucăţile acelea care nu mai erau nimănui de nici un folos. Au fost gâlcevi urâte şi cel cu coarne şi-a băgat coada în multe treburi. Au fost adesea scoase armele, dar de obicei se găsea careva să împiedice vărsarea de sânge.

În schimb, alţii s-au dovedit cinstiţi şi cu frica legii în cele mai grele clipe, chiar dincolo de litera legii sau a bisericii şi s-au purtat ca nişte oameni cumsecade, aşa cum erau şi la ei acasă şi şi-au ascultat cu sfinţenie conducătorii aleşi, fără să crâcnească sau să stârnească zâzanie, arătându-se faţă de ceilalţi aşa cum se aşteptau ca şi ceilalţi, la rândul lor, să se arate faţă de ei.

După ce Bennett şi-a încheiat istorisirea păţaniilor şi i-am spus şi eu cum am scăpat noi ca prin urechile acului, l-am întrebat de ce apucase pe drumul acesta care părea atât de ocolit şi mult mai lung decât cel pe care au vrut să meargă la început. Mi-a spus că era mult prea târziu pentru a

străbate în siguranţă drumul cel drept, fiindcă aveau încă de bătut cale de şapte sute de mile printr-un ţinut greu de trecut şi oricât de repede ar fi mers, nu puteau ajunge la Sierra Nevada înaintea anotimpului ploios, iar în acei munţi se aşternea de obicei o zăpadă groasă de douăzeci de picioare sau chiar mai bine şi pe toţi pe care i-ar fi prins zăpada acolo ar fi pierit. De încercau să ierneze la poalele munţilor, ar fi avut drum lung de făcut pentru a aduce provizii şi rost de vânat nu era, aşa că această încercare era primejdioasă. Aflaseră aceste lucruri din spusele celor trăiţi în munţi şi ale altora care cunoşteau ţinutul. Cum nu se puteau aştepta să găsească de lucru la mormoni, au socotit că cea mai bună cale era să apuce pe drumul de sud, prin Los Angeles. Nimeni nu auzise să fi făcut călătoria asta vreun convoi de care, dar se ştia că există prin regiunea aceea de deşert o potecă bătută de vreo sută de ani, ce putea uşor să fie lărgită în drum de care.

După ce-au petrecut zile întregi ciorovăindu-se şi sporovăind în jurul focurilor de tabără, toţi s-au hotărât pentru acest drum de sud, iar căpitanul Hunt a fost ales drept călăuză. Toţi au căzut de acord să-i dea câte zece dolari ca el să-i ducă până la San Bernardino, unde mormonii cumpăraseră nişte terenuri de la spanioli, iar drumul de care al acestora putea fi de mare ajutor, argument care a atârnat greu în balanţă, făcându-i să aleagă această cale. La această vreme a anului era, fără îndoială, un drum mai sigur decât cel prin nord. În orice caz, pentru convoaiele de emigranţi era o încercare nouă, dar cam riscantă, cel puţin până se dovedea dacă alegerea e bună sau nu, fiindcă pe atunci nu aveam ştiinţă să fi reuşit vreun convoi de care să treacă pe acolo.

În noaptea aceea ne-am culcat târziu, iar dimineaţa se arătă frumoasă şi strălucitoare. După ce-am mâncat, Bennett îmi spune:

— Şi acum, Lewis, aş vrea să mergi cu mine. Am două căruţe, doi căruţaşi, patru perechi de boi buni şi provizii îndestulătoare. Tot bagajul dumitale e la mine, puşca şi muniţia, ca şi cele două cămăşi care-ţi prind acum numai

bine. N-ai de făcut nici o treabă. Poţi să te învârţi prin preajmă şi să mai dobori niscai vânat şi asta are să ne fie de mult folos.

Carele ce alcătuiau plănuitul convoi erau risipite în toate părţile, fiindcă de la Salt Lake fiecare venise după cum poftise, fără nici o grabă, deoarece se spunea că era prea devreme să o pornească spre sud, fiind încă prea cald, iar prin acele ţinuturi aride abia mai târziu se mai răcorea destul, încât acele deşerturi să poată fi străbătute în siguranţă.

Membrii convoiului, împrăştiaţi peste tot, au început să se adune şi căpitanul Hunt ne-a spus că trebuia să adoptăm un sistem de marş şi încă înainte de a se pune în mişcare, era nevoie să se cadă de acord asupra unor reguli pe care toată lumea să le respecte. Trebuiau să se deplaseze ca o armată, spunea el, iar el urma să fie comandantul absolut, ascultat fără crâcnire, în afară de cazul când majoritatea hotăra altfel. S-au gândit că cel mai bine era să se adune toţi şi să se încerce o zi de marş, iar apoi să facă popas şi să vadă cum aveau să se organizeze.

Aşa au făcut şi, la popas, s-au strâns o sută şapte care, o mulţime de cai şi vite, în total să fi fost vreo cinci sute de capete. Convoiul a fost împărţit în şapte grupe, iar fiecare grupă avea să-şi aleagă propriul ei căpitan. Grupa numărul 1 trebuia să meargă în capul convoiului în prima zi, iar oamenii ei urmau să aibă grijă de animale, iar dimineaţa să le aducă la care, apoi trecea la coadă, lăsând grupa numărul 2 să deschidă drumul.

A doua zi, grupa rămasă la urmă nu mişca o roată înainte de ora zece şi cam la aceeaşi oră soseau noaptea la locul de popas şi dejugau vitele. Animalele convoiului topeau toată iarba cam pe o milă-două de fiecare parte a locului de popas.

A fost convocată o adunare pentru a se pune toate aceste lucruri la punct. Domnul L. Granger se ridică deasupra celorlalţi ca să-i cuprindă cu vederea şi începu să explice planul de bătaie şi să citească preambulul şi prevederile pregătite dinainte, ca bază de conducere. Îmi

amintesc că începea cam aşa: „Această organizaţie va fi cunoscută şi desemnată sub numele de compania *Drumeţii nisipurilor* şi va fi formată din şapte grupe etc....” stabilind ordinea de marş, după cum am arătat.

De la acest popas am pornit în deplină rânduială. Dar, după o zi sau două, încă înainte de a ajunge la Micul Lac Sărat, s-a încercat să se reducă din drum, luând-o pe o scurtătură. Pe noul drum n-am făcut mai mult de o zi sau două şi căpitanul Hunt veni spre coada convoiului, spunând că ar fi mai bine să ne întoarcem înapoi pe vechea cale. Era însă o mişcare greu de executat, tot convoiul s-a învălmăşit şi n-a fost deloc uşor de făcut din nou rânduială.

Ne apropiam de aşa-numita „buză a bazinului”. Cam atunci am fost ajunşi din urmă de un alt convoi, condus de căpitanul Smith. Aveau cu ei o hartă a unuia Williams, din Salt Lake, om trăit prin munţi, despre care ni s-a spus că ştia potecile prin toţi munţii Utahului. Pe hartă se vedea o altă cale care, după ce se despărţea de drumul din sud, nu departe de cumpăna apelor care despărţea pâraiele bazinului de cele ce se vărsau în Colorado, trecea munţii şi ieşea în partea cealaltă într-o vale numită Tulare, drum mult mai scurt decât cel prin Los Angeles.

Această hartă era adesea fluturată şi în jurul ei se stârneau discuţii aprinse în tabără, ba se ţineau chiar discursuri în favoarea drumului drept, care era mai scurt. Un om al bisericii, reverendul J.W. Brier, se arăta grozav de entuziasmat şi vorbea foarte savant şi convingător. Cu cât se dezbătea mai mult problema, cu atât se înmulţeau şi cei care socoteau drumul drept mai bun. Harta arăta fiecare loc de popas, unde se găsea apă şi iarbă, iar obstacolele ce se puteau ivi în calea convoiului erau socotite uşor de trecut pentru căruţe.

Pentru dezbaterea mai pe larg a problemei a fost convocată o adunare. Căpitanul Hunt spuse:

— După cum ştie toată lumea, eu am fost angajat să vă duc pe drumul care merge spre Los Angeles. Dar dacă dumneavoastră, cu toţi, vreţi să-l urmaţi pe Smith, am să merg şi eu. Însă de va exista o singură căruţă care să se

hotărască să ţină drumul stabilit de la început, mă simt obligat să merg cu ea.

Mulţi aşteptau cu nerăbdare să afle părerea căpitanului Hunt despre drumul cel nou, fiindcă era şi el om al muntelui şi ne putea da sfaturi bune. În cele din urmă acceptă să vorbească şi ne spuse că nici el nu ştia mai mult decât ceilalţi, dar se îndoia foarte tare ca vreun alb să fi bătut vreodată acel drum şi nu-l socotea prea nimerit pentru cei care aveau neveste şi copii cu ei. Tinerii care n-aveau familie ar fi putut probabil s-o scoată la capăt şi să câştige timp, chiar dacă drumul nu era la fel de bun ca cel spre Los Angeles.

— De vă hotărâţi s-o luaţi pe drumul lui Smith, am să merg alături de voi, chiar dacă drumul duce-n iad.

Din apropiere de Salt Lake şi până în acest punct am văzut că regiunea era tot mai stearpă pe măsură ce înaintam. Iarba devenea tot mai săracă şi tufişuri de salvie luau locul pădurilor. Am ajuns la un moment dat aproape de Lacul Sevier şi, mergând printre dealuri domoale, am trecut pe lângă Micul Lac Sărat, care era mai mult uscat, iar malurile de jur împrejur albe de parcă ar fi fost ninse. Probabil că în anotimpul ploios semăna ceva mai mult a lac, dar acum era secat de tot.

Pe drum am dat de-o vale îngustă, plină de tufe de salvie şi n-am apucat să mergem prea mult, că am descoperit patria iepurilor cu urechi mari, cărora le spunem azi Jack Rabbit[1]. Toţi cei care aveau o flintă şi-au pus-o în funcţiune şi din toate părţile s-au pornit împuşcături. Era numai fum, vânătorii înaintau, iepurii alergau în toate direcţiile ca să-şi scape blana. Unii au intrat ca orbeţii drept sub picioarele cailor şi vitelor, pe sub care, încât căruţaşii i-au omorât chiar şi cu biciul. Când am ajuns la capătul văii, ne-am aşezat tabăra şi, făcând socoteala vânatului, am văzut că fuseseră doborâţi peste cinci sute de urecheaţi, cam unul de fiecare om.

Când fruntea convoiului a ajuns la drumul lui Smith a fost

[1] Jack Rabbit – iepure mare specific Americi de Nord. (n.t.).

un moment foarte dificil. Căruţele o luau una după alta spre dreapta şi numai din când în când câte una ţinea drumul drept înainte, cum ne înţelesesem de la început.

După ce convoiul s-a împărţit în două, căpitanul Hunt veni la grupul mai mare de care şi le ură tuturor, din inimă, drum bun şi călătorie plăcută. Prietenul meu Bennett, de care-mi legasem soarta, se număra printre cei ce o luau pe urmele convoiului lui Smith. De acolo până la munţi am avut un drum lesnicios, foarte plăcut, care suia uşor peste dealuri împădurite unde găseam iarbă şi apă din belşug.

În cele din urmă am ajuns pe culmea unui munte semeţ, după ce bătusem vreo trei zile noul drum. În jur creşteau tufe de jnepeni şi experienţa îmi spunea că ajunsesem la o altitudine destul de mare. Chiar în faţa noastră apăru un canion de netrecut pentru care, iar drumul cobora tocmai într-acolo. Oamenii puteau merge mai departe pe jos, poate şi caii şi catârii, dar carele n-aveau cum; ne-am propus să facem popas şi am trimis oameni să cerceteze locul şi să găsească o trecătoare prin acest canion foarte abrupt şi stâncos. Lemne de foc şi iarbă se găseau din belşug, dar până la izvor era mult de coborât şi apa trebuia cărată apoi cale bună până în tabără.

Trecuseră două zile şi cei trimişi în recunoaştere au început să se întoarcă rând pe rând, toţi aduceau aceeaşi veste: mai departe nu era nici un drum de care. Unii spuneau că peretele de vest al canionului putea fi urcat şi de oameni şi de catâri, dar ca să croieşti drum carelor pe acolo trebuia să te speteşti o veşnicie.

Entuziasmul pentru calea lui Smith se domoli şi se porniră discuţii dacă nu era mai bine să ne întoarcem şi s-o apucăm pe urmele lui Hunt. În cea de-a treia zi, un tovarăş de călătorie singuratic, ce avea un car şi o pereche de boi, îşi dădu sufletul. Se pare că pornise la drum cu gândul să se mai întremeze. Unii au început să trebăluiască în jurul căruţei lui, în vreme ce alţii socoteau că se pierdea prea mult timp cu un străin. A fost îngropat creştineşte de cei din grupul lui.

Dimineaţa, domnul Rynierson invită pe cei de faţă să-l asculte şi făcu vreo câteva observaţii asupra situaţiei în care ne aflam. Ne spuse:

— Îmi iubesc familia ca ochii din cap. După cum arată pădurea, îmi pot da seama că ne aflăm la înălţime cam mare. La patru noiembrie am apucat pe drumul acesta şi acum ne găsim în şapte. Am ajuns, după cum se vede, într-un ţinut unde poate să ningă în orice moment şi de rămânem aici şi ne prinde vreun viscol mai zdravăn, vom pieri probabil cu toţii. Eu mă simt dator s-o iau pe un drum mai ferit. Îmi înjug boii şi mă întorc de îndată pe vechiul drum. Băieţi – se adresă el căruţaşilor lui – prindeţi vitele că ne întoarcem.

Gestul fu hotărâtor şi domnul Rynierson nu mai zăbovi nici un pic. Mulţi se gătiră şi ei de drum ca să-l urmeze şi când domnul Rynierson o porni din tabără, după el se formase un şir destul de lung de care. Pe măsură ce se întorceau şi raportau că nu e nici un drum mai departe, cei plecaţi în cercetare îşi înjugau vitele şi o porneau înapoi. Unii au mai adăstat o vreme, alţii şi-au aşteptat tovarăşii împrăştiaţi prin preajmă, dar toţi erau gata de întoarcere, când sosi o ceată aducând vestea că găsise un drum de trecere, iar mai departe părea să fie loc bun de mers. Când

sosi această veste, în tabără mai erau cam douăzeci şi şapte de care şi cum cei care găsiseră drumul erau stăpânii unora dintre acestea, au căzut la învoială să meargă mai departe spre vest.

Domnul Bennett n-a apucat să ajungă prea departe pe acest drum când îl lovi nenorocul şi i se rupse inima carului; se întoarse înapoi la popas ca să ia inima de la căruţa celui mort şi când isprăvi de dres carul, se lăsase noaptea. A fost nevoit să aştepte zorii. Mai erau şi alţi câţiva care se porniseră târziu şi făcuseră popas în apropiere.

Când totul a fost gata, am purces pe urmele celor de dinainte. Drumul o lua la început drept spre nord, într-acolo unde se spunea că s-ar fi aflat trecătoarea. După ce carele s-au mai adunat laolaltă, s-a făcut o adunare ca să se pună rânduială în convoi. Atunci s-a văzut limpede că celor care n-aveau familie nu le prea venea la socoteală să-şi lege soarta de cei cu neveste şi copii şi să fie nevoiţi să vină în ajutorul lor; lucrurile au tot fost dezbătute şi, la urmă, toţi cei cu casă grea s-au trezit în afara înţelegerilor dintre ceilalţi.

Un convoi, care s-a numit al „Răzvrătiţilor”, o porni înainte la drum, iar noi am luat-o în coada lor, peste dealurile acoperite de jnepeni, pe văile cu puţină iarbă; dar apă era îndestul şi mergeam bine pentru că cei dinaintea noastră deschideau drumul, iar noi n-aveam parte de prea multe necazuri.

Dintre cei care nu fuseseră primiţi în convoiul „Răzvrătiţilor” făceau parte reverendul J. W. Brier, J. B. Arcane şi A. Bennet, fiecare cu familia lui. Domnul Brier nu s-a lăsat dat la o parte, ci s-a băgat cu forţa în convoi, spunând că el merge cu grosul şi reuşi să facă întocmai precum spusese.

Celelalte familii au rămas însă în urmă. Fusesem şi eu la discuţii şi auzisem totul, dar domnul Bennett era prietenul meu, îmi păstrase cu credinţă avutul, pe când nu ştia ce se alesese de mine, aşa că m-am hotărât să rămân alături de el şi de familia sa, fie ce-o fi.

Fiindcă eu nu aveam căruţă de mânat, foloseam orice

răgaz să mă caţăr pe munţii din preajmă, urcându-mă pe cele mai înalte culmi, chiar dacă mă abăteam multe mile din drum.

Uneori înnoptam singur prin pustietăţi. Luasem cu mine şi binoclul domnului Arcane, aşa încât puteam să văd tot ce era de văzut în ţinutul acela.

Curând m-am încredinţat că, de mergeam spre nord, nu aveam să ajungem unde trebuia. Le-am spus asta de mai multe ori, dar ceilalţi se încăpăţânară să nu se abată de la drumul pe care apucaseră cei dinaintea noastră. M-am dus până la cei din capul convoiului şi le-am spus că mergeam înapoi spre Salt Lake, nu spre California. Au continuat să susţină că ţinem drumul arătat de Williams, care ştia munţii şi că încă nu ajunseseră destul de mult spre nord, după cum arăta harta lui. I-am spus lui Bennett şi celorlalţi că ori o luăm spre vest, ori ne întoarcem şi pornim pe drumul obişnuit către Los Angeles. Dimineaţa am ţinut alt sfat şi am hotărât să ne abatem spre vest, părăsind drumul pe care-l urmasem până acolo.

Am luat-o aproape în unghi drept spre vest, peste un teren care ne-a cam dat bătaie de cap, fiindcă trebuia să ne croim singuri drum acum. Când ne-am aşezat tabăra, vitele s-au repezit la o iarbă albicioasă care creştea din belşug în jur şi unii s-au cam speriat gândindu-se să nu fie cumva otrăvitoare. Mai apoi am aflat că era salvie albă, foarte hrănitoare, pe care vitele o pasc cu multă plăcere.

Într-una din zile m-am urcat pe o culme, pe care creşteau câţiva pini, ca să văd mai bine ce se afla înaintea noastră. Când m-am apropiat de poalele muntelui, am dat de o stâncă turtită, largă de vreo cincizeci de picioare. Am auzit nişte lovituri care nu ştiu ce erau, dar au încetat când am ajuns mai aproape. Am găsit multe semne care arătau că stâncă aceea era folosită drept loc de tabără: cetină de pin, oase de animale de tot felul şi alte resturi de mâncare, împrăştiate în jur. Aproape în mijloc am văzut o piatră lată pusă peste o gaură. Am dat-o deoparte şi am descoperit un izvor minunat, cu vreo trei picioare de apă. Am mers mai departe şi din vârf am văzut că spre vest locurile erau tot

mai sterpe.

A doua seară, vitejii „Răzvrătiţi” au virat cârma şi au luat-o pe urmele noastre. În cele din urmă s-au gândit să-mi asculte sfaturile şi au pornit-o iute pe drumul nostru. În noaptea aceea am poposit cu toţii în acelaşi loc, iar a doua zi dimineaţă au preluat iar ei conducerea.

După ce-au trecut o creastă nu prea înaltă, s-au pomenit într-o mică depresiune care nu părea să aibă vreo ieşire şi arăta foarte aridă. Câţiva băieţi, aflaţi în fruntea celorlalţi, au trecut înălţimea şi au mers iute pe terenul aproape neted al depresiunii, când, deodată, au zărit în spatele lor, printre tufele de salvie, o mică ceată de indieni care le luaseră urma; nu erau prea departe, dar se aflau la mai mult de o bătaie de săgeată. Băieţii au descoperit deodată că puteau întinde pasul mai mult decât de obicei şi merge mai repede şi îndată ce-au putut, au făcut un ocol şi s-au îndreptat spre care, fiindcă începuseră să le fie teamă să nu se trezească cu vreo săgeată în spinare, mai curând decât gândeau ei, fiindcă indienii erau iuţi de picior.

Când băieţii au ajuns aproape de convoi, indienii au dispărut fără urmă de parcă i-ar fi înghiţit pământul; nu se mai vedea decât un câine mărunţel, ce semăna destul de mult cu un lup de prerie şi care păstra o distanţă respectabilă. Nimeni n-a putut pricepe unde dispăruseră indienii.

Am ţinut marginea de vest a depresiunii şi am poposit aproape de poalele unui munte mai scund. Am mânat vitele spre podiş unde mai erau câteva fire de iarbă; în tabără n-aveam decât apa din burdufe.

Câţiva au urcat înălţimile din nord, dar n-au aflat urmă de izvor. Pe când coborau un canion, au găsit într-o crăpătură în piatră nişte apă de ploaie şi au băut toţi pe săturate. Lew West s-a întins cu faţa în jos şi a băut cât a putut să încapă în el, iar apoi le-a spus băieţilor să-l omoare acolo pe loc, că în viaţa lui nu s-a simţit mai fericit. Înainte de a pleca au băut toată apa, într-atât de puţină era.

Mai la vale au zărit un indian ferindu-se după nişte stânci mai mari şi, după ce l-au căutat o vreme, l-au găsit într-o peşteră, nemişcat ca un mort. L-au tras afară şi l-au făcut să meargă cu ei; au încercat în toate chipurile să afle de la el unde ne aflam şi încotro era lacul Owen, pentru că ni se spusese că lacul era în drumul nostru, dar indianul părea de lemn. Aşa că l-au adus în tabără, i-au acoperit goliciunea cu o flanelă roşie şi l-au pus să doarmă între doi oameni de-ai noştri ca să n-o şteargă.

Dimineaţa am avut mai mult succes şi indianul ne-a arătat o văgăună, la vreo patru mile distanţă, unde era apă destulă pentru toţi şi ne-am mutat tabăra acolo. În vremea asta, băieţii au plecat cu indianul pe unul din munţii stâncoşi şi sterpi din jur şi, ajungând pe versantul vestic, indianul i-a dus la o groapă tocmai pe un ţanc pietros, unde numai unul ca el s-ar fi gândit că acolo există vreo picătură de apă. Şi-au scos cănile şi au băut pe rând, apoi i-au dat o cană şi indianului. Dar acesta nici nu se uită la o sculă atât de civilizată şi, după ce-şi aşeză arcul şi săgeţile jos, bău după pofta inimii, direct din băltoacă. I-a trebuit atât de mult timp să bea că băieţii aproape au uitat de el, în timp ce se uitau spre munţii din zare şi discutau diferitele posibilităţi; când ridicară ochii, atraşi de un zgomot uşor, îl văzură pe indian luând-o la vale peste stânci, ca o capră sălbatică şi din câteva salturi se făcu nevăzut.

Vânat era foarte puţin şi atât de rar, încât oamenii au început să se sature să mai care şi puşca, mai ales că nici nu se mai temeau de vreun duşman. Căruţele au continuat

să hodorogească mai departe cât de repede puteau, dar munţii şi văile în jur arătau tot mai sterpe, iar apă se găsea tot mai greu. De când pornisem pe această scurtătură, nu căzuse picătură de ploaie, iar nopţile erau senine şi zăpuşitoare. Înălţimile păreau a fi gorgane stinghere, din care nu izvora nici un pârâu; în schimb, dădeam de lacuri secate, cu un fund neted, deschis la culoare şi atât de dur, încât pe suprafaţa aceea lucioasă nu rămânea nici urma copitelor vitelor. De la distanţă, lacurile secate păreau ca un luciu de apă în bătaia soarelui. Şi aerul era atât de curat, încât acestea erau de trei ori mai departe decât arătau să fie la prima vedere. Această părere de apă era atât de desăvârşită, încât ne-a înşelat adesea şi o dată sau de două ori era să ne aflăm sfârşitul din cauza asta.

Am luat binoclul domnului Arcane şi m-am chinuit să mă urc pe toate înălţimile aflate la o zi de mers, ceea ce mi-a înlesnit să cunosc bine ţinutul spre nord şi vest. Uneori rămâneam departe de convoi câte două, trei zile, fără să iau cu mine decât puşca şi bidonul de apă. Eram cu multă băgare de seamă dinspre partea indienilor şi încercam să mă feresc de surprize. Aprindeam câte un foc numai când se lăsa întunericul. Apoi plecam mai departe până găseam vreo scobitură în care mă vâram şi rămâneam până dimineaţa. Aşa că, de se-ntâmpla vreun indian pe la focul meu, nu găsea nimic de vânat.

Într-una din zile mergeam printr-o viroagă largă ce urca spre o culme şi, încă înainte de a ajunge în vârf, am văzut înălţându-se în faţă şuviţe de fum. Am luat-o pe o văioagă mai ocolită, m-am apropiat cu fereală, mergând cât puteam de aplecat ca să nu mă zărească nimeni, iar când am ajuns aproape de creastă, la vreo sută de iarzi de foc, am îndrăznit să ridic încet capul ca să văd câţi erau în acea tabără. Nu vedeam decât doi şi, în timp ce mă uitam, o indiancă privi înspre mine, dar stăteam atât de bine ascuns, că nu-mi putu zări decât creştetul capului şi m-am lăsat îndată jos. M-am târât mai sus ca să mă pot uita mai în voie, iar când m-am ridicat femeia m-a văzut de data asta bine. Şi-a înşfăcat pe dată copilul din culcuşul lui făcut

dintr-o creangă răsucită şi acoperită cu o piele de iepure, l-a luat sub braţ, i-a dat un ghiont zdravăn unei fetiţe care urla cât o ţinea gura şi a zbughit-o, zburând parcă pe panta dulce spre creastă, cu fetiţa pe urmele ei.

Cum fugea, părul negru şi lung îi flutura în urmă. Întorcea mereu capul, de parcă s-ar fi aşteptat în fiece clipă să fie ucisă. Această mamă alergând cu copiii îmi oferea cel mai grozav şi mai firesc tablou, ne stâlcit de nici o şcoală sau de pretenţii artistice, tulburător şi cât se poate de sălbatic. Nici un pictor nu va reuşi vreodată să zugrăvească această femeie a deşertului, cu pruncul şi fetiţa alături, în clipa când au trecut peste creastă şi au dispărut.

M-am luat după ele, dar când am ajuns pe cea mai înaltă culme, nu se mai vedea ţipenie de om. M-am uitat în jur cu binoclul. La nord nu erau decât stânci înnegrite, o zonă numai munţi. M-am mai uitat o vreme, apoi m-am gândit că nu era bine să merg mai departe, fiindcă mă putea pândi careva şi când m-aş fi aşteptat mai puţin, mă puteam trezi împănat de săgeţi. Am văzut mereu urme lăsate de indieni, dar, cum niciodată nu s-au apropiat de tabăra noastră, am socotit că era mai cuminte să cred că nu sunt prea înclinaţi spre prietenie. M-am întors înapoi să cercetez locul unde făcuse popas indianca. Era un foc prizărit, numai cât să scoată puţin fum în coşul conic, pe care-l părăsise în fugă, se aflau doar vreo câteva săgeţi amărâte, nişte frunze de cactus, din care ţepii fuseseră scoşi şi arşi, iar alături, culcuşul în care dormise pruncul. Aveam dinainte priveliştea bucătăriei amărâte a unor sărmani flămânzi.

M-am urcat apoi pe cea mai înaltă creastă ce mi-a ieşit în cale, de unde am scrutat tot ţinutul, mai ales spre vest şi nord şi am constatat că era foarte arid. Nu se zărea nici un copac, nici o vale mai mănoasă, nici un fir de verdeaţă. Departe, spre vest, se vedeau limpede nişte munţi cu crestele acoperite de zăpadă. Într-acolo era ţinta călătoriei noastre, în rest se vedea numai foarte puţină zăpadă, iar intre mine şi munţii înzăpeziţi se ridica un lanţ nu prea înalt de munţi golaşi, din piatră neagră şi se întindea un podiş otova, unde nu zăream nici unul din semnele învăţate în

cursul călătoriei prin această regiune care să vădească urmă de apă.

Vitele începură să arate tare prăpădite, fiindcă n-aveau parte decât de hrană foarte săracă. Iarba era puţină şi când le dejugam şi le slobozeam, nici nu catadicseau să caute ceva de mâncare în jur. Abia se mişcau şi smulgeau în silă câte un smoc de ierburi uscate, răzleţe ici şi colo. După multe zile şi nopţi numai cu hrană uscată ca asta, bietele animale sufereau mult şi, deşi la plecarea din Salt Lake erau grase şi frumoase, acum arătau sfrijite şi nenorocite şi se târau de colo-colo – credincioase sclave ale omului.

În timp ce ne continuam drumul, în una din zile, am zărit o înălţime mai mare, să tot fi fost la vreo douăzeci de mile depărtare spre sud şi m-am hotărât să ajung acolo ca să văd mai bine ce ne aştepta înainte. Am umblat fără preget toată ziua şi am ajuns pe culme în amurg. Am rătăcit printre stâncile mari din jur şi am găsit un ţanc ce ieşea oarecum în afară, care mă ferea de duşmani, de vânt, de furtună şi acolo mi-am aşezat tabăra.

Încă pe lumină mi-am adunat ce-am găsit în preajmă bun de foc, adică nişte vreascuri de salvie, mănunchiuri de ierburi uscate, dar nu veştede şi din toate astea am încropit un foc după metoda indiană şi m-am aşezat şi eu lângă el.

Aveam prilejul să meditez netulburat de nimeni şi, în vreme ce puneam din când în când câte ceva pe foc, nu puţine erau gândurile care mă năpădeau. Mă gândeam că ne aştepta un viitor întunecat şi plin de greutăţi. Mi-am pus o piatră căpătâi şi pălăria drept pernă şi, întinzându-mă pe pragul acela de stâncă, am adormit, că eram tare obosit. Dar curând m-am trezit tremurând de frig, fiindcă eram la înălţime destul de mare, iar restul nopţii mi-am făcut de treabă aruncând câte un vreasc pe focul ce mă mai dezmorţea oarecum. Astfel mi-am petrecut eu acea noapte în deplină singurătate.

Am fost cât se poate de bucuros când s-a arătat o geană de lumină deasupra munţilor din răsărit şi a dat la iveală imensa întindere, pustie cât vedeai cu ochi. Când soarele se ridică de-a binelea, am privit atent toată cuprinderea şi

ai fi zis că vezi până la capătul pământului. La nord şi vest era un podiş vast, părând a măsura o sută de mile şi, din câte îmi dădeam eu seama, acolo nu găseai o gură de apă sau o mână de iarbă măcar pentru o vită. Drept spre vest se ridica piscul la care ne uitam de o lună de zile, iar mai la nord era un loc mai teşit pe care-l numisem noi trecătoarea lui Martin şi într-acolo năzuiam noi de atâta vreme. Vârful de munte, acoperit de zăpezi, strălucea în soarele dimineţii şi părea foarte aproape în aerul străveziu, fără pic de nor, ceaţă sau praf care să împiedice vederea.

Învăţasem pe pielea mea că ceea ce se afla la o zi de mers părea mai aproape într-o astfel de lumină, iar când ne apăreau dinainte, la mică depărtare, niscai lacuri, băteam drumul mult şi bine până ajungeam la ele.

Perspectivele mi se păreau atât de sumbre, încât aş fi dat oricât numai să nu mai fiu răspunzător pentru viaţa unor femei şi copii mici care nu aveau să mai vadă o pâine dacă nu erau ajutaţi. De-aş fi fost şi eu în situaţia de a nu-mi purta decât mie de grijă, cum erau unii, îmi puteam lua frumos desaga în spate şi puşca pe umăr şi pe-aici ţi-e drumul, ştiind că nu las pe nimeni neajutorat în urmă. Dar aşa cum stăteau lucrurile, mi se părea că mi-aş fi încărcat conştiinţa cu o crimă dacă părăseam copiii şi nevasta lui Bennett şi familia lui Arcane, alături de care mersesem până atunci.

Prin binoclu vedeam şirul de care mişcându-se încet pe podiş spre ceea ce-mi părea a fi un lac. Am încercat să ghicesc până unde vor ajunge în seara aceea şi am luat-o drept spre acel punct, o zi întreagă de mers neîntrerupt. Am sosit după lăsarea întunericului, cam la vreun sfert de milă de focul de tabără, când, deodată, am nimerit într-un fel de mocirlă pe fundul canionului, ceea ce era semn de apă. Am bâjbâit o vreme prin beznă şi curând am găsit o băltoacă şi, cum de două zile nu pusesem picătură în gură, m-am trântit pe burtă şi am băut iute câteva înghiţituri.

Nu părea să fie nici prea limpede, nici prea curată, dar în orice caz era apă, ceea ce era cel mai important lucru în momentul acela. A doua zi dimineaţă m-am dus din nou la

băltoacă şi am văzut că de acolo se adăpaseră vitele. Stârniseră tot mâlul şi băuseră cam tot ce fusese apă curată, dar arătau mult mai întremate. Am găsit oamenii pe marginea lacului, pe care-l văzusem de pe munte şi în care, din fericire, adăsta un deget de apă. Săpaseră mai multe gropi unde se adunase apa ne care o foloseau în tabără.

Seara, când ceilalţi au aflat că ajunsesem şi eu la locul de popas, s-au strâns toţi în jurul carului nostru ca să afle ce văzusem, ce mai ştiam şi ce ne aştepta de acum încolo. Voiau să cunoască mai ales cât mai era, după părerea mea, până la capătul călătoriei. Le-am ascultat întrebările şi le-am spus pe şleau ce văzusem şi ce soartă credeam eu că ne aşteaptă. Nu-mi prea venea la îndemână să le spun adevărul gol-goluţ de teamă să nu-i descurajez, dar când m-au îmboldit să le dezvălui părerea mea le-am mărturisit, fără ocol, că mai aveau cel puţin o lună până la capătul drumului. Au părut să aibă încredere în experienţa mea şi, de nu greşeau, s-au gândit că vitele aveau să rămână numai pielea şi osul, iar celelalte provizii, pe sponci, înainte de a ajunge noi atât de departe.

Cum s-a luminat, eram în picioare şi l-am văzut pe Bennett stând lângă foc. Nici nu m-a văzut bine şi mi-a spus:

— Lewis, dacă nu te superi, te rog de acum încolo să nu-ţi mai dai în vileag părerile aşa de-a dreptul şi atât de categoric, cum ai făcut-o aseară. Când m-am dus să mă culc, am găsit-o pe Sarah (nevastă-sa) plângând şi când am îndemnat-o să-mi spună de ce plângea, mi-a zis că auzise vorbele dumitale despre soarta care ne aşteaptă „şi dacă Lewis a spus aşa, atunci aşa este, mi-a zis ea, fiindcă ştie el mai bine decât voi toţi la un loc”. Crede că şi ea şi copiii au să moară de foame.

Dimineaţa, „răzvrătiţii” şi alţi vreo câţiva care nu făceau de fapt parte din convoiul nostru au înjugat boii şi au pornit spre vest, peste acel podiş unde le-am spus că nu vor găsi apă şi eram convins că n-aveau să ajungă cu viaţă dincolo. Culverwell şi Fish au rămas cu noi, adăugind încă un car la convoi.

Am stat, ne-am gândit şi ne-am sfătuit cu multă grijă şi le-am arătat că nu credeam să putem străbate platoul în mai puţin de patru sau şase zile, nici găsi picătură de apă pe drum. La sud se ridica un munte cu zăpezi bogate pe creste, ba chiar şi câţiva pini. Fără îndoială că la poale aveam să dăm de apă din belşug, dar, fiind spre sud, nu prea era în calea noastră. Însă posibilitatea de a găsi apă în partea aceea ne-a făcut să ne hotărâm să ne abatem mai degrabă într-acolo, decât s-o luăm pe urmele „răzvrătiţilor” prin acel pustiu. Aşa că am luat-o printr-un canion ce ducea spre munte şi am avut parte de un drum destul de greu, în pantă şi bolovănos.

În cea de-a doua noapte ne-am aşezat tabăra la capătul canionului, dar până acolo n-am dat de fir de apă, ci numai de câteva tufe uscate de salvie pentru vite, dar nici pe astea nu le mâncau cu bucurie decât când ajungeau moarte de foame. Au rămas pe lângă tabără, arătând nenorocite, cum numai vitele pot să arate. În timpul nopţii, pe deasupra noastră s-a rătăcit un nor zănatic ce s-a scuturat lăsând un strat de zăpadă de câteva degete. Când se făcu ziuă, vitele se strânseră tremurând de frig în jurul carelor şi începură să lângă zăpada, ca să-şi mai astâmpere setea. Ne-am luat şi noi după ele şi am topit zăpada ca să avem apă.

După cum arătau, vitele nu prea mai erau în stare să ducă multă greutate şi, cum drumul urca mereu, se cuvenea să le cruţăm, lăsându-le o povară cât mai uşoară. Bennett era dulgher şi avea în căruţă scule bune. Cu foarte puţină tragere de inimă le dădu jos, aşa cum făcu apoi cu tot ceea ce era de prisos, în afară de aşternuturi şi provizii; le-am lăsat alături de drum şi am pornit mai departe la deal, mai uşor încărcaţi.

Eu şi un alt tovarăş, Rogers, am luat-o pe jos înainte, doar cu puştile la noi, ca să cercetăm drumul şi să găsim loc bun de popas. După vreo câteva mile am trecut de zona aceea cu zăpadă şi am ieşit la o pantă; în aerul limpede al dimineţii, până la poalele muntelui înzăpezit, nu părea să ai mult de mers şi eram sigur că puteam ajunge înainte de

lăsarea serii. Într-acolo nu mai era nevoie de nici o călăuză, aşa că eu şi Rogers, numai cu puştile şi bidoanele la noi, am luat-o la picior cât am putut de repede, iar dacă aveam să aflăm vreun loc de tabără, urma să facem semnale cu fum ca să-l găsească şi ceilalţi.

Şi de data asta distanţa ne-a jucat un renghi: am mers repede, fără oprire şi am ajuns la poalele muntelui abia aproape de lăsarea nopţii. Aici am dat de un platou în mijlocul căruia se ridica o colibă joasă de crengi, iar de lângă ea se ridica o şuviţă de fum pe care o vedeam limpede pentru că noi ne aflam în partea umbrită a muntelui, pe când coliba rămase luminată până aproape de apusul soarelui. Am privit cu grijă în jur şi am văzut cu bucurie că nu era decât o singură colibă, aşa că nu ne puteam aştepta să dăm decât peste puţini oameni. Ne-am apropiat cu băgare de seamă şi multă fereală, făcând un ocol pentru a ajunge între colibă şi munte, ca nu cumva locatarii acesteia să se refugieze într-acolo.

Numai după o îndelungă cercetare am descoperit o intrare în colibă şi, în cele din urmă, ne-am apropiat furiş drept din faţă. Nu vedeam pe nimeni şi ni-i închipuiam pe cei dinăuntru stând la pândă, cu toate că era greu de crezut că ne văzuse cineva, fiindcă ne ferisem să ne arătăm. Ne-am sfătuit o clipă şi ne-am hotărât să ne apropiem şi, de puteam, să punem mâna pe vreunul care să ne dea amănunte despre regiunea aceea în care ne simţeam pierduţi.

Când am ajuns la vreo treizeci de iarzi, prin deschizătură se arătă capul unui bărbat, dar dispăru fulgerător. Ne-am tras cocoaşele armelor, gata pregătite şi i-am spus lui Rogers să fie atent la săgeţi, că, de aveau de gând să le folosească, acum era momentul. Dar n-au recurs la arcuri. Arămiul, aproape gol-puşcă, se ivi din nou şi ne făcu semne să ne apropiem. I-am dat ascultare.

Am încercat să mă înţeleg cu omul prin semne, dar pricepea buştean. Am făcut pe pământ o mică scobitură şi am umplut-o cu apă din bidoanele noastre ca să-i înfăţişăm un lac; am arătat cu mâna spre lac, apoi spre vest şi nord,

am făcut semne ca şi cum ar fi trecut pe deasupra raţe şi gâşte gâgâind, dar se pare că n-am reuşit să trezesc în mintea lui nici o idee cu privire la ce voiam noi să spunem. M-am cam burzuluit la el şi am început să dau semne de mânie.

În vremea asta, din colibă se auzeau plânsetele unui copil, sau poate să fi fost doi, tremurând cred de teama de a nu fi omorâţi. Sărmanul om zgribulea de frig. Făcând gesturi prieteneşti, am slobozit un foc de armă care-l trezi puţin; arătând spre puşcă, spuse „Walker”, vrând să amintească numele acelei căpetenii de treabă care, din fericire, ne sfătuise să renunţăm la călătoria noastră pe Râul Verde. Am priceput că indianul nu era în termeni prea cordiali cu Walker, dar, ca să ne arate că n-avea nimic împotriva noastră, se duse în colibă şi ne aduse un pumn de grăunţe să mâncăm. Datorită unui izvor cu apă caldă din apropiere reuşise să cultive nişte porumb, iar cocenii uscaţi se vedeau încă în picioare, în jur.

Înainte de plecare i-am spus că o să ne întoarcem a doua zi şi o să-i aducem nişte haine, dacă găseam ceva care nouă nu ne mai făcea trebuinţă, apoi ne-am săltat puştile pe umăr şi am pornit-o înapoi spre căruţele noastre, uitându-ne din când în când peste umăr să vedem de nu eram urmăriţi. Am întins pasul la vale, am ajuns la popas când se făcu noapte şi ne-a întâmpinat o privelişte dezolantă.

Doamnele Bennett şi Arcane erau deznădăjduite. Cei patru copii plângeau de sete, dar nu găseai nici o picătură de apă în tabără şi până a doua zi, cine ştie când, nu se putea face rost de apă cu nici un chip. Mamele erau înnebunite, ca nu cumva copiii să se sfârşească de sete şi să moară în braţele lor şi aveau de gând să-şi pună capăt zilelor decât să îndure chinul de a-şi vedea copiii zbătându-se în ghearele morţii şi apoi dându-şi sufletul. Se căinau că numai ele erau de vină pentru nenorocirea care-i lovise pe toţi, pentru că, din lăcomie pentru aur, îşi lăsaseră de izbelişte gospodăriile, în care n-au ştiut niciodată ce e foamea şi până şi în somn vedeau mesele îmbelşugate de

acasă, iar dimineaţa se trezeau numai pentru a încerca şi mai vârtos dezamăgirea.

Când eu şi Rogers ne-am arătat în tabără cu bidoanele pline de apă şi le-am oferit mamelor şi copiilor, a fost mare bucurie şi în ochii lor au lucit lacrimi de recunoştinţă care au pornit să le curgă pe obraji în timp ce nu mai conteneau să ne binecuvânteze.

Vitelor le-a mers tare rău. Ţinutul era numai bolovani, fără pic de vegetaţie, în afară de nişte fire uscate de vreo şase degete, din care sărmanele animale rareori mai apucau câte o gură, apoi mergeau, abia târându-se, mai departe.

Până la izvor erau vreo şapte-opt mile, dar toţi mai prinseră puţin curaj, ştiind sigur că în curând vom sosi acolo. Am pornit devreme şi până şi femeile au luat-o pe jos ca să mai cruţăm vitele. Când am ajuns la vreo două mile de apă, câţiva boi s-au aşezat jos şi n-au mai vrut să se scoale, aşa că i-am lăsat acolo, împreună cu unul dintre care, iar toţi ceilalţi am mers mai departe şi am ajuns la izvor îndată după prânz. Am luat nişte apă şi ne-am întors la vitele rămase în urmă şi le-am dat să bea. S-au mai întremat, s-au ridicat în picioare şi am încercat să le mânăm fără să le mai punem la car, dar nu păreau înclinate să se urnească din loc fără jug, aşa că le-am înjugat. Se pare că jugul şi căruţa le ajuta să se ţină pe picioare şi aşa au mers mai uşor decât atunci când erau slobode şi o luau care încotro, fără să aibă în ce se rezema.

Acel izvor cald era destul de bogat şi curgea pe o distanţă de vreo sută de iarzi sau chiar mai mult, pentru ca apoi apa lui să fie înghiţită de nisipul însetat. Cocenii uscaţi de porumb din recolta trecută, nişte buruieni mărunte, salvia şi iarba le-a priit vitelor şi şi-au mai astâmpărat foamea, ceea ce nu se întâmplase de multă vreme, aşa că ne-am gândit să poposim acolo două-trei zile să le lăsăm să se mai întremeze.

Indianul pe care-l văzusem acolo cu o seară înainte dispăruse fără să lase nimic în urmă, în afară de nişte bolovani de sare. Se pare că noii prieteni îl cam

înspăimântaseră.

A doua zi dimineaţa m-am hotărât să urc pe culmea pe care o văzusem eu lângă o trecătoare ca să cercetez mai bine locurile cu binoclul. Odată cu mine s-au mai pornit doi băieţi. Străbătând o zonă cu zăpadă, am văzut urmele lăsate de indianul fugar, care trecuse creasta. La deal, băieţii au început să cam rămână în urmă şi, cu mult înainte de lăsarea nopţii, nu i-am mai zărit deloc.

Terenul era destul de afânat şi am văzut multe urme de indieni, ceea ce m-a pus în gardă. Am ajuns în vârf şi, băgând de seamă că începuse să se întunece în partea în care cădea umbra muntelui, am făcut un foc cu salvie uscată, am mâncat, iar când întunericul s-a lăsat de-a binelea, am mai înteţit focul şi am mers cam vreo milă mai departe până la o viroagă cu pereţii de vreo două picioare înălţime, unde mi-am făcut culcuş, la adăpost de vânt şi am dormit până dimineaţa. Aşa că i-am păcălit pe indieni cu propriile lor lecţii.

A doua zi dimineaţă, pe la ora nouă, m-am urcat din nou pe creastă şi mi-a apărut în faţă cea mai grozavă privelişte ce mi-a fost dat s-o văd. La nord şi la sud puteam să văd până la capătul pământului. Cea mai mare parte a regiunii din jur era mai joasă, numai piatră neagră şi stearpă.

Spre vest, vederea era mărginită de piscul acoperit de zăpezi. Munţii coborau spre sud pe o pantă cam de douăzeci de mile şi la jumătatea distanţei se vedeau nişte fuioare de fum, de la un foc de tabără, după câte părea; năzărind nici o vită sau vreun car, am socotit că erau indieni acolo. Spre nord se vedea deşertul prin care apucaseră „răzvrătiţii” şi tovarăşii lor. Dacă în drumul lor au înfruntat tot atâtea greutăţi ca şi noi, cum aveau şi mai mult de mers, probabil că până în acel ceas muriseră de sete.

Am stat pe culmea aceea mai bine de o oră, iscodind cu binoclul tot ceea ce se putea vedea de acolo, cercetând cu grijă tot ce se arăta a ne fi cât de cât de folos sau obstacol în cale. Cu cât mă uitam mai mult, cu atât mă convingeam mai vârtos că ne-aştepta încă drum lung până-n California

şi, în vreme ce coboram din nou către tabără, mă întrebam ce sorţi aveam ca să ajungem cu viaţă acolo. Am socotit că ne mai aştepta cel puţin o lună de mers trudnic înainte de a pune piciorul pe tărâmul aurului şi nici vitele, nici proviziile nu aveau să ne ajungă până atunci.

Eram atât de cufundat în gânduri, încât uitasem cu totul de indieni şi ei ar fi putut pune uşor mâna pe mine, cum mergeam eu aşa, bălăbănindu-mă. Mă gândeam la casa părintească, unde pe masă se lăfăia pâinea şi fasolele, ca să nu mai vorbesc de celelalte bunătăţi şi iată-mă-s, cel mai vârstnic fiu, departe de-ai mei, în mijlocul Marelui Deşert American, cu stomacul lipit de şira spinării, cu gâtul uscat iască şi hainele târnosite de prea multă purtare. Şi poate că nu încercasem încă greul cel mare.

S-ar fi putut întâmpla să văd bărbaţii, femeile şi copiii din convoiul nostru topindu-se de lipsuri şi murind, fără să le pot da o mână de ajutor. Era cea mai sumbră, cea mai neagră soartă din câte-mi putusem închipui vreodată şi am început să hohotesc de plâns, acolo, singur, fiindcă credeam că asta ne aştepta şi erau greu de îndurat. Nu stă în puterea mea să povestesc cât de mult am suferit în acele singuratice drumuri ale mele, care uneori ţineau zile şi nopţi, pentru ca să le pot da tovarăşilor mei cele mai bune sfaturi de care mă simţeam în stare.

Ştiam că eu singur o puteam scoate la capăt, dar ori scăpăm toţi, ori nici unul. Şi cu toate astea nu trebuia să-i descurajez pe ceilalţi. Le puteam spune adevărul, dar trebuia să-mi păstrez gândurile numai pentru mine ca să nu-i fac să-şi piardă nădejdea şi încred rea.

Am ajuns la tabără a treia zi şi i-am găsit acolo şi pe cei cu care plecasem o dată şi-i lăsasem în urmă. Am povestit tuturor cele văzute şi la urmă a reieşit că singurul drum pe care puteam merge era cel prin munţii din vest. Mi-au mărturisit că au făcut o descoperire: o grămadă de dovleci, probabil crescuţi chiar în acele părţi, destul de mare ca să ajungă la fiecare câte unul. Nu le-am încuviinţat gestul, fiindcă dovlecii nu erau ai lor şi-l lipseau pe adevăratul lor proprietar de hrana necesară vieţii.

Le-am arătat nu numai că nu era drept să le fure hrana, dar şi primejdios, pentru că indienii se puteau strânge mai mulţi la un loc şi să se răzbune doborând vitele cu săgeţile sau luându-ne scalpul. Nu avuseseră de-a face cu indienii şi le venea greu să înţeleagă urmările de care le vorbeam eu.

Cât am lipsit eu, au sacrificat o vită, fiindcă unii nu mai aveau ce mânca. Carnea fu împărţită între toţi cei din convoi, căzându-se la învoială ca atunci când va fi nevoie să se sacrifice altă vită, aceasta să fie împărţită în acelaşi chip. Dar vitele erau atât de amărâte, că una nu ne ajungea pentru prea multă vreme. Nu s-a găsit nici urmă de grăsime, iar măduva oaselor era doar un lichid vâscos, amestecat cu sânge, de parcă ar fi fost stricată.

Mai departe, drumul ducea pe la poalele muntelui. În cale erau risipite o mulţime de stânci, unele cât casa de mari, dar ne-am croit cale printre ele, mergând când într-o parte, când în alta. Vitele aveau copitele atât de rănite, încât le-am făcut nişte mocasini din pielea boului tăiat mai înainte şi le-a prins tare bine.

Convoiul nostru era acum format din şapte care. Bennet avea două, Arcane două, fraţii Earhart unul, Culverwell, Fish şi încă cineva unul şi mai era un creştin, al cărui nume l-am uitat, care mai avea şi el un car.

Într-a doua noapte ne-am găsit un loc destul de bun de tabără, cu apă şi chiar şi nişte iarbă mai ca lumea şi buruieni pentru vite. Când se duse la culcare, Bennett puse într-o oală de campanie nişte carne proaspătă de vită şi potrivi focul în aşa fel, încât mâncarea să fiarbă încet şi să fie gata în zori. Cam după vreun ceas, omul ieşi afară să mai aţâţe focul şi să vadă ce era cu mâncarea, dar când se duse să mai pună apă în oală, descoperi, spre marea lui părere de rău, că cea mai mare parte a cărnii dispăruse.

Eu mă înfăşurasem într-o pătură şi dormeam sub căruţa lui, aşa că m-am trezit când s-a dus la foc şi l-am văzut cum stătea şi se uita roată în jur să afle pe seama cui putea pune isprava asta, dar îndată veni la mine şi-mi spuse în şoaptă:

— Ai mai văzut pe careva în jurul focului după ce ne-am

dus la culcare?

L-am asigurat că nu văzusem pe nimeni şi atunci îmi spuse că cineva îi luase bucata de carne.

— Crezi oare – îmi spuse el – că e vreunul care să nu mai aibă chiar nimic de mâncare, încât să moară de foame? Carnea asta e tare proastă şi numai unul lihnit era în stare s-o ia.

După ce-am mai vorbit în şoaptă o vreme, ne-am culcat, dar în zori ne-am sculat amândoi şi ne-am aşezat lângă foc, cercetându-i din ochi pe cei care se trezeau şi se vânturau prin preajmă. Socoteam că l-am dibuit pe făptaş, dar nu eram siguri; nu ne puteam totuşi închipui ce avea să se întâmple dacă începea furtul de alimente. În astfel de convoaie ca ale noastre, era o lege nescrisă care spunea că cel ce fura provizii îşi risca viaţa. Ştiam că eram siliţi să stăm la pândă şi dacă fapta se repeta, cel vinovat trebuia pedepsit. Bennett veghea încontinuu şi, gândindu-mă că se putea întâmpla vreo nenorocire, câteva zile nu m-am depărtat de care. După trei sau patru zile, orice speranţă de a mai prinde făptaşul a trebuit abandonată, iar primejdia a trecut.

Drumul nostru trecea acum prin cea mai îngustă parte a întinsului podiş, pe unde porniseră cu zece zile înainte şi „răzvrătiţii”. La mică depărtare de acolo am descoperit urmele „răzvrătiţilor” şi astfel ne-am dat seama că traversaseră şi ei podişul şi apoi se îndreptaseră spre sud. Am luat-o repede la picior pe drumul pe care apucaseră ei şi am mers mai multe mile. Uitându-mă cu binoclul, m-am convins pe deplin că până nu vom ajunge la culmile următorului lanţ de munţi nu vom găsi apă şi, temându-mă ca tovarăşii mei să nu cumva să fi uitat să ia apă, m-am întors repede înapoi şi am văzut că n-aveau picătură.

Le-am spus că n-aveau să vadă fir de apă în următoarele patruzeci de mile, aşa că au pus toate vasele în care se putea păstra apă în cel mai uşor car şi s-au întors înapoi să le umple.

Eu am luat-o mai departe pe urmele „răzvrătiţilor” şi am mers atât de repede, că la lăsarea nopţii eram aproape de

creastă, unde se făcea o trecătoare prin lanţul de piatră; nu creştea un copac, o buruiană, un firicel de iarbă – un deşert neînchipuit de sterp.

Când am început să urc panta abruptă a muntelui, am dat de o vită moartă părăsită de „răzvrătiţi”; acolo nu se putea face popas din lipsă de apă şi de iarbă, aşa că nici carnea vitei nu putuse fi salvată.

Trupul animalului era tare sfrijit, dar carnea se păstrase bine, de parcă era proaspătă. Eram atât de flămând, că mi-am scos cuţitul şi mi-am tăiat o bucată bună pe care am mâncat-o din mers, fără s-o mai gătesc, ba chiar şi fără sare. Unii ar putea spune că mai degrabă ar muri de foame decât să mănânce în felul acesta, dar dacă ar fi fost vreodată încercaţi de foame, aşa ca să simtă că se sfârşesc cu zile, ar fi văzut că instinctul de conservare nu poate fi stăpânit nici de raţiune. Pune stăpânire pe tine, în ciuda voinţei tale.

Am luat-o printr-un canion întunecat, cu pereţi înalţi şi drepţi în cea mai mare parte. Pe una din feţele perpendiculare părea să fie un strat de lut pe care se scurgea puţină apă. Aici indienii făcuseră un vas scobit din lut pe care-l prinseseră de perete ca să adune cam doi litri de apă şi am băut pe săturate apă bună, pentru prima oară de când lăsasem în urmă pârâul. Noaptea aceea am rămas acolo, de teamă să nu dau peste indieni, care, eram pe deplin încredinţat, mi-ar fi săltat scalpul dacă le ofeream vreun prilej nimerit. Am dormit fără foc, iar bucata de carne de care am vorbit mi-a amăgit foamea.

Dimineaţa am luat-o pe canion la vale. După câte îmi amintesc, era Crăciunul şi, spre înserat, am nimerit la locul unde făcuseră popas reverendul J.W.Brier, doamna Brier şi cei doi băieţi ai lor. Când am ajuns eu, domnul reverend ţinea, foarte liniştit, o predică despre educaţie celor doi băieţi. Mi se părea cam ciudat să ascult un discurs atât de serios despre binefacerile educaţiei din fragedă copilărie, când simţeam clar că foametea ne privea drept în faţă, iar în pustietatea stearpă din jur nu vedeam la ce folosea o educaţie mai savantă decât cea la care te îmboldeau

nevoile fireşti. Nimeni nu ştia nici măcar unde ne aflam, nici când se va încheia călătoria asta, nici dacă vom avea parte de un ajutor mai acătării de undeva.

Noaptea aceea am dormit lângă foc, fără să mă mai învelesc în pătură, cum făcusem în atâtea nopţi dinainte şi, dimineaţa, după ce familia reverendului şi-a înjugat vitele şi a plecat, am cercetat cu atenţie locul de tabără şi am găsit nişte şoric de porc aruncat. În timp ce-l mestecam şi simţeam gustul de slănină grasă, mi se părea că am în gură cea mai bună îmbucătură pe care o mâncasem vreodată.

Când am ajuns aproape de capătul de jos al canionului, la dreapta, în partea de nord, am zărit o stâncă aproape perpendiculară, puţin înclinată spre canion, iar la piciorul stâncii, o peşteră care arăta să fie mereu vizitată de indieni. Cum coboram, am văzut pe pământ nişte urme ciudate: erau urme de picioare şi de mâini, de parcă un om ar fi mers în patru labe. Când am ajuns în vale, unde nisipul fusese măturat de vânt şi îngrămădit în dune nu mai mari de trei-patru picioare înălţime, urmele deveniră şi mai limpezi. Am mers după ele şi am văzut că urcau pe una din dune şi, chiar în vârful ei, era săpată o groapă, iar acolo stătea ghemuită, ca un câine, o mumie de indian.

Nu murise fiindcă vedeam cum i se mişcau coastele în timp ce răsufla, dar pielea semăna cu o şuncă bine uscată. După cum arăta, să tot fi avut două sau trei sute de ani şi chiar de-ar fi fost frate cu Adam, n-ar fi arătat mai bătrân.

Era paralizat. În clima aceea, unde leşul unei vite rămânea zile sau chiar săptămâni fără să se strice, încât puteai să-ţi tai o bucată şi s-o mănânci, un om îşi putea prelungi zilele mai mult decât ar fi de crezut.

Am stat şi m-am uitat îndelung la fiinţa aceea nenorocită şi în tot acest răstimp nu i-a tresărit nici un muşchi, deşi probabil că ştia că se mai află cineva în groapă şi se uită la el. Poate că punea în practică unul din sfaturile care se dau pentru o strălucită carieră politică: să arate înţelept şi să nu spună nimic. În orice caz nu părea a avea de gând să dea de bucluc dându-şi drumul la gură. Pe undeva, prin preajmă, trebuie să fi avut vreun prieten care-i aducea cele

necesare traiului. L-am lăsat acolo şi am pornit-o la vale.

Apucând pe drumul „răzvrătiţilor”, am ajuns, curând după lăsarea întunericului, la un foc de tabără în jurul căruia poposeau E. Doty şi tovarăşii lui. Cunoscându-i destul de bine, am rămas şi eu cu ei. Mi-au spus că apa acolo era leşioasă, lucru de care m-am convins şi eu îndată. Era un loc de tabără nenorocit: apă proastă, nici un pic de iarbă, doar câteva tufe răzleţe de salvie amară drept hrană pentru vite.

I-am întrebat ce ştiau despre trecătoarea lui Martin, fiind destul de aproape de ea acum şi mi-au spus că nu există nici o trecătoare; muntele era ceva mai scund decât cel acoperit de zăpadă şi atâta tot. Carele nu puteau trece pe acolo şi cei din ceată se hotărâseră să meargă pe jos, aşa că s-au şi apucat să-şi folosească lemnul căruţelor pentru foc ca să usuce carnea câtorva vite pe care le tăiaseră. Le-au ales pe cele mai neajutorate, care nu arătau să poată ajunge la capătul drumului şi carnea afumată constituia o hrană substanţială.

Urmau să-şi împartă proviziile în mod egal şi s-au înţeles ca fiecare să-şi poarte de grijă şi să se gospodărească singur cum o şti şi să nu se aştepte la vreun ajutor de la nimeni. Dacă-şi termina proviziile, n-avea dreptul să mai ceară cuiva să-şi împartă hrana cu el. Orezul, ceaiul, cafeaua au fost măsurate cu lingura şi au împărţit cât mai cinstit şi bruma de făină şi de slănină pe care o mai aveau. S-au hotărât să arunce totul, în afară de pături şi provizii, fiindcă erau prea sfârşiţi ca să mai care greutăţi, iar boii nu erau animale de povară şi, în plus, au socotit că era mai bine să nu-i încarce cu nimic, ca să nu-i facă să dea în brânci, fără nici un folos.

Când porniseră la drum, oamenii aceştia fuseseră plini de viaţă şi năzbâtiile şi glumele lor au stârnit râsul tot drumul de-a lungul râului Platte, dar acum erau foarte posomoriţi şi vorbeau ca cei ajunşi la fundul paharului amărăciunilor. Unul dintre ei spuse că acolo era maidanul de gunoaie al lui Dumnezeu, unde-şi aruncase el resturile după facerea lumii, iar dracul le mai răscolise şi el oleacă. Altul adăugă

apoi că acolo fusese prefăcută în stană de sare femeia lui Lot, iar apoi sarea, sfărâmată şi împrăştiată în tot ţinutul. Dacă mureai, mai spuse unul, nu putrezeai fiindcă sare era berechet.

O ţineau aşa într-una şi parcă nu găseau cuvinte destul de grele ca să-şi arate toată sila şi părerea proastă pe care şi-o făcuseră despre acea regiune.

Mi-au dat şi mie puţină carne, ceva mai bună decât a mea şi încă înainte de a se crăpa de ziuă am pornit înapoi ca să duc veştile proaste pe care le aflasem de la „răzvrătiţi”.

Se făcuse aproape noapte când am ajuns în tabără şi, după ce ne-am aşezat în jurul focului, le-am spus, cât mai blând cu putinţă, veştile neplăcute aduse de la cei care mergeau înaintea noastră. În cele două zile cât lipsisem, indienii îşi sloboziseră săgeţile asupra a trei din vitele noastre şi una avea o săgeată înfiptă într-o parte, dinaintea coapsei, un loc de obicei fatal. Ca să salvăm măcar carnea, am tăiat vita. Unora le-a fost frică să mănânce, gândindu-se că săgeata fusese otrăvită. Dar i-am încredinţat că şi indienii aveau nevoie de carne, aşa că n-ar fi făcut una ca asta. Dacă ar fi tras cu săgeţile în oameni, era foarte posibil să fie otrăvite, aşa că trebuiau să ia îndată măsuri şi să le smulgă înainte ca otrava să ajungă în sânge. Aşa că am îndrăznit să afumăm restul cărnii şi s-o luăm cu noi. Apoi le-am spus tuturor celor din tabără.....

— Ei, acum vă daţi seama şi singuri că voi i-aţi stârnit pe indieni, luându-le dovlecii. Iar când vom ajunge într-un loc unde să le vină mai la-ndemână. Au să ne iasă înainte cu forţe mai numeroase şi au să ne ucidă…

Le-am atras atenţia să fie mereu pregătiţi ca să nu fie luaţi prin surprindere, fiindcă sorţii ne erau potrivnici. Am scos săgeţile înfipte în ceilalţi boi, care nu păreau să sufere prea mult de pe urma rănilor. Pârâiaşul unde am poposit noi a fost numit apoi Pârâul Cuptorului, nume care i-a rămas până azi. A fost botezat astfel în 1862, de câţiva prospectori care au ridicat acolo un cuptor mic, cu tiraj de aer, pentru a arde nişte minereu aflat în apropiere care,

bănuiau ei, conţinea argint, dar cred că până la urmă au descoperit că era plumb şi se afla prea departe de orice mijloc de transport ca să merite osteneala.

La sud vedeam că munţii erau mai scunzi şi nu aveau urmă de zăpadă, ci păreau a fi doar stânci puse una peste alta, din care erau durate piscuri semeţe şi, în timp ce ne uitam în jur, acela ni s-a părut a fi tărâmul cel mai uitat de Dumnezeu.

Străbatem ţinutul de destulă vreme ca să ştim că apă se găsea mai ales pe munţii cei mai înalţi, iar în văi nu era decât apă leşioasă sau nu se găsea deloc şi lanţurile mai puţin semeţe, care ne făgăduiau o traversare mai lesnicioasă, nu promiteau nici un pic de apă şi nici un fir de iarbă, fără de care aveam să pierim cu siguranţă. Într-un fel eram pierduţi de pe acum. Zilele senine ne îngăduiau să ştim în orice moment punctele cardinale, după mersul soarelui, dar în toată imensitatea aceea a naturii nu văzusem urmă de viaţă de o lună sau şi mai bine. Praf de puşcă şi gloanţe cât încăpeau într-un buzunar de vestă îi ajungeau unui bun vânător până murea de foame, fiindcă nu se afla umbră de vânat mic sau mare în care să tragi.

Am întors pe toate feţele situaţia în care ne aflam şi toţi au fost poftiţi să spună ce aveau pe inimă fără nici o sfială, fiindcă nu mai ştiam cine avea dreptate şi cine nu şi oricine putea veni cu vreo idee cât se poate de preţioasă. Toţi erau cam descurajaţi. Proviziile aduse cu noi din lumea civilizată se împuţinaseră într-atât, încât totul a trebuit cruţat numai pentru femei şi copii, bărbaţii fiind nevoiţi să se mulţumească doar cu carne de vită. S-a hotărât ca nimic din ceea ce se putea mânca să nu se risipească. Sângele, pielea şi intestinele, toate erau gătite într-un fel sau altul şi constituiau hrana.

Sfatul nostru a ţinut până noaptea târziu. Dacă aş fi văzut pe careva pierzându-şi minţile, nu m-aş fi mirat, fiindcă foamea înghiţise toate celelalte sentimente. Un om flămând e un sălbatic. Poate deveni la fel de crud şi egoist ca o bestie, supus şi blând ca un miel, sau bezmetic şi înnebunit ca un animal încolţit, lipsit de sentimente, de

minte, de orice simţ al dreptăţii. Nici unul dintre noi nu ajunsese în aşa hal, dar în ochii unora dintre noi se iscau uneori luciri ciudate, după cât mi-am dat seama uitându-mă în jur; dar şi ceilalţi le vedeau pentru că i-am surprins făcând gesturi tainice chiar şi spre mine.

Veni şi dimineaţa. Nimeni nu scotea o vorbă. Părea că soarta sumbră ce ne aştepta ne pecetluise tuturor gurile. Când dădeam de câte o gaură în care găseam apă, ne îndepărtam cu atât de puţină tragere de inimă de ea, de parcă ne-am fi îndoit că vom mai avea vreodată bucuria de a mai bea o picătură.

Când am terminat şi proviziile de carne pentru masa de dimineaţă, cei doi căruţaşi ai lui Bennett, împreună cu ceilalţi doi ai lui Arcane, au socotit că aveau mai multe şanse de a scăpa cu viaţă dacă luau nişte provizii cu ei şi o porneau pe jos, aşa că li s-a dat atât cât puteau duce cu ei şi-au făcut traistele şi şi-au luat cu tristeţe rămas bun, spunând că nădăjduiau să ne întâlnim iarăşi pe coasta Pacificului. La plecare au curs lacrimi adevărate şi cred că nici unii, nici ceilalţi nu sperau să se mai vadă vreodată pe lumea asta.

Au luat-o pe drumul „răzvrătiţilor". Proviziile pe care le cărau cu ei, în afară de pături, nu puteau să le ajungă pentru mai mult de zece zile şi eu ştiam bine că în acest răstimp nici pomeneală să iasă din deşert.

Când m-am culcat, nu mi-am putut stăpâni gândurile să n-o ia înapoi spre casa părintească, unde aveam apă destulă, iar la ora cuvenită mă aştepta o masă îmbelşugată. Visam că sorb o carafă întreagă de apă rece, bună, apoi mă trezeam cu gura şi gâtlejul uscate iască. Casa lăsată în urmă era un subiect favorit în jurul focului de tabără şi mulţi povesteau cum îi bântuiau visuri, atât de precise, de parcă ar fi fost aievea, despre casa minunată de pe coasta de est, unde erau înconjuraţi de tot confortul şi fericirea, chiar dacă nu erau aşa de bogaţi. Coliba celui mai sărman om de pe pământ era mai de dorit decât aceste coclauri.

Bogăţia aici nu mai avea nici o trecere. Puteau sta monedele de douăzeci de dolari grămadă dinaintea noastră

o zi întreagă şi nu-i venea nimănui să se scoale să pună mâna pe un singur ban, fiindcă greutatea lui l-ar fi încovoiat mai aproape de mormânt. N-aveam ce cumpăra cu banii şi pentru noi aveau tot atâta preţ cât nisipul pustiului. I-am fi dat bucuroşi pentru zăpada pe care «vedeam învolburându-se ca nişte nori de praf peste vârfurile acelor munţi înalţi din depărtare.

Judecind eu să-mi cruţ puterile cât mai mult, am aruncat tot ceea ce nu-mi făcea trebuinţă, oprind numai binoclul, nişte muniţie, cuţitul de la brâu şi o cană de tinichea. Nici oamenii, nici vitele nu puteau căra vreo povară fără folos, decât cu riscul de a se prăbuşi sub greutatea ei şi a nu se mai ridica niciodată. Puterile şi viaţa trebuiau drămuite cât mai bine.

După ce-am părăsit acest loc de tabără, unde era apă îndestul, am mers cam opt mile şi am ajuns la gura unui canion stâncos ducând spre vest, spre creasta lanţului stâncos. Canionul era mult prea bolovănos ca să îngăduie trecerea carelor. În valea de la intrare străjuia o movilă de vreo patru picioare înălţime în vârful căreia am dat de un izvor care să tot fi avut o găleată de apă cu gust puturos de sulf. În jurul izvorului se iţeau câteva fire de iarbă ţepoasă care, pare-se, împiedicau malurile izvorului să se prăbuşească. Probabil că nisipul mânat de vânt se adunase grămadă, formând movila aceea ciudată în jurul izvorului.

Am rămas peste noapte acolo şi un om a avut grijă toată noaptea să adune fiecare picătură de apă pentru ca să avem dimineaţa destulă pentru noi şi pentru vite. Vitele beau apa aceea cu mai multă plăcere decât apa leşioasă întâlnită la celălalt popas.

Tovarăşii mei au hotărât să străbată acest canion la deal, să treacă peste lanţul muntos fără să mai aştepte ca eu s-o iau înainte şi să cercetez drumul, fiindcă, spuneau ei, asta ne cerea prea mult timp şi provizii şi noi nu mai aveam decât nişte carne de vită ce se împuţina cu fiece zi. Ca să-i ajut totuşi, atât cât puteam şi să-i previn în caz de primejdie, dacă era posibil, mi-am luat puşca pe umăr şi am pornit înainte cât de repede mă purtau picioarele. După o

vreme am ajuns la un loc unde canionul se lărgea, formând o căldare închisă din toate părţile, în afară de valea pe unde intrasem, cu pereţi de stâncă abrupţi, pe unde omul putea urca, dar care erau o stavilă de netrecut pentru care. M-am întors înapoi, plin de deznădejde.

Am mers iute prin canion la întoarcere, dar aproape se lăsase noaptea când am ajuns la care. Dimineaţa, carele au fost întoarse înapoi, fiindcă vitele nu găseau nimic de mâncare, iar apă nu era deloc. La vale le-a venit mai uşor, dar curând una din vitele lui Bennett s-a prăbuşit şi nimic n-o putea face să se ridice. Fiindcă nu era locul nimerit să mai

întârziem în bătaia soarelui arzător, am tăiat vita şi am împărţit-o. La vreo două sau trei mile de izvor s-a prăbuşit altă vită, de-a lui Arcane, de data asta şi a rămas jos, aşa că a fost dejugată, iar după ce şi-a mai tras sufletul, s-a ridicat în picioare, dar numai pentru puţină vreme, fiindcă apoi s-a prăvălit din nou la pământ. Arcane a adus o căldare de apă de la izvor şi, după ce vita s-a adăpat şi s-a mai odihnit puţin, a mai prins puteri şi a fost mânată la izvor.

În noaptea aceea am ţinut din nou sfat, ca să vedem ce ne rămânea de făcut. Mai aveam câteva bucăţi de pâine

uscată, pe care am păstrat-o pentru copii, dându-le câte puţin, din când în când. Singura sursă de hrană erau vitele, iar când aveau să nu se mai ţină pe picioare, ne pândea foamea. Părea că ne paşte soarta de a ne, lăsa oasele să albească prin acest pustiu.

Un lucru era sigur: trebuia să ieşim cumva de-acolo. Dacă rămâneam pe loc, urma să trăim atât cât trăiau şi vitele, dar nu mai mult; iar dacă porneam, nu ştiam încotro s-o luăm ca să găsim un loc mai bun. În cele din urmă Bennett luă cuvântul şi spuse:

— Am să vă împărtăşesc un gând de-al meu. Să alegem doi dintre noi, cei mai tineri şi mai în putere şi să le spunem să ia cu ei hrană şi s-o pornească pe jos înainte, ca să încerce să ajungă la o aşezare omenească să caute provizii, iar noi ne întoarcem înapoi, la izvorul pe care l-am părăsit nu de mult şi aşteptăm sosirea lor. Sunt sigur că n-o să le trebuiască mai mult de zece zile pentru asta, iar când se vor întoarce, vom cunoaşte drumul, vom şti cum arată şi de cât timp avem nevoie ca să-l străbatem. Ne pot aduce şi altă hrană care să ne mai dea puteri; şi după ce vitele se vor mai întrema puţin la izvor, putem s-o pornim la drum cu tot cu căruţe. Cred că e cea mai sigură şi mai bună cale. Ei, ce spuneţi?

După ce-am mai dezbătut problema o vreme, am căzut de acord că era cea mai bună soluţie şi nu ne rămânea decât să alegem oamenii care s-o pornească la drum. Nimeni nu se îmbulzea să primească misiunea de mesager. Până la urmă, Bennett spuse că el cunoştea destul de bine pe cineva ca să fie sigur că, de nu pierea pe drum, avea să întoarcă şi de care era convins că avea să răzbată.

— Vreau să zic de Lewis (adică eu), dacă e şi el de aceeaşi părere.

Am încuviinţat, deşi îmi dădeam seama că era un drum plin de greutăţi: eram la cheremul indienilor, al vremii, al lipsei de apă, dar m-am gândit că aveam să reuşesc şi nu puteam da înapoi. John Rogers, un flăcău înalt şi bine legat din Tennessee, fu ales drept tovarăş şi încuviinţă şi el.

Am început pregătirile. Arcane sacrifică vita care se

prăbuşise şi toţi bărbaţii ne-am apucat să uscăm şi să pregătim carnea. Alţii ne-au făcut mocasini noi din piele crudă, iar femeile ne-au încropit câte o raniţă. Carnea a fost împachetată cu grijă. Puteai să-ţi faci o idee cât de amărâte erau vitele chiar şi numai dacă amintesc că eu şi John am luat în raniţă cam şapte optimi din toată carnea unei vite. Au mai pus vreo două linguri de orez şi cam tot atâta ceai. Ne simţeam de parcă am fi furat hrana de la gura copiilor, dar femeile spuneau că ne putea prinde bine, ne putea salva viaţa de ne lovea vreo boală.

Eu nu aveam nici manta, nici măcar haină, aşa că am pus pe mine o jumătate de pătură uşoară, în timp ce Rogers avea o haină subţire de vară şi n-a mai luat nimic. Fiecare mai aveam câte o cană de tablă şi o oală mică de campanie cam de vreo doi litri. Bennett mi-a dat puşca lui cu şapte focuri, iar Rogers a luat o armă de vânătoare cu două ţevi. Mai aveam câte un cuţit în cap ne-am pus nişte pălării mici, cu boruri înguste, de culoarea nisipului, pe care duşmanii să nu le zărească prea bine, dacă ne-am fi arătat, de după vreo culme, în raza privirii lor. Ne-am cumpănit raniţele şi am potrivit chingile ca să ne vină uşor la mers.

Au strâns apoi toţi banii care se aflau în tabără şi ni i-au dat. Ni s-au mai oferit tot felul de sfaturi. Căpitanul Culverwell era marinar bătrân şi voia să ne arate cum să găsim drumul înapoi, dar Bennett îi spuse căpitanului că mă ştia de mulţi ani a fi vânător şi că de treceam ziua printr-un loc, puteam găsi drumul îndărăt şi noaptea. Alţii ne-au sfătuit să băgăm bine de seamă la indieni, ne-au arătat cum să ne descurcăm cu ei sau să ne ferim să nu ne pierdem în zăpezile adânci peste care aveam să dăm în munţi.

Am primit sfaturile cu aceeaşi bunăvoinţă cu care ne erau date, apoi ne-am luat rămas bun. Unii s-au tras deoparte, prea tulburaţi ca să se mai apropie de noi, alţii ne-au apucat mina, strângând-o cu putere, din toată inima, adânc mişcaţi, nădăjduind să o scoatem la capăt şi să ne întoarcem să-i luăm şi pe ei din acel loc blestemat şi să-i călăuzim către un ţinut mai mănos. Ultima care s-a

despărţit de noi a fost doamna Bennett, care ne-a binecuvântat, rugându-se să ne ajute Domnul să ne întoarcem şi să aducem hrană copiilor înfometaţi.

Erau atât de tulburaţi, că nu puteau scoate o vorbă. Ne-am întors tăcuţi şi am pornit din nou la deal, prin canionul prin care coborâsem seara trecută. Abia după vreme ne-am uitat înapoi şi când ne-au văzut că ne-am oprit să-i privim, toate pălăriile şi bonetele au prins să fluture ca un ultim rămas bun.

Lăsasem în urmă pe Bennett, pe Sarah, soţia lui şi pe cei trei copii – George, Melissa şi Martha – pe J.B. Arcane, pe nevastă-sa şi pe băiatul lor Charles. Cei mai mici copii n-aveau mai mult de doi ani. Mai erau fraţii Earhart şi un băiat mai mare, căpitanul Culverwell şi alţi vreo câţiva pe care i-am uitat. În total unsprezece suflete, în afară de domnul Wade, nevastă-sa şi trei copii, care se fereau să se amestece cu noi, ci mergeau în urmă şi-şi făceau tabăra la mică depărtare de noi, dar păreau să evite orice tovărăşie.

Am trecut curând dincolo de un cot al canionului şi am mers mai departe în tăcere. La lăsarea nopţii eram departe, în munţi, aproape de o stâncă perpendiculară şi mult înaintea noastră, pe o pantă, am văzut câteva smocuri de iarbă şi salvie. Acolo am găsit nişte gropi mici cu apă. Părea să fie cel mai jos loc de trecere, pentru că spre sud se vedeau lanţuri şi mai înalte, foarte prăpăstioase şi greu de trecut.

Prin şaua aceea se strecura un vânt rece şi am fost nevoiţi să ne căutăm un loc mai adăpostit ca putem dormi. Ne-am aşezat pe piatra goală, vârâţi unul în altul, ca două linguri şi am pus bucata de pătură peste noi Dimineaţa ne-am umplut cu apă ploştile, făcute din două cutii de pulbere legate una de alta cu nişte şuviţe de cârpă. Şi am pornit spre pilcul din apropiere De aici am avut cea mai largă privelişte de până acum. La est se vedea tot drumul pe care ne târâsem încă de la 4 noiembrie.

— Uită-te la ţinutul ăsta blestemat prin care am trecut – spuse Rogers, arătând într-acolo.

La nord se ridicau cei mai înalţi munţi pe care-i

întâlnisem vreodată, piscuri şi creste, unele peste altele, mult deasupra noastră, acoperite cu zăpezi veşnice, după cât se vedea. La sud era un podiş aproape otova, iar la vest zăreau nedesluşit un şir de munţi cu puţină zăpadă pe creste, însă lanţul muntos principal din sud nu avea nici uimă.

După ce ne-am uitat la acest peisaj măreţ – dar fără nici un farmec pentru noi atunci – destul de mult ca să-i reţinem cele mai de seamă caracteristici, ne-am întrebat ce-ar fi spus oamenii noştri pe care-i lăsasem în urmă dacă ar fi văzut alte lanţuri de munţi atât de departe înaintea noastră. Ei socoteau că până la ţărmul oceanului nu mai era chiar atât de mult. Ne-am dat seama că este cu neputinţă să trecem toţi munţii aceia şi să ne şi întoarcem în cele cincisprezece zile sorocite. Dar trebuia să facem tot ce puteam, aşa că am luat-o la vale pe panta stâncoasă şi i-am dat zor mai departe. Unele locuri erau atât de prăpăstioase, că trebuia să ne sprijinim unul pe altul, iar truda asta ne făcea să năduşim mult, aşa încât aveam mare nevoie de o gură de apă.

Când aproape să terminăm coborâşul, înaintea noastră se deschise o vale de unde ni se părea că vedem la o sută de mile distanţă. În apropiere, puţin mai spre nord, era un lac şi când am ajuns în vale, am descoperit un pârâu cu apă limpede ce curgea spre lac. Însetaţi cum eram, ne-am repezit să bem cu lăcomie, dar apa aceea era saramură curată şi ne-a făcut setea şi mai greu de îndurat. Pe malul pârâului nu creştea nimic, iar albia era tare ca piatra şi lucea în bătaia soarelui.

Am început să urcăm următorul lanţ de munţi, ţinând-o tot spre vest şi am urcat coasta cât de repede am fost noi în stare atunci. Aproape de creastă, am depăşit capătul unui canion, cam spre seară şi am găsit semne care arătau că trecuseră şi alţii pe acolo, iar după urme ne-am dat seama că era vorba de „răzvrătiţi”, care fuseseră nevoiţi să o ia mult mai spre sud decât avuseseră de gând. Făcuseră popas acolo şi săpaseră gropi în nisip în speranţa să găsească vreun fir de apă, dar n-au găsit.

Am rămas şi noi toată noaptea acolo şi am săpat în alte câteva locuri, nădăjduind să fim mai norocoşi, dar n-am aflat apă nici noi. Ne sfârşeam de sete. Truda de până atunci ne făcuse să asudăm din greu Dimineaţa am pornit mai departe şi aproape de culme am dat de cadavrul lui Fish. Zăcând în bătaia soarelui necruţător, fiindcă tovarăşii săi nu găsiseră nimic cu care să-i acopere rămăşiţele pământeşti. Fără îndoială că şi azi oasele lui sunt tot acolo unde şi-a dat ultima suflare.

Până aici mersesem pe urmele „răzvrătiţilor”, dar. Cum nu aflam nici un pic de apă în crăpăturile stâncii. Aşa cum s-ar fi întâmplat dacă am fi trecut noi mai întâi pe acolo. Ne-am hotărât să apucăm alt drum. Valea prin care pornisem părea să se termine la vreo zece mile mai la nord. Spre sud se lărgea, în jurul unui lac. Cam pe la jumătatea văii am văzut urme de vite ducând spre lac şi, nădăjduind să dăm de apă bună de băut, ne-am abătut din drum aproape în unghi drept. Ajunşi la apă, am văzut că aducea la culoare cu vinul negru şi era atât de leşioasă, încât părea lunecoasă şi în palmă şi sub tălpi. Ocolul acesta ne-a costat multă trudă şi ne-a făcut şi mai multă sete.

Am luat-o spre vest, spre canion şi am urcat sperând mereu să găsim în vreun cotlon vreo crăpătură cât de mică în piatră cu apă de ploaie. Am mers mile după mile şi ni s-a uscat gura atât de tare, că luam în gură un glonţ sau o pietricică netedă şi le tot învârteam cu limba ca să ne stârnim puţină salivă. Când vedeam vreun vârf de iarbă, îl smulgeam pe loc şi-l mestecam ca să-i stoarcem bruma de apă din el.

Am mers aşa ceasuri în şir, fără să scoatem a vorbă, fiindcă văzusem că era mai bine să stăm cu gura închisă cât mai mult ca să nu ni se usuce gâtlejul şi mai tare. Aerul uscat de acolo sugea apa ca un burete. Am trecut de creastă, fără să dăm de apă şi pe panta de vest am ajuns la un platou pe care se afla o colibă indiană din nuiele. Ne-am gândit că prin apropiere trebuia să găsim apă şi am început să căutăm cu grijă. Munţii acoperiţi de zăpadă nu păreau să fie prea departe, dar spre sud şi sud-vest se întindea pe

mare distanţă un podiş uşor înclinat. Setea deveni greu de îndurat, îngrozitoare şi pe căldura aceea şi după toată truda, nu băusem decât de două ori de când părăsisem tabăra.

Eram atât de convinşi că pe undeva prin apropiere trebuia să fie apă, că ne-am dat raniţele jos din spate, lângă colibă şi am început să căutăm în jur oriunde ni se năzărea că s-ar putea afla vreun fir de apă. Curând s-a lăsat întunericul şi am făcut un foc ca să nu ne rătăcim şi ne-am pus din nou pe căutat. S-a ridicat luna şi ne-a dat şi ea o mână de ajutor. Ne strigam adesea ca să nu ne pierdem.

Eram atât de sleiţi, încât atunci când am încercat să înghiţim o bucăţică de carne, am fost nevoiţi s-o mestecăm multă vreme, dar n-am avut destulă salivă în gură ca s-o facem să alunece pe gât şi am scuipat-o. Părea că o să ne sfârşim acolo, deşi hrană aveam încă din belşug, dar n-o puteam mânca. Am încercat să dormim, însă n-am reuşit Am legat câteva vorbe, dar discuţia se învârtea în jurul aceluiaşi subiect: teama că nu vom mai putea îndura setea prea multă vreme Gândindu-ne la femeile şi copiii care aşteptau să ne întoarcem, ne-a cuprins şi mai mult deznădejdea decât dacă ar fi fost vorba numai de noi. Prin minte ne trecea câteodată gândul nebun că, de-am fi dat de o crăpătură cu apă, am fi fost în stare să ne încăierăm pe viaţă şi pe moarte numai pentru câteva picături din preţiosul lichid. Numai cine a ajuns din pricina setei la capătul îndurării îşi poate închipui toată suferinţa şi disperarea care te cuprind în astfel de momente. Eu nu ştiu să existe cuvinte sau vreun alt mijloc de a zugrăvi aceste clipe, în aşa fel încât să le trăiască şi alţii.

Luna lumina atât de puternic, încât ne-am hotărât să mergem şi noaptea ca să ajungem cât mai departe când va ieşi soarele. Am pornit încet, cu grijă, prin îngânarea aceea de lumină şi beznă şi nu mai aveam decât o singură speranţă i să ne ţină puterile până ajungeam la zăpezile ce albeau strălucitor pe muntele înalt de dinaintea noastră.

Când răsări soarele, noi coborâsem la poalele lanţului de munţi. Am dat peste albia unui torent pe unde dădeau

năvală apele după câte o furtună mai mare şi, după ce se împărţeau în mici pârâiaşe, dispăreau îndată înghiţite de nisipuri, aşa cum se vedea după urme.

Nu nădăjduiam să găsim apă decât foarte aproape de zăpezi şi cel mai scurt drum era prin albia uscată a torentului, aşa că ne-am abătut aproape drept spre nord. Aveam de urcat o pantă nu prea mare, dar nisipoasă, pe unde înaintam cu greu. Am socotit că ne aştepta o zi întreagă de mers şi singura problemă era dacă vom rezista atâta. Erau semne limpezi că nu cu mult înainte pe acolo cursese apă şi puteam să vedem şi albiile pâraielor în jurul insulelor de nisip.

Ca să nu trecem cumva pe lângă vreun strop de apă fără să băgăm de seamă, m-am înţeles cu Rogers în linii mari asupra drumului de urmat şi ne-am despărţit, iar cine dădea de apă trebuia să tragă un foc de armă drept semnal.

După vreo milă de mers am auzit puşca lui Rogers şi m-am îndreptat într-acolo. Găsise nişte bucăţele de gheaţă care se formaseră sub cerul acela veşnic senin. Nu erau mai groase decât sticla de geam. Ne-am pus câte o bucăţică pe limbă şi am început să strângem cât am putut în oala mică de campanie, ca să se topească. N-au fost decât taman cât să umplem oala, în afară de gheaţa pe care am înghiţit-o în timp ce adunam bucăţelele. Apoi am aprins focul şi am topit gheaţa.

Acum stau şi mă gândesc ce noroc am avut să pornim cu noaptea în cap la drum, pentru că la un ceas după ce se înălţa soarele pojghiţa aceea de gheaţă s-ar fi topit, iar apa ar fi dispărut înghiţită de nisip.

După ce ne-am astâmpărat setea, am putut să ne gândim şi la mâncare şi am văzut că, pe deasupra, eram şi lihniţi de foame. Ne-am consumat toată apa cu masa aceea, dar ne-am simţit întremaţi, am văzut cum renasc puterile în noi şi am pornit cu alt curaj mai departe.

Ne-am reluat drumul spre vest, îndreptându-ne sfoară spre un perete de stâncă ce se ridica puţin mai la sud de marele munte înzăpezit. Tot drumul am avut parte numai

de urcuşuri şi coborâşuri foarte obositoare. În timp ce soarele se lăsa tot mai mult spre apus, am zărit o şuviţă de fum înălţându-se la poalele muntelui şi am socotit că trebuie să fie vreun semnal de-al indienilor, cum văzusem adesea Ne-am oprit şi am ţinut sfat. Cum până la peretele de stâncă ce constituia ţinta noastră mai era drum lung, ne-am gândit să aflăm ce era cu semnalul acela.

În timp ce lumina se îngâna cu întunericul, am pornit într-acolo şi când am ajuns la aproape o milă depărtare, am nimerit peste un drum destul de bătut. Pipăind cu degetele, m-am încredinţat că erau urme de copite de vite şi am fost sigur că-i ajunsesem din urmă pe „răzvrătiţi” sau că. În orice caz, eram pe drumul lor. Apoi mi-a trecut prin minte că aceştia încăpuseră pe mâna indienilor, care acum întinseseră masă mare cu vitele lor, aşa că ne-am apropiat de firul acela de fum cu mare fereală. Am făcut un ocol şi am văzut că tabăra era aşezată pe un fel de prag de stâncă deasupra noastră Ne-am oprit să tragem cu urechea să prindem vreun sunet care să ne lămurească despre cine era vorba. De erau indieni. Aveam să auzim lătrat de câine, dar n-am auzit. Ne-am furişat tot mai aproape, până am ajuns la vreo cincizeci de iarzi, dar tot nu auzeam nici un sunet ca să ne facem o idee. Ne-am hotărât să tragem cocoaşele armelor şi să strigăm spre cei din tabără, socotind că, oricum, aveam avantajul poziţiei.

Am strigat şi ni s-a răspuns în engleză.

— Nu trageţi! am răcnit noi.

Ei ne-au asigurat că nici nu le trecea prin cap aşa ceva şi ne-au îndemnat să ne apropiem. Spre surprinderea noastră am dat de Ed. Doty, Tom Shannon, L.D. Stevens şi alţii de care nu-mi mai amintesc – adevăraţii „răzvrătiţi”, în seara aceea ne-au dat nişte carne proaspătă şi nouă, iar lângă tabără am găsit câteva gropi cu apă care prindea numai bine la popas. Una dintre vite se prăbuşise tocmai acolo, aşa că vreo câţiva s-au oprit mai mult ca să afume carnea, iar ceilalţi au pornit-o mai departe şi se aflau la o zi de drum înainte.

Ne-au spus că,ocolind lanţul acela de munţi pe la nord,

au dat de un drum destul de bătut care mergea spre vest şi aveau de gând să ţină drumul acela chiar de-ar fi ajuns în Mexic, mulţumiţi că mai erau în viaţă. Au mai amintit că domnul Brier şi familia lui rămăseseră în urmă, singuri. Aici, fiecare trebuia să-şi poarte singur de grijă, iar pentru ceilalţi nu se putea face prea mult.

I-am întrebat apoi despre drumul pe care veniseră, unde aflaseră apă şi le-am împărtăşit şi noi ce ştiam. „Răzvrătiţii" nu mai erau la fel de veseli ca la început şi nu-i preocupa decât situaţia în care se aflau. Ne-au mărturisit că, dacă drumul se îndepărta de munţi şi o lua peste podiş, unii dintre ei n-aveau să mai ajungă în cealaltă parte. Mulţi erau cu totul descurajaţi, alţii rămăseseră fără o îmbucătură şi soarta lor atârna de bunăvoinţa celor care mai aveau provizii sau vite. Mereu era sacrificată câte o vită şi nu se arunca nimic. În locurile unde nu aveau apă de fiert, pielea era pârlită de păr şi apoi prăjită la foc. Intestinele erau trase printre degete ca să se cureţe şi, după ce erau prăjite, constituiau şi ele o hrană excelentă.

Au povestit că la un moment dat au rămas fără pic de apă vreo patru sau cinci zile şi erau şi morţi de foame, fiindcă le era atât de sete, că nu puteau pune un dumicat în gură. Vorbeau de chinurile foamei ca de un lucru îngrozitor, de nedescris. Au fost foarte de treabă şi ne-au dat toate amănuntele pe care le-am cerut, fiindcă aveam mare nevoie ca, la întoarcere, să apucăm pe drumul cel mai bun, folosind experienţa a două grupuri, în loc de unul. Ne-au mai spus de moartea lui Fish şi Isham şi unde le vom găsi cadavrele, dacă apucam pe drumul lor.

Dimineaţa ne-am săltat raniţele în spate şi am pornit-o spre vest, iar spre seară i-am ajuns şi pe „răzvrătiţii" din frunte, poposiţi într-un canion unde era puţină apă, abia cât să le ajungă.

I-am întâlnit şi pe căruţaşii lui Bennett şi Arcane, care, după cum mă aşteptasem, nu mai aveau nici hrană, nici de unde lua. Ajunseseră să se milogească să li se lase cele mai amărâte resturi când era tăiată vreo vită şi astfel îşi mai lungeau zilele. Au venit şi ne-au spus, tare nenorociţi, că

erau lihniţi şi, cu toate că în ziua aceea fusese tăiat un bou, ei nu apucaseră nici măcar cât să bage o dată în gură. Ne-am împărţit bucata de carne cu ei, deşi nu ştiam câtă vreme avea să treacă până să ajungem şi noi în halul în care erau ei.

Toţi cei din tabără erau tăcuţi şi păreau să înţeleagă situaţia. Dinaintea lor se deschidea un podiş otova, care părea atât de întins, încât, ca să-l străbată, aveau nevoie de cinci sau şase zile. După cum arăta, privit de pe culmea munţilor pe care-i trecusem, nu era nici o nădejde de găsit apă. Am stat mult şi ne-am gândit. Nu puteam lua decât atâta apă câtă încăpea în ploşti, cam cât să bem de două ori fiecare, iar carnea era atât de puţin hrănitoare, că eram slăbiţi şi neînstare să îndurăm greul ca mai înainte.

Eu şi Rogers ne simţeam de fapt singuri, chiar dacă mai erau şi alţii prin preajmă, fiindcă ţelul nostru era altul. Seara am stat de vorbă cu căpitanul Aşa Haines, care ne-a povestit că şi-a lăsat o gospodărie întemeiată în Illinois, unde avea mâncare după pofta inimii, toate înlesnirile şi chiar şi posibilitatea de a mai pune şi ceva deoparte, iar acum se simţea atât de sfârşit, încât se îndoia că o să reziste până la munţi, în cealaltă parte. Era atât de tulburat, încât m-a făcut să-i promit că o să dau de ştire soţiei şi familiei sale cum îl găsisem şi cum murise, fiindcă era încredinţat că n-avea să mai vadă minele din California niciodată.

I-am spus că nici eu nu eram sigur că o să răzbat până la capăt, dar el credea că, fiind atât de tineri şi încă în putere, noi vom reuşi. Ne-a mărturisit că de s-ar fi văzut din nou acasă, s-ar fi mulţumit cu ce avea şi nu s-ar mai fi dat dus.

Cam acesta era tonul general al discuţiilor. Nu se mai auzea nici o glumă, nici un glas mai vesel; tuturor ni se părea că sfârşitul este aproape şi a muri de foame şi sete în deşert era cea mai îngrozitoare soartă care ni se putuse arăta dinaintea ochilor. Acel popas al îngrijorării, al lipsei de speranţe, ia marginea deşertului ce se întindea ca o mare înaintea noastră, unde nu ne puteam pune nădejdea în nimeni, ci numai în reuşita chinuitoarei zbateri ce părea

fără ieşire, nu se poate nici zugrăvi, nici descrie.

Dimineaţa, pe când eu şi Rogers ne pregăteam de plecare, mai mulţi dintre cei în vârstă veniră la noi cu scrisori, rugându-ne să le trimitem familiilor lor, dacă ajungem, cumva, la vreun oficiu poştal. Au început să plângă, la fel ca şi noi, la despărţire. Am plecat tăcuţi pe drumul nostru în timp ce coboram printr-un canion, am ajuns la un loc atât de îngust, încât un om sau o vită abia se putea strecura printre pereţii de stâncă şi, după câteva mile, am ieşit la podiş. După trei sau patru mile de mers am dat de un pâlc de sălcii nu prea departe de munţi. În mijloc, locul fusese curăţat, sălciile tăiate, iar din crengi cineva împletise o îngrăditură în jurul unui izvor cu apă bună, alături de care creşteau şi câteva fire de iarbă. Era semn că pe aici mai călcase picior de om. Am băut pe săturate şi ne-am umplut ploştile din nou, fiindcă în următoarele două sau trei zile nu speram să mai dăm de apă.

Am pornit din nou la drum, cu forţe proaspete, după apa bună pe care o băusem. După câteva mile am găsit oase de animale, unele mâncate de vreme, dar altele încă bine păstrate. Nu se vedeau decât căpăţâni de cai şi ne întrebam cu mirare cum or fi ajuns acolo. Am băgat de seamă că drumul urca în pantă uşoară şi era cam şerpuit. Cum ne abăteam de la potecă, piciorul se afunda de vreo două degete în ţărână măruntă, mai măruntă decât cea mai fină făină. Peste tot erau oase, uneori de la mai multe animale la un loc. Să fi fost din cauza drumului lung, a apei otrăvite? Se vedea că nu fuseseră ucise, ci se prăbuşiseră, sfârşite, la marginea drumului.

Era un drum îngrozitor, iar urmele acestea ale morţii nu aveau darul să ne însenineze sufletele. Nu ştiam ce aveau să facă cei pe care-i lăsasem în tabără dacă întârziam mai mult decât stabilisem, dar dacă se porneau pe urmele noastre, aveau să piară, după cum ne dădeam bine seama. Şapte zile trecuseră şi ne era tare teamă că n-o să ajungem la capătul călătoriei în timpul sorocit. Am cercetat podişul şi munţii ca să ne întipărim înfăţişarea lor şi am pornit din nou. Părea că drumul cobora uşor şi lângă drum am zărit un

copac cum nu mai văzusem niciodată până atunci. Era gros de vreo şase sau opt degete, de vreo şase-opt picioare înălţime, cu nişte ramuri la capăt, la fel de groase ca trunchiul, ce aveau în vârf un smoc de frunzuliţe, lungi ca nişte baionete. Era un copăcel curajos dacă reuşea să crească într-un ţinut atât de sterp. Cu cât mergeam, numărul copacilor creştea şi unii erau mai mari decât primul.

În acest loc am pierdut drumul, aşa că, încercând să-l regăsim, ne-am depărtat tot mai mult de el şi l-am căutat până s-a întunecat, iar atunci ne-am uitat în jur să aflăm vreun loc de popas. Din fericire am dat de-o baltă cu apă de ploaie şi câţiva copăcei ciudaţi mai uscaţi ne-au oferit cu ce să facem focul, aşa că ne-am simţit fericiţi şi cu apă şi cu foc.

Când am pornit din nou, am văzut că urcam încet-încet şi dădeam de tot mai mulţi copaci şi din ce în ce mai mari. Frunzele acelea în formă de baionetă păreau să cadă când îmbătrâneau şi trunchiul semăna atât de mult cu un cotor uriaş de varză, aşa că l-am numit copacul de varză, dar mai apoi am aflat că era un soi de yucca. Pierderea drumului ne descurajase foarte mult, mai ales când ne gândeam că era foarte primejdios a încerca să trecem munţii fără să ştim pe unde s-o luăm. Aşa că ne-am despărţit, Rogers spre nord-vest şi eu spre sud-vest, înţelegându-ne să facem fiecare un ocol ca să ne întâlnim din nou la amiază; dar când ne-am întâlnit, nici unul dintre noi nu aflase urmă de drum şi eram la vreo zece mile de poalele munţilor.

Rogers ştia din auzite că drumul de la Salt Lake la Los Angeles ducea printr-o trecătoare îngustă între munţi foarte înalţi. Şi bănuia că munţii aceia erau tocmai cei din sud, dar cum asta ar fi însemnat pentru noi să ne abatem cu încă vreo cincizeci de mile bune, am şovăit s-o luăm într-acolo şi ne-am hotărât să încercăm şaua aceea mai joasă din apropiere şi, de nu reuşeam, puteam încerca apoi şi pe drumul arătat de Rogers, mult mai la sud.

Am mers mai departe, ţinându-ne la distanţă unul de celălalt ca să dăm de potecă şi înainte de lăsarea serii am

zărit ici şi colo nişte urme vagi, care deveneau tot mai limpezi pe măsură ce înaintam, iar când a apus soarele, am dat de câteva gropi cu apă în jurul cărora zăceau de multă vreme ţeste de vite, ceea ce arăta că înainte, cândva, acolo fusese un loc de tabără.

Am găsit tufe mai mari de salvie din care am încropit un foc cumsecade şi de-am fi avut şi nişte carne proaspătă s-o frigem, am fi tras o masă pe cinste, dar carnea pe care o aveam era prea uscată pentru asta. Ne-a lungit însă zilele. Apoi ne-am făcut ghem amândoi şi ne-am vârât unul în celălalt. Fiindcă noaptea era rece şi trebuia să ne învelim în bucata aceea de pătură cât mai bine.

Dimineaţa, drumul ne-a purtat spre zăpezi şi cum mergeam noi aşa, ne-a luat pe nepregătite o cioară bătrână şi vitează care a poposit pe o tufă, lângă potecă, iar noi am luat-o pe ea pe nepregătite, cu nişte alice.

— Uite şi prospătura ta – spuse Rogers în timp ce-o băga în raniţă pentru masa de seară.

Apropiindu-ne de culme, am văzut pe munţii din sud nişte copaci şi în punctul cel mai înalt al drumului, au apărut câţiva jnepeni care ne-au încurajat foarte mult. Am bătut zăpada tare pe mai multe mile, mocasinii s-au udat, s-au muiat şi mergeam greu cu ei. Când am luat-o la vale pe panta de vest, am dat de un uliu mai mic.

— Uite şi prânzul tău – i-am zis lui Rogers în vreme ce sărmana fiinţă pricăjită era băgată la traistă pentru a fi gătită o dată cu cioara.

Am mers prin viroaga aceea dintre munţi câteva mile, am dat de-o vale largă şi priveliştea ce ni s-a deschis dinaintea ochilor ne-a impresionat adânc: mai jos curgea un pârâiaş minunat, cu apă limpede, curată, părând să murmure, în timp ce dansa peste pietre, un cântec de fericire, invitându-ne să bem, să bem mereu, fiindcă de luni de zile nu mai pusesem în gură astfel de apă, curată, bună, fără gust leşios sau stătut cum fusese cea băută până atunci. Rogers luă la ochi şi doborî o pasăre frumoasă cu un moţ pe cap şi nişte pene colorate la gât. Era o potârniche californiană. Ne spuneam că unde sunt păsări, trebuie să

fie şi oameni şi au început să încolţească în noi mari nădejdi că aveam să ajungem pe un tărâm mai fericit. I-am spus lui Rogers că, de-ar fi fost şi ceilalţi aici, puteam doborî vânat îndestul pentru toată lumea.

Am jumulit cele trei păsări şi le-am pus în oala de campanie la fiert, iar în vreme ce fierbeau, noi sporovăiam despre ceea ce ne aştepta; eram atât de încântaţi, că ne-am dat drumul la gură şi am trăncănit fără oprire. Vorba ne suna ciudat după tăcerea sumbră ce ne însoţise săptămâni în şir.

Acum eram, cu siguranţă, la marginea ţării făgăduinţei şi ne-am simţit inima uşoară. Am început să croim tot felul de planuri, cum să-i scoatem de acolo pe bieţii oameni care ne aşteptau lângă izvorul din deşert Ne-am gândit să ne întoarcem îndată înapoi, dar hrana pe care o aveam nu ne ajungea şi trebuia să luăm şi alte provizii ca să-i punem pe picioare şi pe ei ca să reziste drumului trudnic.

Cât despre păsări, potârnichea a fost grozavă, cea mai grozavă îmbucătură ce s-a întâlnit vreodată, uliul a fost bunişor şi destul de gustos, dar cioara s-a dovedit îngrozitoare. Avea carnea aproape la fel de neagră ca şi penele şi era toată numai zgârciuri şi tendoane tari. Nu ne mai trebuia cât aveam să trăim şi de-atunci, ori de câte ori auzeam oamenii zicând că au înghiţit o cioară, vrând să arate că fuseseră nevoiţi să bea cupa amărăciunii până la fund, îmi aduceam aminte că aflasem cam cum venea treaba asta pe propria mea piele.

Curând am dat de stejari şi plopi înalţi, iar albia pinului se lărgi, ajungând la vreo două sute de iarzi. Prin canion, la vale, era o potecă, dar când am ajuns sub nişte copaci doborâţi, ne-am dat seama că nu era aceeaşi pe care mersesem de cealaltă parte a muntelui şi, mai găsind noi, într-un loc cu pământ mai moale şi nişte urme de urs, am priceput că poteca nu era bătută de oameni şi că puteam fi alungaţi de acolo în orice clipă.

Pe la ora zece am simţit deodată cum mă săgetează genunchiul stâng şi mă apucă o durere ascuţită care devenea tot mai neîndurătoare.

Am fost nevoiţi să ne croim drum cum puteam prin desişul încâlcit, de multe ori trebuind să trecem prin apă, iar mocasinii noştri s-au muiat şi mai mult şi era tare greu de mers cu ei. Am îndurat durerea aceea toată ziua şi, în ciuda faptului că şchiopătam, am înaintat destul de mult; dar am simţit o mângâiere când a venit seara; am poposit în canionul întunecat, plin de desişuri şi am. Aprins un foc în vecinătatea căruia am rămas toată noaptea şi ne-a fost bine, deşi era destul de frig şi noi stăteam vârâţi unul în altul ca să ne ajungă pătura la amândoi. Dimineaţa ne-am simţit ceva mai bine.

Am mers mai departe, şontâcăind, la vale; ici şi colo zăream urme de animale, dar nu-mi dădeam seama dacă erau de vite domestice sau cerbi. Deodată, pe o coastă de deal, destul de sus, am văzut o haită de lupi de prerie arătându-şi colţii în jurul unui leş, semn că puteam face rost de carne bună, fiindcă aceste fiare îşi fac veacul numai unde găsesc pradă din belşug, iar ei ştiau mai bine decât noi că deşertul nu era de ei.

Când am ajuns pe creastă, cea mai frumoasă privelişte ne-a umplut de bucurie inimile cătrănite. Dinaintea noastră se vedea o păşune ce se întindea pe o mie de acri şi verde cum numai un covor de iarbă putea fi şi stejari umbroşi, cu coroana bogată, de parcă erau dintr-un vechi parc englezesc, iar pe toate coastele dealurilor joase care mărgineau păşunea dinspre sud păşteau cirezi de vite numărând sute de capete, dacă nu mii. Erau de toate culorile, nuanţele şi mărimile. Dacă vreun sărman muritor ar scăpa de această lume unde-l pândesc atâtea încercări şi i s-ar deschide deodată dinainte câmpiile fericite ale raiului, priveliştea n-ar fi mai uluitoare decât cea care ni se dezvăluia dinaintea ochilor în acea minunată zi care probabil să fi fost ultima zi a lui decembrie 1859 sau întâi ianuarie 1850. Îmi vine să cred că mai degrabă era ziua Anului Nou, dar, prinşi de necazurile noastre, nu cu zilele calendarului ne luptam noi.

„Dacă şi ceilalţi ar fi aici!” ne-a venit nouă deodată în minte şi ne-am trezit brutal din acel vis al frumuseţii şi

abundenţei care ni se înfăţişa dinainte. Apoi m-am gândit la mine ţi la piciorul care mă lăsase tocmai în ultimul ceas şi ne-am aşezat la umbra unui stejar să ne odihnim, iar după un timp m-am simţit mai bine. Mai jos, lângă râpă tăiată de ape, păştea un noaten; mi-am luat arma, m-am furişat târâş mai aproape şi am slobozit în el un glonţ şi încă unul până a nu apuca să se prăbuşească mort de cealaltă parte, iar apoi am sărit în picioare cu sprinteneala unei căprioare.

Am tăiat îndată nişte hartane de carne, le-am pus la fript şi le-am înfulecat cât ai zice peşte. Nu ne-am dat seama cât de lihniţi eram decât atunci când ne-am trezit cu belşugul dinainte. Am mâncat pe săturate şi noi odată, prima oară după atâtea săptămâni chinuitoare. Am aprins un foc şi am început să afumăm carnea. Unul dormea, iar celălalt hrănea focul, schimbându-ne cu rândul la câteva ceasuri. Simţeam cum prindem puteri după mâncarea aceea şi apa limpede pe care o beam pe săturate. Am aruncat amărâta de carne uscată din raniţă şi am pus în locul ei pe cea proaspătă. Lupii s-au apropiat de locul nostru de popas şi au început să urle, cuprinşi de turbare că nu aveau şi ei cu ce se înfrupta. Rogers mă îndemnă să împuşc urlătorii aceia nenorociţi, dar le-am dat pace să-şi continue concertul, gândindu-mă că era destulă pedeapsă pentru ei să-i las fără mâncare.

Necazurile începură să mă ajungă tocmai acolo în ţara belşugului, dar, în ciuda acestora, am pornit mai departe şchiopătând cât de repede îmi îngăduia genunchiul bolnav. I-am spus lui Rogers că, mergând aşa, nu aveam să ajungem prea departe nici într-o lună şi o întârziere putea fi nenorocire curată şi pentru noi şi pentru cei care ne aşteptau. Aruncându-mi ochii asupra văii am văzut un nor de praf des şi îndată şi vreo câţiva călăreţi în galop turbat. I-am mărturisit lui Rogers că după noi veneau. Probabil vreo adunătură de bandiţi, puşi să ne facă necazuri.

Am îngropat iute în nisip cei câţiva bani pe care-i aveam, zicând că de puneau mâna pe noi, măcar să nu se aleagă şi cu banii. Ne-am aşezat puştile în poală, la îndemână, am tras cocoaşele şi i-am aşteptat, gata pregătiţi. Au venit în goană până la mică distanţă, dincolo de pârâu, unde s-au

oprit scurt şi au ţinut sfat, apoi unul dintre ei s-a apropiat de noi şi atunci am văzut că era un alb care ne-a spus bună seara în propria noastră limbă. I-am răspuns cu răceală, fără să ne ridicăm de jos şi fără îndoială că a băgat şi el de seamă că ne uitam cu bănuială la ceata aceea.

Ne-a întrebat de unde veneam şi i-am povestit împrejurările şi necazurile noastre, apoi i-am arătat că voiam să găsim cele necesare pentru a-i scoate şi pe ceilalţi din deşert, dar posibilităţile noastre erau tare reduse şi voiam să facem tot ce puteam. Omul ne-a spus că eram la vreo cinci sute de mile de San Francisco, la nu mai mult de o sută de mile de coastă şi treizeci de mile de Los Angeles. Ne era teamă că nu o să găsim nimic din cele trebuitoare aici, dar omul ne-a spus să trecem valea, până la un stejar mare pe care ni-l arătă, unde vom da de un american şi să aşteptăm acolo până dimineaţa. A mai adăugat că el se întorcea înapoi şi avea să facă tot ce-i stătea în putere ca să ne ajute să ajungem la Los Angeles, unde aveam să găsim provizii. Apoi porni la drum şi, sfătuindu-ne noi între noi, am văzut că n-aveam altă cale decât să facem cum ne spusese noul nostru prieten.

La stejarul cel mare am dat de tabăra unui american care se îndrepta spre minele de aur. Prietenul nostru, văzând că nu prea aveam cu ce ne înveli, ne-a adus nişte pături pe care le-am primit cu multă bucurie. Ne-am trezit devreme şi, după ce-am mâncat foarte puţin, am pornit spre locul unde prietenul nostru ne spusese că avea să rămână peste noapte şi acolo urma să-l întâlnim.

Se făcuse aproape nouă sau zece când am ajuns noi la casă şi am văzut că ne aşteptau doi cai gata ca să pornim la drum spre Los Angeles. Nu aveau şei, dar m-am gândit că asta o să-mi prindă bine cu piciorul meu şchiop. Am încălecat, am pus raniţa în spate şi puşca dinainte, ne-am luat un cald rămas bun de la cei care nu mergeau cu noi şi am pornit patru oameni la drum, să batem cele treizeci de mile până la Los Angeles.

Când am ajuns la poalele munţilor, foarte abrupţi dar fără să fie stâncoşi, eu şi Rogers am descălecat şi am dus

animalele de dârlogi până pe creastă, de unde se putea vedea până departe spre vest şi priveliştea era minunată.

Se zărea şi o clădire mare. Destul de aproape şi unul dintre cei care ne însoţeau ne-a spus că era misiunea San Fernando, biserică romano-catolică, unde locuiau preoţii şi credincioşii. La coborâre, panta se arăta la fel de abruptă ca şi cealaltă, dar mai largă. Nici eu, nici Rogers n-am încercat să mergem călare până n-am ajuns la loc drept, dar ceilalţi călăriră şi la deal şi la vale, fără bătaie de cap. I-am lăsat pe însoţitori s-o ia vreo jumătate de milă înainte, apoi am încălecat, am dat pinteni cailor şi i-am ajuns din urmă. Mersesem atât de mult pe jos, încât acum ne venea tare greu călare. Dacă ar fi fost după noi, am fi călătorit numai pe jos, dar aşa mergeam mai repede şi, descălecând adesea, ne mai mişcăm să nu ne înţepenească prea mult picioarele de atâta călărit.

Am trecut de misiune cam pe la amiază, sau ceva mai târziu şi puţin mai departe am întâlnit un bărbat călare care ne-a spus că locuia la vreo sută de mile mai la nord. Se numea French şi avea o fermă de vite într-un loc numit Tejon. Însoţitorii noştri i-au arătat cine eram şi că aveam nevoie de ajutor. Domnul French ne lămuri că la Los Angeles nu prea mai erau emigranţi şi nu credea că puteam găsi prea mult sprijin acolo în acel moment.

— Măi băieţi – spuse domnul French – întoarceţi-vă şi veniţi cu mine şi am să vă ajut cum oi putea. Am să vă dau o pereche de boi buni, sau chiar mai multe, de aveţi nevoie, fasole din belşug, care-i o hrană bună, că şi eu mănânc. Şi, pe deasupra, vă dau şi o călăuză, un indian să vă îndrume înapoi. E bine aşa?

După o clipă i-am spus că ne îndoim că vitele aveau să ţină la drum. Ne trebuia ceva pe care să meargă călare femeile şi copiii, fiindcă ştiam că urma să părăsim carele şi aceştia nu puteau merge pe jos cale atât de lungă, prin deşertul amarnic. După ce-am discutat vreo oră, cei doi însoţitori ne-au arătat că propunerea domnului French părea cea mai bună.

N-am să uit niciodată bunăvoinţa acelor californieni.

Eram nişte fiinţe omeneşti aflate în mare nevoie şi îi reprezentam pe alţii care erau la şi mai grea ananghie, dar am fost ajutaţi cu generozitate.

La plecare am luat cu noi o desagă mică de fasole galbenă, un săculeţ cu grâu, nişte carne bine uscată şi făină necernută, măcinată de moară. Ne-au arătat cum să punem şi să legăm toate în spinarea calului, treabă la care nu ne prea pricepeam şi am fost curând gata de drum. Am luat toţi banii pe care-i aveam şi i-am pus grămadă dinainte, făcându-le semn proprietarilor să-şi ia din ei cât credeau că fac proviziile şi caii. Au luat vreo treizeci de dolari şi am rămas miraţi că numai atâta ne costau doi cai, alimentele, şeile pentru poveri, funiile.

Spre seară am ajuns la un drum de care ce traversa valea. Şi, cum ştiam că nu vom putea trece cu tot cu bidivii prin albia plină de desişuri a pârâului, am luat-o mai spre nord printr-o râpă prin care era e potecă pe unde merseseră şi carele. După mai multe mile am ajuns la convoiul ce poposise şi ne-am oprit şi noi acolo peste noapte. Le-am spus celor din convoi că ceea ce obţinusem era neîndestulător pentru a salva din deşert două femei şi patru copii, dar asta fiind tot ce dobândisem aveam să pornim, sperând să-i mai putem ajuta să scape cu viaţă.

Povestea noastră făcea ocolul taberei şi unul se oferi să ne vândă un catâr amărât şi chior, cu tot spatele jupuit din cauza unei răni abia vindecate, făcute de şa. Pusese mâna pe el prin Arizona, unde sărmanul catâr fusese lăsat să moară, dar se pare că animalul era din soiul acela zdravăn de Santa Ana, ceea ce-l ajutase să scape, iar acum nici nu se gândea la moarte, deşi nu era mai răsărit decât un schelet cu patru picioare. Animalul ajunse în stăpânirea mea la preţul de cincisprezece dolari. Altul ne oferi o iapă albă ca zăpada, dolofană de-i ieşea untul pe nări şi ne ceru tot cincisprezece dolari, bani pe care i-am numărat pe loc, deşi în felul acesta am rămas fără un cent. Mândreţea aceea de cal nu era învăţată şi nu suferea decât să fie dusă de dârlogi şi atât. Rogers însă spuse că avea s-o încalece el şi cât făcea un drum până la care, avea să fie blândă ca un

miel. Luă un frâu, o încălecă pe dată şi începu o scenă cu dat înapoi, sărit, zvârlit din copite, care făcea cât un spectacol de circ bun cu Buffalo Bill. Dar nu i-a slujit la nimic animalului, fiindcă omul nu putea fi zvârlit jos. Mulţimea chiuia şi-i striga lui Rogers:

— Ţine-o bine!

Calul s-a tot dat înapoi şi s-a săltat nărăvaş în toate chipurile, iar călăreţul şi-a folosit cravaşa şi călcâiele, făcându-l să alerge cu furie, din răsputeri, dar cu oarecare stângăcie. Până la urmă, animalul s-a dat pe brazdă şi şi-a dus supus povara. Oamenii ne-au poftit la masă seara şi dimineaţa şi ne-au dăruit şi douăzeci de livre de făină de grâu. Am pus poveri şi-n spinarea catârului, aşa că acum mergeam călare pe cal şi duceam după mine un urecheat, în vreme ce Rogers călărea iapa cea albă şi ducea de dârlogi celălalt cal. Am pornit în chipul ăsta la drum şi curând am ajuns la creasta de unde vedeam spre est până la mare depărtare – poate chiar la două sute de mile – cum se întindea deşertul acela cu dealuri golaşe şi văi sterpe prin care trecusem. Ne-am adăpat animalele, ne-am umplut ploştile cu apă şi am luat-o puţin mai spre sud-est, printre copacii de varză, având de gând să ajungem la gropile cu apă de ploaie unde făcusem popas la venire. Am nimerit în acel loc pe la amiază şi am dat de drumul „răzvrătiţilor”. Era limpede că porniseră pe urmele noastre, trecuseră prin canionul plin de desişuri, în timp ce noi am ocolit mai spre nord După ce-am luat apă pentru noi şi am adăpat caii, ne-am întors la drum şi am

îndemnat animalele cât am putut de repede; fiindcă acum ştiam unde găseam apă, am mers până după lăsarea întunericului, unul dintre noi mergând pe jos ca să nu rătăcim drumul. Târziu am ajuns la izvorul dintre sălcii de care am vorbit.

Apă era, dar vitele „răzvrătiţilor” păscuseră toată iarba ce creştea în jurul izvorului, iar animalele noastre n-au avut ce mânca. În noaptea aceea, unul dintre noi a stat de pază să nu ne ia indienii prin surprindere şi să rămânem fără animale.

A doua zi am trecut pe lângă gropile cu apă, unde fusese tabăra lui Doty, de care ne apropiasem cu atâta fereală. Erau cam două găleţi de apă în fiecare gropan, dar nici un fir de apă nu curgea mai departe. Caii păreau tare însetaţi, încât s-au vârât cu boturile în apă până la ochi şi au băut cu lăcomie. De aici până la următorul ochi de apă erau treizeci de mile, ne spusese Doty şi noaptea ne-a prins înainte de a ajunge acolo, aşa că am făcut popas fără pic de apă. Caii au început să meargă cu capetele lăsate în jos, încet, cu paşi obosiţi, aşa că am împărţit greutatea între toate animalele şi am luat-o şi noi pe jos. Când am ajuns, apa s-a vădit atât de sărată, încât caii nu s-au atins de ea. Toţi caii erau foarte blânzi şi potoliţi şi trebuia să-i îndemnăm mereu ca să meargă. Iapa nărăvaşă a lui Rogers nu mai încerca să-şi dea jos nici călăreţul, nici povara, ci era cea mai amărâtă fiinţă din tot convoiul.

Catârul mărunţel era cel mai vioi, cel mai isteţ animal. Probabil că mai bătuse deşerturile şi înainte şi ştia cum să se descurce. Nu ierta nici un fir de iarbă pe lângă care trecea, nici o tufă de salvie care avea vreo frunzuliţă verde nu rămânea necercetată. Uneori se abătea de la drum ca să rupă un mănunchi de ierburi uscate, apoi se întorcea şi-şi relua locul, de parcă şi-ar fi ştiut datoria.

Caii mergeau încet, descurajaţi, iar când am trecut pe lângă peretele abrupt al unui canion, iapa cea albă a luat-o într-o parte şi s-a izbit groaznic cu ţeasta de stâncă. Părea să fi orbit şi, cu toate că ne-am repezit de îndată la ea, când i-am luat ultima povară din spate, iapa murise. Am

ajuns apoi la creastă şi am pornit printr-o viroagă, pe urmele ştiute şi la lăsarea serii am găsit apa de care-mi spuseseră „răzvrătiţii”, un firişor ce izvora într-o vâlcea şi dispărea îndată în nisipul uscat. Apă era destulă, dar iarbă nu. Caii nu mai aveau putere să-şi care poverile şi pentru că voiam să ajungem cu ei până la capăt, de se putea, ne-am hotărât să îngropăm grâul ca să-l găsim la întoarcere.

Am săpat o groapă, am întărit-o cu beţe, am pus desaga înăuntru, am acoperit-o cu vreascuri uscate, am netezit nisipul deasupra, de parcă nici n-ar fi fost atins şi ne-am aşternut şi noi să dormim taman peste groapă. Toată treaba asta am făcut-o după ce s-a întunecat, ca să nu vadă indienii cu ce ne îndeletniceam noi şi socoteam că am potrivit bine lucrurile.

A doua zi dimineaţă, catârul cel mărunţel luă în spinare toată povara câtă mai rămăsese, caii nu aveau decât şeile şi abia-abia le duceau şi pe astea. Aproape de capătul dinspre est al văii ne-am abătut de la drum să vedem mormântul lui Isham, despre care ne vorbiseră „răzvrătiţii”; cu mâinile goale îi acoperiseră rămăşiţele cum putuseră, clădind deasupra o mică movilă de nisip.

Următorul popas aveam să-l facem pe creasta din faţa noastră şi am trecut pe lângă rămăşiţele pământeşti ale lui Fish, pe care le întâlnisem şi la venire, iar puţin mai departe am dat de un pic de loc neted cu nisip, atât cât să ne facem culcuşul de noapte. Am legat caii lângă stâncă şi nu s-au clintit de-acolo; chiar dacă i-am fi slobozit, tot n-ar fi găsit nici un fir de iarbă.

Dimineaţa am fost nevoiţi să ne hotărâm dacă mergem mai departe tot pe drumul „răzvrătiţilor”, care o lua mult spre nord, sau nu. Carele noastre se aflau la est, peste lanţul de munţi, la numai cincizeci de mile, în timp ce pe la nord erau o sută de mile bune şi ne-ar fi trebuit patru sau cinci zile să ajungem. Eram plecaţi de atâta vreme, încât ne aşteptam în fiecare zi să-i întâlnim pe drum, încercând să scape de acolo şi dacă ocoleam pe la nord, se putea întâmpla să nu mai dăm unii de alţii. Poate că-i căsăpiseră indienii, sau poate că-şi dăduseră sufletul. Eram foarte

îngrijoraţi. Dacă o luaseră cumva spre nord, însemna că pieriseră printre zăpezi.

În plus, până seara trebuia ori să facem rost de apă şi hrană pentru cai, ori să-i lăsăm să moară. Ţinând seama de toate astea, părea că cel mai scurt drum era printr-un canion care arăta nu prea îmbietor. Caii trebuiau mereu îmboldiţi la drum; îşi ţineau capetele plecate, în vreme ce se târau mai departe şi arătau atât de frânţi, de-ai fi zis că vor să se trântească jos şi să odihnească acolo până-şi dădeau duhul, numai să nu mai facă un pas.

Am mers târâş-grăpiş printre stânci uriaşe şi nu înaintasem prea mult, când am dat de un obstacol – un prag care ar fi format o cascadă de vreo trei picioare dacă ar fi curs apă prin canion. Catârul a găsit o grămadă de pietre, a trecut teafăr peste stavilă şi s-a apucat să umble după fiecare fir de iarbă şi să adulmece după apă. Dar caii nu i-am putut clinti din loc. Ne cam apuca noaptea şi fiece clipă fără apă părea o veşnicie. Trebuia să părăsim caii şi să mergem mai departe. Le-am scos şeile şi le-am pus alături pe stâncă, iar după câteva clipe de şovăire, în care am fost bântuiţi de cele mai nebuneşti şi disperate gânduri, ce ar fi putut să te scoată din minţi, am lăsat sărmanele animale în voia soartei şi am plecat. Când am trecut peste o creastă şi ne-au pierdut din ochi, bieţii cai au nechezat îngroziţi după noi. Şi cine n-a auzit ultima chemare disperată, rugătoare a unui cal pe moarte nu-şi poate închipui cât de omeneşte sună. Am izbucnit şi eu şi Rogers în lacrimi, dar n-aveam altă cale, pentru că de încercam să-i salvăm, puneam în primejdie şi vieţile noastre şi pe cele ale celorlalţi, pe care ne chinuiam să-i scoatem la liman.

Am regăsit catârul, oprit lângă un perete şi mai înalt şi drept, de vreo zece picioare. Inimile au încetat să ne mai bată şi ne-am făcut repede socoteala că aveam să ajungem la prietenii noştri numai cu raniţele din spate, iar atunci erau numai puţine şanse de salvare. Catârul cel mărunţel mesteca nişte fire răzleţe de iarbă şi când ne-am arătat şi-a întors capul spre noi, ne-a privit şi s-a căţărat iute pe peretele de stâncă cu atâta siguranţă, inteligenţă şi dibăcie,

încât ne-a dat noi speranţe.

Locul era foarte ciudat şi sălbatic. Peretele de nord al canionului se apleca mult deasupra albiei, în vreme ce peretele de sud se înclina mult în cealaltă parte, aproape paralel cu primul, formând un fel de prăpastie piezişă. Ne-am hotărât să încercăm să trecem catârul şi peste acest obstacol. Adunând grămadă toţi bolovanii şi pietrele pe care le-am putut urni, le-am clădit una peste alta pe peretele dinspre sud, începând ceva mai de departe. După ce le-am folosit pe toate cele din albia canionului, am aruncat şi stâncile şi pietrele aflate pe pragurile de deasupra şi am făcut un fel de plan înclinat care se ridica pe perete până aproape de ieşirea din prăpastie. Aici era o brână îngustă, nu mai lată de patru degete, pe care trebuia să mergi până ajungeai la capătul crestei. Altceva nu mai puteam face ca să înlesnesc traversarea şi nu era chip să găsim vreun mijloc care să ne îngăduie să lărgim brâna, să încropim o potecă pentru animal. Erau puţine speranţe de izbândă, dar făcusem tot ce fusese în puterile noastre.

Am luat poverile din spinarea catârului şi, legând toate frânghiile una de alta, am făcut un fel de funie de sprijin. Apoi am îndepărtat toate colţurile de stâncă pe care le-am putut desprinde şi chiar şi bucăţile de piatră de pe brâna îngustă care nu se ţineau bine. Am legat catârul cu funia de sprijin şi, cu un capăt ţinut înainte şi altul în urmă, speram să-l ajutăm să-şi ţină echilibrul; dacă nu călca greşit pe pragul acela îngust, avea să reuşească. Fără o clipă de şovăire, curajosul animal încercă să treacă. Încet, cu grijă, stăpân pe picioare, catârul înainta, alegând atent locul înainte de a pune o copită şi când ajunse la brâna îngustă, se sprijini uşor de funie, fără să se opintească, fără să se arunce înainte; se mişca încet, cu prudenţă, ca o pisică. De-acum, drum de întoarcere nu mai avea. Trebuia ori să meargă pe brâna aceea îngustă – pe unde eu trecusem în patru labe – ori să se prăbuşească în prăpastia adâncă de vreo cincizeci de picioare şi să-şi frângă gâtul.

Când ajunse la locul cel mai greu, catârul se opri, şovăind şi întoarse cât putu de mult capul înapoi. Eu eram înainte,

cu un capăt de funie şi am început să-l strig şi să-i vorbesc ca să-l încurajez. Rogers voia să terminăm odată şi răcni din răsputeri la catâr ca să-l sperie şi să-l îmboldească să treacă:

— Mână! Hai! ...

Am socotit că era mai bine să-i vorbesc blând şi să-l las să înainteze încet. Cum să vă spun, prieteni, a fost un moment de grea încercare. Părea că se adunaseră acolo toată oboseala drumurilor şi toate greutăţile înfruntate de luni de zile. Părea că soarta femeilor neajutorate şi a copiilor nevinovaţi se cumpănea primejdios între viaţă şi moarte. Noi ne puteam salva, dacă ne întorceam din drum şi uneori ne venea s-o facem de îndată ca să ne cruţăm suferinţa zadarnică de a-i găsi pe toţi morţi.

Trăiam un moment de încordare atât de disperată, încât nu mi-am putut stăpâni lacrimile şi nu mi-a fost ruşine de slăbiciunea mea. În cele din urmă Rogers îmi strigă:

— Haide, Lewis!

Iar eu am început să trag uşor de funie, îndemnând blând animalul să încerce să treacă. Catârul a adulmecat în toate părţile, s-a uitat la fiecare palmă de loc de pe brâna aceea, apoi a început să păşească încet, un pas, câte un pas de-a lungul pragului îngust.

Uitându-mă în spatele lui, l-am văzut pe Rogers cu o piatră mare în mână, gata să îmboldească animalul şi probabil să-l ucidă cu ea, dacă se oprea. Dar catârul se strecura mai departe, sprijinindu-se de funie, până ajunse la mijlocul drumului; atunci făcu încă un pas sau doi, cântări bine distanţa, făcu un salt şi se opri pe o stâncă, aflată ceva mai jos, care ducea în pantă spre creasta prăpastiei. De acolo se căţără teafăr şi nevătămat deasupra.

Catârul n-avea mocasini şi era de mirare cum se agăţa cu copitele acelea mici ale lui de stâncă netedă. Am respirat uşuraţi. Aveam să pornim mai departe, să ducem hrană oamenilor şi, într-un fel sau altul, aveau s-o scoată şi ei la capăt. Momente mai deznădăjduite decât acelea n-aveau să mai fie şi-i vom salva.

Ne-am muncit puţin să aducem încărcătura din prăpastie

şi s-o punem din nou în spinare catârului, apoi am pornit la drum. Curând, în spatele unor stânci, am dat de câteva tufe de salcie şi de apă destulă pentru un popas. De două zile nu mai pusesem apă în gură, aşa că ne-am întremat acum.

Drumul prin canion era foarte greu, iar albia plină de pietre ascuţite care ne-au tăiat talpa mocasinilor, lăsându-ne cu picioarele goale pa muchiile şi vârfurile acelea. Mi-am desfăcut jambierele din piele de căprioară, una i-am dat-o lui Rogers, cealaltă am luat-o eu şi cu ele ne-am legat mocasinii cum am putut mai bine şi am mers mai departe. Dar cred că de-am fi fost potcoviţi cu oţel, pietrele acelea ascuţite tot ar fi intrat în carne.

În cele din urmă am reuşit să trecem şi de lanţul acela de munţi şi am poposit acolo de unde pornisem la drum cu douăzeci şi cinci de zile în urmă ca să găsim o aşezare omenească. Aceeaşi groapă în nisip şi aceeaşi apă sulfuroasă, din care băusem şi în ziua plecării, ne aşteptau şi acum. Am dat drumul catârului, care a pornit târând după el cureaua din piele netăbăcită pe care o avea când l-am cumpărat şi s-a apucat să-şi caute hrană în toate părţile, dar n-a găsit decât vreo câteva tufe răzleţe de salvie. Era harnic şi se mişca iute din loc în loc, smulgând câte un fir ici şi colo. Când se lăsă întunericul, se întoarse şi se culcă lângă noi.

Din acest loc am luat-o mai departe. Aveam de bătut un drum de care, prin nisip afinat, dar n-am zărit urmă de picior omenesc în timp ce mergeam spre tabăra ultimei speranţe. Ne era tare teamă că ceilalţi renunţaseră la orice nădejde de a ne mai vedea şi porniseră singuri la drum, ne era teamă că o să fim nevoiţi să purcedem pe urmele lor numai pentru a-i găsi pe toţi morţi sau pe moarte.

Făcusem vreo şapte-opt mile. Eu m-am oprit ca să-mi leg mocasinii mai bine, în timp ce Rogers mergea încet mai departe. Catârul cel mărunţel era în fruntea tuturor, luând-o când într-o parte, când în cealaltă, după smocurile de iarbă uscată, dar totdeauna se întorcea singur la drum şi nu ne căşuna necazuri. Când m-am ridicat şi am pornit din nou, l-am văzut pe Rogers că se oprise, sprijinit în puşcă, în

aşteptarea mea şi se uita la ceva aflat pe jos. Când am ajuns destul de aproape ca să mă audă, l-am întrebat ce găsise. Şi-mi răspunse:

— Pe căpitanul Calverwell, mort!

Nu arăta a fi mort. Stătea întins pe spate, cu braţele larg desfăcute, având alături bidonaşul de apă, făcut din două cutii de pulbere. Păreau să se adeverească presimţirile noastre negre. Oare câte cadavre aveam să mai găsim?

Am pornit spre locul de tabără ca doi indieni, tăcuţi şi repede, uitându-ne în toate părţile după oameni de-ai noştri morţi şi indieni în viaţă, fiindcă ne aşteptam mai degrabă să găsim tabăra devastată de ei, decât pe prietenii noştri teferi. Mergeam înainte, punând cu deznădejde un pas înaintea celuilalt în vreme ce catârul – singurul dintre noi pe care nu-l apăsa nici o grijă – căuta mereu câte un fir de iarbă, uscat de vântul încins al deşertului, dar fiind totuşi hrană pentru animal.

Pe la amiază am zărit carele, încă departe, dar în aerul acela străveziu se ghicea destul de bine că ele erau, însă fără să poţi desluşi mai mult. Abia când am ajuns la jumătate de milă, le-am văzut ca lumea fiindcă erau într-un fel de adâncitură. Se vedea că fuseseră scoase coviltirele, ceea ce era semn rău prevestitor pentru noi, gândindu-ne că dăduseră iama indienii ca răzbunare pentru dovlecii lor. Eram siguri că lăsasem în urmă şapte care, iar acum nu vedeam decât patru şi nici urmă de vite. Poate că plecaseră mai departe numai cu câteva care, lăsându-le pe astea patru în urmă, după ce luaseră din ele tot ce era mai de preţ.

Nu se zărea nici o urmă de viaţă în preajmă şi gândul că toată truda noastră, chinuindu-ne între viaţă şi moarte ca să ne ducem şi să ne întoarcem, că totul fusese în zadar după cum se vedea, era mai mult decât putea să îndure un om. Ne-am furişat cât mai tiptil, punându-ne nădejdea în catârul ce mergea înaintea noastră, fiindcă eram siguri că avea să adulmece primul primejdia şi-l urmăream atenţi să vedem ce face. Catârul mergea înainte, căutându-şi hrană, iar noi în urma lui, dar nu se arăta nici un semn care să

pună capăt îngrozitorului moment de încordare şi suferinţă pe care-l trăiam. Am ajuns la o sută de iarzi de care şi nu se arăta nici o urmă de viaţă sau de moarte, deşi ne uitam şi după una şi dună alta.

Într-un târziu, Rogers veni cu o idee. El mai avea două cartuşe pe ţevile puştii de vânătoare, iar eu şapte în puşca mea Coli, aşa că era bine ca eu să slobod un foc, să vedem ce se va întâmpla, fără să ne apropiem mai mult; iar dacă se aţineau pe-acolo dracii de indieni, atunci aveam norocul să doborâm şi noi vreo câţiva înainte de a ne atinge ei la mir pe noi. Şi uitându-ne atenţi la care, am tras.

Pe moment s-a lăsat o tăcere de moarte, nici o mişcare. Apoi, ca prin minune, de sub un car s-a arătat un bărbat care s-a ridicat în picioare şi s-a uitat de jur împrejur fără să ne vadă. Apoi îşi aruncă deodată braţele în sus şi strigă:

— Au venit băieţii! Au venit băieţii!

După aceea s-au ivit alte capete şi Bennett, nevastă-sa şi Arcane s-au repezit spre noi. Momentul de încordare trecuse şi ne-am trezit cu inima la gură, sângele ne-a fugit din vine şi mai-mai să leşinăm când ne-am ridicat şi am încercat să ne urnim din loc. Bennett şi Arcane ne-au luat în braţe şi ne-au strâns din toate puterile, iar doamna Bennett veni, căzu în genunchi şi îmi îmbrăţişă picioarele, pierdută, pradă unei adânci tulburări, fără să scoată o vorbă. Curând tulburarea s-a mai potolit, Bennett îşi regăsi graiul şi spuse:

— Ştiu că aţi scos-o la capăt, fiindcă văd că aveţi un catâr cu voi.

Iar doamna Bennett se uită ţintă la noi, cu ochii în lacrimi, nevenindu-i să creadă că ne întorsesem cu adevărat, apoi exclamă:

— Oh, ce băieţi de treabă! Ne-aţi salvat, Domnul să vă binecuvânteze! N-ar trebui să se piardă sămânţa unor băieţi ca voi.

Apoi le-am spus că, pe cel mai scurt drum, până în California erau două sute cincizeci de mile. Îndată le răsări pe buze întrebarea:

— Putem ajunge cu căruţele?

— Trebuie să mergeţi pe jos – le-am răspuns – fiindcă pe

drumurile pe care le-am bătut noi nu poate trece nici un car.

Le-am povestit pe nerăsuflate călătoria pe care o făcusem, distanţa mare dintre locurile unde se afla apă, arătându-le că mai departe către vest drumul era la fel de sterp ca şi cel din est, pe care venisem.

I-am întrebat apoi ce se întâmplase cu ceilalţi din tabără, de când plecasem noi şi ne-au povestit. Abia ne îndepărtasem, că au şi început să discute situaţia în care se aflau. Unii au spus că, neavând altă hrană decât vitele, era moarte curată să rămână pe loc, să le sacrifice una câte una, aşteptându-ne şi că era mult mai bine să pornească la drum şi să facă în fiecare zi puţin câte puţin, apropiindu-se încet-încet de ţintă înainte de a cădea sfârşiţi. Bennett le-a arătat că aveau să cunoască drumul ca lumea când se întorceau băieţii şi aveau să ştie ce le rămânea de făcut şi ce-i aştepta, scoţând-o până la urmă într-un fel la capăt. Dar părerea tuturor celorlalţi, în afară de Bennett şi Arcane, fu exprimată astfel:

— Dacă băieţii reuşesc să iasă din mormântul ăsta blestemat, ar însemna să fie nebuni de legat ca să se mai întoarcă să ajute pe careva.

Unii n-au mai rămas în tabără decât o săptămână după plecarea noastră; şi-au luat vitele şi păturile şi au pornit. Le venea greu să stea cu braţele încrucişate în tabără, fără să aibă nimic de făcut, nici cu gândul, nici cu mâinile. Vedeau că atunci când era tăiat vreun bou nu ajungea pentru hrană decât vreo câteva zile. Bennett i-a rugat să rămână, fiindcă era sigur că aveam să ne întoarcem, iar dacă cei mai mulţi plecau, creştea şi primejdia din partea indienilor şi nu mai era nici o speranţă să le poată ţine piept.

Dar majoritatea socotea că a rămâne însemna a pieri şi era mai bine să meargă, încercând să scape, decât să stea cu braţele încrucişate şi să-şi aştepte sfârşitul. Ne-a spus că, o dată cu ultimul grup, a plecat şi căpitanul Culverwell. Noi ştiam că ace: ta nu putuse ţine pasul cu ceilalţi, că se întorsese înapoi spre căruţe şi pierise, întins pe nisip, aşa cum l-am văzut, singur, fără un suflet lângă el căruia să-i

destăinuie ultimele gânduri către familie sau prieteni, fără o îmbucătură, cu bidonaşul gol alături.

Ne-a prins miezul nopţii până am reuşit să-i mulţumim pe toţi şi să le împărtăşim toate câte ni s-au întâmplat. A fost o adevărată binecuvântare apoi să dormim din nou în aşternuturi ca lumea, rânduite de o mână de femeie şi ne-am odihnit mult mai bine decât ghemuiţi, înghesuiţi, cum dormisem în timpul drumului, înveliţi amândoi numai cu o jumătate de pătură, în nopţi destul de reci.

Apoi am ţinut sfat, am întors lucrurile pe toate părţile şi am discutat cele mai bune căi de izbândire. Dacă apucam pe drumul „răzvrătiţilor”, aveam de mers o săptămână încheiată ca să ocolim lanţul de munţi şi s-o luăm apoi spre sud ca să ajungem de cealaltă parte a crestei, în dreptul locului nostru de tabără, iar nouă ne luase numai trei zile ca să trecem munţii direct. Singurul obstacol erau cascadele acelea fără apă, dar când le-am spus că pe fundul lor era nisip, Bennett ne-a îmboldit spunând că, după părerea lui, puteam trece fără să omorâm pe nimeni şi cum ştiam exact unde se afla apă, pe acolo i se părea a fi cel mai bun drum. Arcane fu şi el de aceeaşi părere, o săptămână de mers trudnic mai puţin fiind un argument hotărâtor.

După aceea mi-au mărturisit ce aveau de gând să facă dacă nu ne întorceam. Aleseseră doi boi pe care să urce femeile călare, un altul să ducă o rezervă de apă, iar altul să-i poarte în spinare pe cei patru copii. Nu aveau şei, ci numai pături, destule ca să încropească un aşternut comod şi şi-au propus să facă un fel de chingi pe sub burta vitelor ca să aibă de ce se ţine cei din spinare, iar păturile aveau să fie fixate de nişte pieptare şi legători. Au văzut că era greu să faci vreo povară, oricare ar fi fost, să stea ca lumea în spinarea unei vite şi s-au gândit la tot felul de hamuri ca să le folosească la nevoie.

Bennett avea un bou tare blând, numit Bătrânul Gheb, care fusese ales să-i ducă pe copii fiindcă era domol.

— Cum, Dumnezeu, vrei să stea copiii pe el?! l-am luat eu la rost.

— Păi – făcu Bennett, cu un aer cam comic – am luat

două cămăşi zdravene, am băgat mânecile înăuntru, le-am cusut la gură, apoi am cusut cele două cămăşi una de alta la poale şi când o să le punem în spinarea boului, vor fi ca două buzunare pentru plozii cei mici, iar ceilalţi doi socot că vor sta în spatele vitei, ţinându-se de chingile petrecute jur împrejurul animalului.

Dacă Bătrânul Gheb mergea liniştit şi nu zvârlea din copite împrăştiind toate în toate părţile, însemna că planul era grozav.

Ne-am trezit devreme şi am muncit din greu, iar pe la mijlocul dimineţii totul era gata. Stătuseră fără să facă nimic, atâta vreme în tabără, încât sărmanii abia aşteptau s-o părăsească. Singura noastră speranţă era să mergem înainte. Trebuia să reuşim sau să pierim.

Am pus lucrurile în spinarea vitelor obişnuite numai cu jugul şi unele au dat semne de spaimă faţă de acest nou mod de a duce poveri. Bătrânul Gheb se arătă destul de potolit, ca şi cel care căra cele două burdufe cu apă, câte unul de fiecare parte. Însă celelalte vite păreau să nu sufere nici un fel de pături în spinare pe căldura aceea.

Doamna Arcane era de la oraş şi adusese cu ea câteva articole de îmbrăcăminte de mare preţ şi foarte dichisite, mult lăudate. Nu putea fi convinsă să le lase în părăsire şi să ajungă să se împopoţoneze cu ele femeia cine ştie cărui indian, care să pornească apoi gătită prin munţi. Iar pentru că erau şi uşoare, s-a gândit să le poarte mai bine ea în călătoria asta şi să le salveze. Aşa că şi-a pus cea mai grozavă pălărie, pe care a legat-o cu nişte panglici lungi, lăsându-le să-i atârne pe spate,.....

Arcane l-a adus apoi pe Bătrânul Brigham. Apoi doamna Arcane l-a îmbrăcat pe micuţul Charlie în cele mai frumoase hăinuţe – mai bine să se roadă decât să le arunce. În acelaşi fel, toţi şi-au ales cele mai bune şi mai trainice veşminte. Stabilisem drept principiu să ne cruţăm de orice povară în plus; fiindcă urma o cursă strânsă între noi şi moarte, în cel mai bun caz şi voiam să ne asigurăm toate şansele.

Soarele era sus, deasupra capului şi dogorea nemilos în

ziua aceea de la începutul lui februarie 1850, când cei doi copii au fost aşezaţi în spinarea Bătrânului Gheb, ca să vedem de-i îngăduia acolo Fiecare era în câte un „buzunar”, de câte o parte, ţinând capul afară şi putea sta în picioare sau jos, după cum pofteau. George şi Melissa au urcat apoi şi ei în spinarea animalului şi s-au apucat de chingi ca să nu cadă. Apoi eu am adus boul pentru doamna Bennett, iar domnul Bennett şi-a ajutat soţia să urce în spinarea lui şi să se aşeze pe scaunul încropit cât mai moale cu putinţă. Doamna Arcane, cu panglicile ei cu tot, fu săltată în spinarea Bătrânului Brigham; se aşeză confortabil, îşi aranjă veşmintele şi gătelile cât mai bine, apoi apucă şi ea chinga ca să se ţină, fiindcă nu erau nici un fel de hăţuri.

Rogers, trăgând după el o vită, deschidea coloana, apoi am pornit eu şi Bennett, după care venea Arcane cu Bătrânul Gheb şi copiii. Bennett şi Arcane îşi scoaseră pălăriile şi-şi luară rămas bun de la vechiul loc de tabără. Toată procesiunea se puse în mişcare şi o pornirăm din nou către ţinta călătoriei noastre, pe care acum speram s-o atingem cu toţii. Terenul era nisipos şi moale, aproape otova şi vreo patru mile totul a mers strună, până când calabalâcul unuia dintre animale din capul coloanei se slăbi şi se lăsă într-o parte. Abia simţi vita ciudăţenia asta, că încercă să scape de povară, trăgându-se pieziş. Nereuşind în felul acesta, începu să zvârle din copite şi până la urmă izbuti să-şi încurce un picior în chingi, din care pricină fu şi mai rău în loc să fie mai bine.

Atunci începu să se învârtă ca la vals şi să ragă înspăimântată cât o ţineau bojocii. Rogers încercă s-o stăpânească, dar boul pe care-l ducea de funie porni şi el să dea semne de neastâmpăr şi flăcăul nu izbuti, iar teama molipsi şi celelalte vite şi curând tot convoiul păru cuprins de nebunie. Vitele săreau în sus şi, căzând înapoi, se îngropau adânc în nisip, după care, cu cozile bârzoi în vânt, se aruncau în toate părţile, zvârlind din picioare şi lovind în toate direcţiile până ce se scuturară de poveri şi abia atunci se liniştiră, mulţumite.

Doamna Bennett îşi dădu drumul iute din spatele animalului pe care călărea, îşi apucă pruncul aflat în buzunarul Bătrânului Gheb şi, strigând la Melissa şi George să sară jos, îşi puse familia la adăpost în scurt timp. Arcane îl smulse pe celălalt copil din buzunar şi-l lăsă jos, îngrijindu-se apoi de animale.

Boul doamnei Arcane răspunse invitaţiei la dans şi se apucă să valseze pe nisip, să ragă la fiecare învârtitură, ca toţi ceilalţi, dar doamna Arcane se vădi un bun călăreţ, greu de dat jos, pentru că se ţinea cu disperare de chingă în timp ce era săltată când în sus când în jos şi răsucită pe loc, îndestul ca să ameţească. Multele ei panglici începură să-i fluture ca flamurile în vârful catargului şi toate gătelile-i zburară în aer de mai mare hazul. Până la urmă se trezi şi ea pe jos, fără cea mai mică zgârietură, dar cu straiele în mare neorânduială.

Apoi l-am văzut pe Bennett, îndoit de mijloc, hohotind de râs ca un nebun în faţa circului care se pornise deodată, executând un număr neprevăzut în program. Arcane se înveseli şi el şi râse din toată inima când văzu că nimeni nu păţise nimic. Nici nu ne închipuiam că vitele mai aveau atât de multă putere şi atât de puţină minte ca să şi-o cheltuiască fără folos. Catârul cel mărunţel se trăsese într-o parte şi se uita plin de mirare, fără să-şi clintească povara din spate.

Doamna Bennett, care îşi luase copilaşul în braţe şi se tot învârtise de colo-colo ca să se ferească din calea vitelor, se simţi sfârşită; ea se aşeză pe nisip, cu faţa roşie de parcă tot sângele ar fi încercat să-i ţâşnească prin obraji şi cu apa curgând şiroaie de pe ea. Am luat repede o pătură şi am întins-o să se aşeze femeia şi ne-am apucat să adunăm lucrurile împrăştiate. Vitele s-au potolit şi au stat supuse să le punem din nou poverile în spinare, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

Eu şi femeile am avut destulă bătaie de cap până să dregem hamurile, iar Arcane şi-a luat o vită şi s-a întors înapoi după apă, în timp ce Rogers şi Bennett au apucat o lopată şi au pornit înainte ca să acopere cadavrul

căpitanului Culverwell, aflat la vreo milă mai departe, fiindcă unii se gândeau să nu se sperie vitele de el. Am pierdut atât de mult timp cu toate astea, încât am fost nevoiţi să facem popas acolo.

Am aşezat marmita pe două pietre, am pus nişte fasole şi carne uscată tăiată foarte mărunt, am făcut un foc dedesubt şi am lăsat totul să fiarbă până a venit Arcane cu apă, din care am mai pus în mâncare; apoi, adăugind făină necernută, am făcut zeama mai consistentă şi a ieşit o supă bună, hrănitoare care ne-a plăcut la toţi. Am legat animalele, fiindcă pe acolo nu se afla nici apă, nici iarbă, aşa că am socotit că a doua zi n-aveau să arate prea straşnic.

Dimineaţa n-am avut multă bătaie de cap cu aşezatul poverilor şi ne-am gândit să apucăm un drum mai scurt către vârf, ca să ajungem mai iute la apă, unde poposisem eu şi Rogers în prima călătorie prin ţinut. Era un drum tare, pietros, ducând spre un mic canion numai stânci şi pietriş, greu pentru vite, care trebuiau mereu îmboldite la drum fiindcă aveau copitele numai răni. Acum nu mai aveau poftă să facă nazuri în privinţa poverilor şi s-au purtat bine. Femeile nu au mai mers călare, ci au luat-o pe jos, iute, în urma Bătrânului Gheb, pe care erau urcaţi copiii. Cei din „buzunare” stăteau cam înghesuiţi şi mereu smiorcăiau sau se plângeau de ceva. Şi gândiţi-vă: doi plozi vârâţi în două „buzunare” înguste, în care nu se puteau nici măcar suci ca lumea, hurducaţi şi zgâlţâiţi pe un drum amarnic – mult chin pentru ei şi multă îngrijorare pentru mame. Doamna Bennett încercă să-şi ducă odrasla în braţe, dar era atât de greu pentru puţinele ei puteri, că se răzgândi.

Eu, Bennett şi Rogers am îndemnat vitele la drum cât am putut ca să ajungem la izvor, iar Bennett s-a întors după aceea cu apă să le mai dea puteri la sfârşitul acelei zile de mers; apoi a scos-o pe sărmana Martha din „buzunar” şi a purtat-o în braţe – mare uşurare pentru ea. Când a ajuns înapoi la ai lui, Arcane şi-a luat şi el odrasla în braţe şi şi-a zvârlit puşca spunând:

— Nu-mi mai trebuieşti!

Păturile erau gata întinse când au ajuns şi femeile în tabără şi s-au trântit pe ele atât de sfârşite, de păreau gata să-şi dea duhul. Erau atât de obosite şi descurajate, că ar fi preferat mai degrabă moartea fiindcă simţeau că nu pot îndura chinul acela prea multe zile. Le-am arătat că aşa se întâmplă totdeauna în prima zi şi nefiind încă obişnuite, oboseau mai repede acum decât aveau să obosească mai târziu când aveau să se mai dea la drum. Şi le-am mai spus să nu se piardă cu firea, fiindcă ştiam fiecare ochi de apă şi tot drumul înainte şi aveam să le scot la liman nevătămate. După circul acela cu vitele, nici nu voiau să mai audă de călărit, iar doamna Arcane mărturisi că o dureau atât de tare picioarele, că nu credea să se mai poată ridica a doua zi. Se căţăraseră pe stânci toată vremea, şchiopătau, cu picioarele pline de răni şi credeau cu adevărat că nu mai pot îndura chinul acela nici măcar singură zi. Drumul părea mai degrabă o nesfârşită scară decât drum, atât era de abrupt, iar locul nostru de tabără era doar o mică trecătoare printre munţii din jur.

Cerul rămânea mereu senin şi fără pic de nor, aşa cum fusese tot timpul în drumul nostru, când nu căzuse picătură de ploaie, ci doar o singură dată ne dăruise cu nişte zăpadă care fusese o mană în deşert. Zile în şir am fost nevoiţi să mergem fără picătură de apă şi noi şi vitele şi pe unde am trecut, n-am văzut nici un semn să mai fi fost pe-acolo om alb. N-am nici o îndoială că eram cei dintâi care străbăteam acei coclauri, un fel de căldare în mijlocul deşertului.

Femeile n-au mai avut putere nici să se dezbrace, ci au dormit cu hainele de drum pe ele, aşa cum se aflau, iar când s-au sculat dimineaţa, cu claia de păr nepieptănat în cap, ofereau o imagine desăvârşită a mizeriei. Le-am lăsat să se odihnească amândouă cât s-a putut, fiindcă ochii umflaţi şi încheieturile ţepene arătau cât de neputincioase erau să pornească pe dată mai departe.

Soarele răsări devreme, pământul se încălzi, în timp ce dinspre munţii înzăpeziţi venea o boare de aer rece şi întăritor, taman ce le trebuia şi femeilor ca să se dezmeticească după somn. Aşteptând ca ele să se scoale,

Bennett şi Arcane şi-au arătat dorinţa să vadă şi ei muntele înzăpezit cu care le împuiasem capul. Cel mai nimerit punct de observaţie era la vrea trei sau patru sute de iarzi de tabără şi m-am dus şi eu cu ei. Am ajuns la un loc aflat ceva mai jos decât munţii din nord sau sud, dar ne oferea vedere bună în aproape toate direcţiile şi de acolo, de pe spinarea înălţimii, am revăzut acea privelişte măreaţă, deşi unele locuri ne trezeau amintiri dureroase.

Lanţul de munţi de la răsărit, care traversa o parte a podişului, era golaş şi sterp de tot, parcă făcut dintr-o singură stâncă. Erau câteva piscuri de felurite forme şi culori – galben, albastru, roşu ca focul şi negru. Locul arăta de parcă fusese cândva miezul unui furnal imens. Cred că lanţul acela se numea Muntele Sicriului. Dar de l-ai fi răscolit de la un cap la altul, n-ai fi aflat destul pământ cu care să acoperi nici măcar un sicriu.

Tocmai când eram pe punctul de a pleca spre tabără, ne-am scos pălăriile şi, uitându-ne înapoi spre locul atâtor încercări, suferinţe şi moarte, ne-am exprimat cât se poate de bine gândurile, spunând:

— Adio, Vale a Morţii!

După care ne-am întors faţa în altă parte şi am coborât spre tabără. Chiar şi mai apoi, când vorbeam de podişul acela.

Pe care-l străbătusem drept prin mijloc şi la marginea căruia ne aşezasem tabăra atât de multe zile, îi spuneam Valea Morţii. Despre originea acestui nume s-au povestit foarte multe, dar noi am fost cei dintâi care ne-am lăsat urmele în nisipul deşertului şi tot noi am fost cei care am botezat acele locuri, dându-le cel mai dureros şi mai cutremurător nume care ne-a venit, pe buze când ne-am amintit suferinţele îndurate acolo.

Din Valea Morţii ieşisem. Eu şi Rogers eram plini de speranţe. Fiindcă aveam încredere în drumul care ne aştepta dinainte şi nădăjduiam că toţi vor avea destulă putere să înfrunte greutăţile, în afară de femei. Şi n-a fost chip în care sărmanele să nu se plângă şi să se jeluiască. Li se părea că se află în pragul morţii şi că nu mai au mult ca

să treacă în cealaltă lume dacă mai făceau un pas prin munţii posomoriţi şi văile sterpe, care nu formau decât pragul sumbru de care vorbeau Le-a trecut apoi prin minte că drumul era mai lung decât le spusesem noi şi că ele n-aveau să apuce să bată atâta cale peste pietre şi nisipuri. Prima zi le-a fost destul ca să se încredinţeze că n-avea nici un rost să mai încerce. Eu şi Rogers ne-am străduit să le arătăm unde vom face popas în fiecare zi şi abia în felul acesta am reuşit să le convingem cât timp mai aveam de mers. Le-am încurajat şi noi cum ne-am priceput mai bine Le-am spus că, de mergeam târâş-grăpiş în fiecare zi, ne apropiam câte puţin de ţara făgăduinţei şi că, obişnuindu-se încet-încet cu drumul, în curând aveau să se simtă mai în putere, fiind în stare să meargă şi câte o zi întreagă Le-am mai spus că noi doi ne simţeam mai bine acum. Când nimic nu ne mai putea opri decât săgeţile indienilor, decât atunci când pornisem singuri la drum. Le-am încredinţat.

— N-o să lăsăm noi două femei să moară aici, fiindcă nici n-avem unde săpa un mormânt măcar.

Le-am povestit apoi despre dealurile acoperite cu flori din cealaltă parte şi le-am implorat să încerce să ajungă până acolo, unde puteau să moară creştineşte, fiindcă era mult mai uşor să le împlinim ultimul trist ritual decât aici în creierul acestor munţi sterpi. Părea o glumă nelalocul ei, dar stârni o reacţie care le schimbă cursul gândurilor şi le dădu imbold să meargă mai departe. În ziua aceea ne-am gândit să mergem numai până la „cascade”

Vitele păreau să fi uitat de nazuri şi le-am putut găti de drum fără greutate Copiii şi-au găsit locul în „buzunare” mai ca lumea, iar mamele, cu ploştile pline puse pe după umăr, au început să dibuie locurile mai bune unde să pună picioarele pline de răni. Parcă ar fi călcat pe boabe de porumb la fiecare pas şi le dureau tălpile atât de tare, că nu mai ştiau care picior să-l pună înainte şi pe care să-l lase în urmă. Dar se mişcau şi ne-am urnit şi noi din loc. Se opreau mereu să se odihnească, iar Arcane stătea şi le aştepta, alături de Bătrânul Gheb, în timp ce femeile îşi mai trăgeau sufletul şi se mai tânguiau oleacă, după care iar porneau

mai departe.

La început, drumul trecea pe la piciorul unei stânci înalte, peste pietriş şi apoi o lua puţin spre sud şi intra în canionul ce ducea la „cascade”. Albia acestuia era numai bucăţi de piatră colţuroasă şi vitele şchiopătau şi alegeau locurile unde să pună copitele, cam la fel cum făceau şi femeile. Prin pietrele acelea, mocasinii nu ţineau mult şi ne rugam să scăpăm mai repede de acolo.

Eu şi Rogers îi dădeam bătaie înainte, ţinându-i tovărăşie lui Arcane cu vitele lui, iar Bennett rămase în urmă cu femeile, ajutându-le cât mai mult, trăgându-le chiar de mână şi în chipul acesta au ajuns la popas cam după vreo oră.

O oală cu supă aburind, pături întinse care le aşteptau, doar atât am reuşit să pregătesc eu cu Rogers pentru ele şi când au sosit, s-au trântit în aşternuturi, sfârşite cu desăvârşire. Copiii smiorcăiau şi ei, dar s-au potolit îndată şi au fost mulţumiţi să stea întinşi. Câte o porţie de supă fierbinte i-a făcut pe toţi să se simtă mai în putere.

Primul lucru la care s-au gândit Bennett şi Arcane a fost să se ducă să vadă cum stă treaba cu acele „cascade”, dacă ne puteau împiedica sau nu drumul mai departe, dacă trebuia să ne întoarcem şi să găsim o cale mai bună. Se cam îndoiau că se poate răzbi pe acolo, dar şi-au zis că merită să încercăm să trecem animalele dincolo, în loc să pierdem vremea căutând alt drum care ne-ar fi costat o săptămână de trudă şi bâjbâieli.

Toţi bărbaţii ne-am dus la piciorul „cascadei” şi am dat deoparte bolovanii mai mari, apoi am adunat grămadă tot nisipul pe care l-am putut strânge cu lopata, până am făcut o movilă bună care să îndulcească cât de cât căderea.

Dimineaţa ne-am luat în grabă masa şi ne-am lăsat cu frânghiile calabalâcurile în râpa aceea nu prea adâncă, apoi copiii. În cele din urmă am împletit frânghiile şi am încropit o funie zdravănă de vreo treizeci de picioare. A fost mânată o vită până la marginea „cascadei”, i-au legat coarnele cu un capăt de funie şi mi-au aruncat mie celălalt capăt. Mi s-a spus să trag din răsputeri când pornea animalul, ca nu

cumva să cadă în cap şi să-şi frângă gâtul.

Ne dădeam seama că era o încercare disperată şi ne aşteptam să pierdem câteva animale, dar eram la ananghie şi trebuia să riscăm Bennett stătea într-o coastă a vitei, iar Arcane în cealaltă. În timp ce Rogers se aşezase îndărăt, ca să-i dea un brânci zdravăn, ca-n Tennessee, la momentul cuvenit.

— Asta-i! Acum! zise Bennett.

Eu m-am opintit în funie, cei de sus s-au opintit şi ei iar vita a venit jos, cu picioare răşchirate, dar întreagă, rănită numai de câteva pietre mai ascuţite aflate în grămada de nisip.

— Binişor – spuse careva.

Am aruncat capătul funiei înapoi.

— Dacă Lewis are grijă să nu-şi frângă vitele gâtul când ajung jos, o să le trecem pe toate – spuse Arcane.

Lewis s-a opintit cât a putut, ori de câte ori a fost nevoie şi nu s-a frânt nici un gât. Grămada de nisip era adunată la loc de fiecare dată şi clădită cât mai sus şi cât mai afânat. Curând toate vitele se aflau dincolo de „cascadă” Catârul cel mărunţel făcu un salt când fu împins şi căzu drept în picioare, în afară de câteva zgârieturi mai adânci care sângerau puţin, vitele n-au păţit nimic şi am început de îndată să le punem poverile în spinare.

Bennett şi Arcane şi-au ajutat nevestele să coboare pe brâna abruptă şi îngustă, pe unde au trecut stând cu faţa spre stâncă şi pipăind cu vârful piciorului locul la fiecare pas. Când eram gata de plecare, au ajuns şi ele jos Trecusem fără nici un necaz obstacolul de care ne temusem cel mai mult. Am pornit prin canionul acela sălbatic la vale, cu noi speranţe, încredinţaţi că aveam să izbutim până la capăt. După ce am mers o bucată de drum şerpuit printre stânci mari, am ajuns şi la cadavrele celor doi cai pe care-i părăsisem Nu fuseseră atinse nici de păsări, nici de animale Canionul era prea adânc şi pierdut în pustiu şi pentru vulturi şi pentru lupi.

Ne-am grăbit mai departe, să ajungem la drumul bătut al „răzvrătiţilor”, pe care era mai uşor de mers. În faţa

noastră se ridica lanţul de munţi sterpi, negri, numai piatră goală, unde nu se găsea pic de apă după câte ştiam noi, aşa că, după ce-am atins creasta, am legat animalele lângă stâncă, unde s-au trântit jos şi nu s-au mai sculat până dimineaţa.

Femeile erau atât de sfârşite, că n-au ajuns la popas decât cu două ore mai târziu, după ce noi făcusem focul, mâncarea şi culcuşurile pentru noapte. Toţi erau foarte flămânzi. Pentru că nu ne oprisem deloc la amiază.

Sărmanele animale au trebuit să rabde fără apă, fără hrană. Când s-a arătat şi Bătrânul Gheb, am văzut bărbaţii ducându-şi copiii în braţe, iar de braţul lor atârnând nevestele, care abia se mai ţineau pe picioare. Au ajuns la aşternuturi, s-au trântit cât erau de lungi, spunând că în tălpi şi în fiecare oscior al picioarelor simţeau o durere de dinţi. Se părea că era mai bine să le lăsăm puţin să se odihnească şi apoi să le îndemnăm să mănânce. Doamna Bennett spuse că se mângâia doar cu gândul că drumul era cu fiecare *zi* mai scurt, iar de n-ar fi fost copiii, ar fi preferat să se întindă jos şi să moară decât să meargă mai departe. Fusese cea mai trudnică zi şi poate cea mai lungă.

Eu şi Rogers am pus devreme oala la fiert şi am aruncat în ea ultima bucată de carne şi aproape toată făina pe care o mai aveam. La următorul popas trebuia tăiată e vită.

După ce-am încărcat calabalâcurile, ne-am înţeles ca eu şi Rogers s-o luăm înainte cu vitele, în afară de Bătrânul Gheb, să ajungem cât mai curând la locul de popas, iar ceilalţi aveau să vină şi ei în urma noastră. În ploşti nu mai era decât puţină apă, numai pentru copii, care, când le era sete, se porneau pe plâns, tocmai ce trebuia ca să le fie şi mai sete.

La popas urma să sacrificăm o vită şi cum fiecare la plecare avusese tot atâtea animale, trebuia pe rând să taie fiecare câte una, fără să se piardă vremea discutând a cui era mai bună şi a cui mai zdravănă.

Drumul o lua acum la vale, pe panta de vest şi peste tot erau bucăţi de piatră ascuţită, pe care animalele mergeau şi mai greu decât pe panta cealaltă şi până şi mocasinii

noştri s-au târnosit. Şi vitele aveau nevoie de mocasini la fel ca şi noi. Cine n-a încercat să meargă cu picioarele rănite prin pietre ascuţite nu-şi poate închipui cât e de greu. Înaintam foarte încet şi vitele se poticneau la fiecare pas, încercând să-şi cruţe copitele numai sânge. Când am ajuns însă la poalele muntelui, am ieşit la un drum unde aveam mai multe mile de parcurs prin nisip afinat. Soarele dogorea, sufeream de sete şi nu aveam picătură de apă.

Puţin mai jos, prin valea nisipoasă, am trecut pe lângă mormântul domnului Isham. Fusese un om foarte vesel şi plăcut, iar în prima parte a călătoriei în fiecare seară venea cu scripca lângă focul de tabără şi stârnea voioşia tuturor.

În acele zile n-am ştiut ce înseamnă o picătură de ploaie, n-am zărit urmă de animal viu, în afară de vitele noastre, n-am văzut pasăre sau măcar insectă, nici un petic de verdeaţă în afară de salvie uscată şi nişte tufe pipernicite. Acum se cunoaşte că iarna lui 1849-50 a fost una dintre cele mai ploioase din California, dar dintr-un motiv sau altul, nici un nor nu s-a abătut în partea aceea a statului ca să-şi ţârâie cât de cât picăturile.

După ce bătusem destul drum, vitele au adulmecat deodată apă şi au iuţit pasul într-acolo tot mai vârtos. Puţin mai înainte nu păreau să aibă în ele atâta vlagă, încât să se mişte mai repede, dar când ne-am apropiat mai mult de apă, cele care nu aveau poveri în spinare au luat-o la trap, să ajungă mai curând. Era un pârâiaş ce se scurgea din spatele unei grămezi de stânci şi se prelingea până ajungea la nisipul în care dispărea cu totul. În jurul lui creşteau câteva smocuri de iarbă, în rest domnind acelaşi tablou descurajant.

Îndată ce-am luat poverile din spinarea vitelor, ne-am dus să căutăm săculeţul cu grâu pe care fusesem nevoiţi să-l lăsăm pe drum şi să-l îngropăm. Îl ascunsesem atât de bine, că ne-a trebuit o bucată de vreme până să nimerim locul, încercând nisipul cu un băţ; dar după ce-am scormonit nisipul cu mâinile, am dat de săculeţ şi am văzut că era neatins. Deşi nisipul din jur părea uscat iască, grăunţele trăseseră atât de multă umezeală, că sacul

stătea să crape. L-am răsturnat pe o pătură şi am văzut că grâul era bun.

Primul lucru pe care-l aveam de făcut era să tăiem o vită ca să avem ce da de mâncare celor ce veneau în urma noastră. Am pus oala la fiert cu nişte grâu, fiindcă fasole nu mai aveam. Apoi am sacrificat vita, adunând sângele pentru gătit. Am tăiat carnea şi am afumat-o la foc, cât am putut mai bine, în afară de cea pe care am folosit-o pentru masă atunci. Am ales un loc mai afinat în nisip şi am întins păturile. Era primul popas unde puteam dormi mai ca lumea de când părăsisem Valea Morţii.

Apoi ne-am apucat de făcut mocasini şi pentru noi şi pentru vite, fiindcă nici ele nu puteau merge mai departe cu copitele goale. Am avut mult de trebăluit, ba să punem pe foc ca să afumăm carnea, să fiarbă mâncarea, fără a mai pune la socoteală făcutul încălţărilor, care ne-au dat de lucru până spre seară când se arătă bătrânul samaritean Gheb, urmat de femei şi de ceilalţi. Femeile erau sfârşite, mai mult ca de obicei şi primul lucru pe care l-au făcut a fost să se trântească trudite pe pături:

— Oare câte zile de astea mai putem îndura? se plângeau ele.

Le-am făcut socoteala zilelor scurse şi le-am arătat că ce fusese mai greu trecuse, dar ele ne-au spus că nu se scurseseră decât cinci zile şi mai era de mers de două ori pe atâta, iar ele ştiau că nu pot să reziste nici măcar cinci zile ca cea care trecuse. Le-am povăţuit să se arate mai curajoase, fiindcă noi bătusem drumul acela, îl ştiam bine şi eram convinşi că puteau să-l facă şi ele. Le-am dat să mănânce stând în aşternut şi nu s-au mişcat de acolo până în zori.

Noi, bărbaţii, ne-am reluat treaba cu mocasinii croiţi din pielea animalului abia sacrificat şi, după ce-am isprăvit cu încălţările pentru oameni, ne-am apucat, din restul de piele, să facem încălţări şi pentru boi, dar numai pentru cei cu copitele mai rănite, fiindcă, dacă-mi aduc eu bine aminte, nu am avut piele pentru toate vitele.

Sosi şi dimineaţa, o dimineaţă luminoasă şi plăcută, ca

toate celelalte. Femeile s-au sculat ca de obicei şi aduceau foarte mult cu nişte găini pe jumătate înecate, abia scoase din apă. Părul le stătea ciumăfaie, aveau ochii roşii, nasul umflat şi arătau cam târnosite în general. Fuseseră atât de obosite, că nici nu dormiseră ca lumea; iar în somn avuseseră parte să viseze chinul din timpul zilei şi se trezeau; când închideau ochii din nou şi încercau să adoarmă iar, le năpădeau aceleaşi imagini şi se trezeau.

Dinainte aveam un drum foarte greu, printr-o întinsură tare afurisită care avea să ne ia patru sau cinci zile şi pe toată distanţa aceea nu exista decât un singur ochi de apă. Dar şi aceea era atât de sărată, încât nici caii n-au vrut să bea din ea la venire. Nu puteam lua apă decât pentru o singură zi şi asta numai pentru noi, nu şi pentru animale.

Dimineaţă ne-am apucat să gătim vitele de drum. Am descoperit că bătrânul Brigham dispăruse şi am socotit cu toţii că indienii făcuseră o scurtă incursiune în tabără şi plecaseră cu bietul animal. Am dat ocol taberei şi i-am găsit urmele. Arcane s-a luat după ele, iar noi ne-am continuat pregătirile. Curând veni şi Arcane cu boul şi strigă:

— L-am găsit. Nici urmă de indieni.

Boul o luase pe o viroagă mai jos de tabără şi dispăruse din ochii noştri, dar fusese găsit după urmele de pe nisip ca şi cum ar fi mers prin zăpadă.

Îndată am fost gata şi am pornit în susul canionului, urmând drumul „răzvrătiţilor”, iar seara am ajuns pe creastă, dar am luat-o puţin mai la vale pe versantul de vest şi am poposit într-o văiugă unde am aflat destule tufe de salvie pentru foc, ba chiar şi pentru vite, care s-au apucat de păscut fără să se îndepărteze prea mult. A fost cea mai uşoară zi de drum şi până şi femeile s-au plâns mai puţin decât în serile de dinainte. Le-am spus că arătau mult mai bine, iar dacă-şi păstrau curajul, aveau să izbutească şi să ajungă cu bine la capăt, acolo unde se găsea pâine şi apă pe săturate; iar când aveau să fie în siguranţă, să-şi bage bine în cap şi să nu se mai lase târâte în vreo astfel de capcană, în căutarea aurului.

A doua zi am avut de coborât printr-un lung canion.

Femeile nu s-au prea plâns când am făcut popas, dar micuţului Charlie Arcane i-a apărut o spuzeală urâtă pe tot trupul, care probabil că-l ustura şi-l supăra foarte rău, fiindcă plângea mai tot timpul. Nici maică-sa, nici nimeni nu-l putea ajuta cu nimic ca să-i aline durerile. N-aveam cu noi nici o doctorie; dacă murea, el sau oricare altul, nu puteam face altceva decât să-l învelim într-o pătură şi să-l acoperim cu nisip.

De acolo până la următorul izvor de la poalele marelui munte înzăpezit erau cel puţin treizeci de mile, pe un podiş întins care urca uşor. Urmele „răzvrătiţilor" se vedeau bine şi pe drumul bătut de ei se putea merge uşor.

Tot timpul cât am străbătut acest deşert, nimeni nu s-a văitat prea tare, pe măsura suferinţelor îndurate. Femeile însă arătau cam sfârşite, iar micuţul Charlie Arcane a plâns mereu. Dar ceilalţi au început să-şi mai dea drumul la gură şi să vorbească mai plini de speranţe despre sfârşitul apropiat al călătoriei. Femeile spuneau că se urnesc spre ţintă cu fiecare pas şi că, la urma urmei, truda nu fusese chiar atât de grea. Într-adevăr, acum mergeam mai uşor decât la început. Trecuseră nouă zile de când părăsisem carele Şi mereu întrebau:

— Am ajuns la jumătate de drum?

Trebuia să le spunem mereu că trecuse mai mult de jumătate din zilele de chin, chiar dacă nu făcusem jumătate din distanţă şi, pentru că acum mergeau mai uşor şi se mai obişnuiseră şi ele cu drumul, cealaltă jumătate aveau s-o parcurgă mai uşor decât prima. Un singur lucru ne lovea greu i fasolea şi făina se isprăviseră, iar grâul era şi el pe sfârşite. Ajunsesem la poalele acelui uriaş munte acoperit de zăpezi. Era curios că, deşi acolo sus zăcea atâta zăpadă, care probabil se mai topea din când în când, la vale nu curgea nici un pârâiaş sau fir de apă mai acătării. La poalele lui era piatră stearpă, lucru tare neobişnuit cu atâta zăpadă şi atât de aproape.

Aveam de coborât un canion sterp, sterp, după care am ieşit la drumul cel mare din nord, pe unde am apucat şi noi. Până acum ne-am ales cele mai frumoase cuvinte cu care

să înfăţişăm drumul, am încurajat oamenii cât am putut ca să-şi păstreze curajul şi să nu se oprească din mers. Le am spus că ştiam cum s-o scoatem la capăt şi să trecem dincolo, iar lor nu le rămânea decât să facă aşa cum le arătam noi. Nici un cititor nu-şi poate închipui câte am fost nevoiţi să le spunem pentru a-i face să nu se lase pradă deznădejdii; şi cu asta i-am ajutat cel mai mult, făcându-i să-şi adune puterile şi să nu se dea bătuţi.

Cred că unele lucruri le-am zugrăvit în culori mai frumoase decât erau ele cu adevărat, iar pe altele, mai descurajatoare, care ne aşteptau le-am ocolit, fiindcă văzusem că, la urma urmei, credinţa în izbândă avea multă greutate. Sigur că, de n-am fi făcut tot ce ne stătea în putinţă să le păstrăm moralul, femeile s-ar fi aşezat jos şi şi-ar fi dat duhul încă înainte de a ajunge noi până acolo. Ori de câte ori încetam să le mai vorbim, să le încurajăm, păreau să se late pradă deznădejdii şi amărăciunii.

Soarele îşi arătă chipul deasupra mării de piscuri, la est de Valea Morţii şi părea să răsară destul de devreme pentru anotimpul acela de iarnă. Ne-am strâns lucrurile şi am pornit spre vest. Eu şi Rogers am luat vitele şi catârul şi am întins-o la drum, lăsându-i pe ceilalţi să-l întovărăşească pe Bătrânul Gheb şi mica sa povară.

Arcane îl luă pe Charlie în cârcă, fiindcă în felul acesta usturimile pricinuite de spuzeală, care se întinsese din cauza statului în „buzunarul” acela îngust, se mai potoleau. Pentru că acum „buzunarele” nu se mai cumpăneau bine, Bennett fu nevoit să-şi ia şi el plodul în spinare.

La nord, la câteva mile, se vedea ridicându-se o coloană stâncoasă ce semăna foarte mult cu coşul de piatră al spălătoriei Universităţii Stanford Jr. Nu chiar aşa de bine făcut ca acesta, dar, oricum, asemănător. Numai că singurii studenţi de prin preajmă trebuie să fi fost nişte biete şopârle.

Când sosiră la locul de popas, femeile arătau foarte obosite, dar îşi făceau singure curaj, zicându-şi că acum erau mult mai aproape de ţara făgăduinţei decât fuseseră de dimineaţă. Doamna Bennett spunea că singura ei mare

grijă era să pună mereu câte un picior înainte, nu îndărăt şi să faci pasul cât mai mare.

— Aşa-i bine, Sally! o încurajă bărbatul ei. Aşa să faci mereu şi, încet-încet, scăpăm noi de aici.

Dimineaţa am pornit din nou la vale, printr-un canion, şchiopătând prin bolovanii şi pietrişul albiei, cu picioarele mai mult răni şi cu încheieturile ţepene, dar curând ne-am în: i dezmorţit şi am mers bine. Voiam să încercăm să ajungem la pâlcul acela de sălcii de pe podiş, unde vitele aveau apă şi iarbă, dar ne-a prins noaptea la gura canionului şi am fost nevoiţi să facem popas acolo. În apropiere am dat de nişte iarbă păcătoasă pe un teren mai umed, unde am găsit şi puţină apă pentru noi, iar vitele, cu puţină străduinţă, au aflat câte ceva de mâncare şi de băut.

Noaptea, s-a stârnit furtună, spre uimirea noastră, fiindcă nu mai pomenisem una ca asta decât într-o noapte când eram prin munţii de la răsărit de Valea Morţii, cu mai bine de două luni în urmă. Am încercat să încropim un adăpost ca să ferim copiii şi pe noi de frig şi umezeală, dar n-am reuşit mare lucru. Ne-am pus puştile drept proptele, însă nu stăteau ca lumea. Aşa că ne-am vârât unii în alţii cât mai strâns, ca purceii iarna şi ne-am învelit cum am ştiut mai bine, dar ne-a pătruns umezeala şi dimineaţa eram uzi până la piele, îngheţaţi şi tremuram din toate mădularele. Am adunat tufe de salvie cât mai mari pentru foc şi urmele paşilor noştri se vedeau limpede în zăpada de vreo două degete care acoperise ca un covor pământul.

Ceilalţi au rămas vârâţi în aşternuturi, iar noi încălzeam pături la foc şi le puneam peste ei ca să-i mai încălzim puţin până răsărea soarele şi se mai dezmorţea aerul. Am ales un bou, l-am tras lângă foc şi l-am împuşcat, iar curând la flăcări se frigeau bucăţi de carne şi sângele vitei fierbea în marmită. În sângele acela n-aveam ce pune în afară de sare, aşa că nu era prea gustos, dar ne hrănea. Eu am rămas în tabără ca să păzesc ce mai era de cărat până ajungeau ceilalţi la sălcii şi avea să se întoarcă apoi careva şi să aducă şi catârul pentru carnea pe care nu o putusem transporta. Voiam s-o afumăm! La sălcii ca să avem ce

mânea apoi de-a lungul podişului pe care-l aveam de străbătut.

Cei obosiţi se mai puteau întrema puţin. Copiii şi femeile aveau multă nevoie de odihnă, fiindcă erau tare sfârşiţi. Acum erau mai căliţi să înfrunte greutăţile drumului de fiecare zi decât la plecare, iar puţin răgaz avea să-i facă să se simtă şi mai în putere. Ştiam cu toţii că ne aflam la marginea de vest a acelui deşert şi a: ta ne dădea curaj şi speranţe.

Băieţelul lui Arcane, Charlie, încă se chinuia cu pojarul acela sau ce-o fi fost, iar Martha, cea mică, a lui Bennett, nu mai plângea aşa mult şi se mai înzdrăvenise. Ceilalţi doi copii, George şi Melissa, păreau să se ţină bine şi pe unde era drumul mai bun, se dădeau jos şi o luau la picior.

Arcane obişnuia să spună că afurisiţii aceia de băieţi, adică eu şi Rogers, voiau să le facă la toţi o surpriză, lăsându-i să se apropie cât mai mult de capăt fără să le spună exact cât de aproape ajunseseră.

— Fii liniştit, domnule Arcana – îl încredinţam noi – putem să-ţi spunem fără greş câte popasuri mai avem până să ajungem acolo şi nici n-o să vă păcălim, nici n-o să vă facem vreo surpriză.

— Ei aproape că nădăjduiam s-o faceţi, fiindcă mi-ar fi plăcut să fiu păcălit în felul ăsta – ne răspundea el.

— Ce credeţi c-o să spună oamenii când o să le povestim că am încărcat aproape toată carnea unui bou pe un catâr atât de mărunţel ca ăsta şi a purtat-o singur vreo patru mile de la un popas la altul?

— Dar ce-or să spună când o să le povestim că boul era atât de slab, că n-avea pic de măduvă în oasele acelea ale lui?

Arcane mărturisi că toată istoria era atât de greu de crezut, încât nu avea de gând să se ia la harţă cu nimeni, chiar dacă-i spunea careva că numai un mincinos putea ticlui nişte poveşti atât de gogonate. Nu se îndoia câtuşi de puţin că nimeni n-avea să creadă o năzdrăvănie atât de ciudată, care întrecea tot ceea ce văzuseră sau auziseră oamenii vreodată. Erau convinşi că se putea întâmpla să fie

învinuiţi că încercau să brodească lucrurile ca să pară cât mai grozave.

Toţi aveau chef de vorbă, fiindcă ajunsesem până acolo teferi şi nevătămaţi, în ciuda faptului că până la următorul loc cu apă de la poalele munţilor mai era de dus o luptă disperată pe şaptezeci şi cinci de mile sau chiar mai mult. Poate că viscoleala aceea să fi lăsat câteva ochiuri de apă în drum, dar nu ne puteam baza pe ele. De acolo până la băltoaca nu mai mare de şase pe zece picioare, pe care o dibuisem eu cu Rogers între „copacii de varză”, aveam de făcut cel puţin două popasuri.

Încet-încet, lăsam Valea Morţii în urmă, împreună cu toate amintirile ei chinuitoare şi toate suferinţele. Lăsam morţi în urmă, pe mai mulţi dintre ai noştri care călătoriseră cu noi şi fuseseră la fel de plini de putere şi speranţe ca şi noi. Ne lăsam toată averea în urmă, în acel loc groaznic şi nădăjduiam să scăpăm doar cu viaţă, punându-ne toată încrederea în providenţă şi în om.

Arcane recunoscu la un moment dat că, de n-am fi fost noi înainte să cercetăm locul, ceilalţi nu s-ar fi descurcat acum nici pe jumătate la fel de bine cu drumul. Ba chiar merse mai departe, afirmând că singuri n-ar fi avut sorţi de scăpare şi, după cum constata că arătă drumul, era convins că ar fi pierit cu toţii înainte de a ajunge unde se aflau acum.

Pare destul de ciudat că n-am avut parte de furtuni, de când apucasem pe acest drum spre vest, la 4 noiembrie, decât noaptea, pe când dormeam şi de fiecare dată numai de zăpadă. Ziua n-am văzut urmă de nori. Câteodată, deşi eram în miezul iernii, soarele dogorea foarte tare. Oricine s-ar fi aşteptat ca măcar o mică parte din ploile abundente de pe toată coasta; Californiei, din iarna lui 1849-50 şi zăpada multă căzută pe Sierra Nevada tot atunci să ajungă şi la câteva sute de mile mai la sud. Dar când se porneşte aici ploaia, e numită de obicei rupere de nori şi aluviunile din canioane şi de la gurile lor: stau mărturie de netăgăduit, vădind puterea torentelor care dau năvală pe pantele munţilor.

A doua zi dimineaţă eram destul de odihniţi ca să pornim la acel drum lung, ultimul pe care trebuia să-l străbatem până; în ţara abundenţei. Vorbeau cu toţii şi nu spuneau decât ce fericiţi vor fi de vor ajunge să vadă cum curge un pârâiaş la vale, iarbă verde şi copaci, celelalte semne de viaţă pe care le ştiau de pe tărâmul celălalt pe care-l părăsiseră. Femeile mărturiseau că vor mai îndura un drum de patru-cinci zile, numai să ştie că după aceea vor putea să doarmă până le va pieri toată oboseala şi să bea apă curată limpede pe săturate. Să nu mai audă de marşuri forţate. Nici de drumuri sterpe întinzându-se cât vedeai cu ochii. Doamnele socoteau că şi boii urmau să aibă parte de o viaţă la fel de fericită ca şi ele, iar catârul cel mititel, cea mai liniştită fiinţă din tot convoiul, merita şi el o viaţă lipsită de griji pentru toate serviciile pe care le făcuse. Catârul acela negru, chior se plimba de colo-colo, după pofta inimii, în căutarea vreunui fir de iarbă, dar niciodată nu o lua razna şi nu se abătea prea mult de la drum ca să ne facă necazuri. Rareori bea multă apă şi era totdeauna gata de plecare, nu-şi rănea deloc copitele în pietre, de părea făcut într-adins pentru o viaţă ca aceea într-un astfel de deşert.

Porneam cu o vită mai puţin la număr, iar cele care ne rămăseseră mai aveau foarte puţine poveri de cărat, dar şi acestea erau destul de grele pentru bietele animale vlăguite. Bătrânul Gheb nu era dăruit de soartă cu o povară care să se uşureze în acelaşi fel. Îi purta pe cei patru copii zi de zi, cu grijă, cu credinţă, fără să se poticnească o dată măcar şi fără să cadă, de parcă şi-ar fi dat pe deplin seama de preţul poverii din spinarea lui.

Am făcut şi primul popas de noapte pe acea întindere stearpă, care e numită azi Deşertul Mojave.

Am pornit devreme cu Rogers, luând toate vitele cu noi în afară de Bătrânul Gheb, pe care l-am lăsat cu ceilalţi şi am grăbit pasul să ajungem cât mai repede la apă. Şi noi şi vitele eram însetaţi, fiindcă lăsasem toată apa pentru copii. Înainte de a ajunge la locul de tabără, vitele au adulmecat apa şi au iuţit pasul, aşa că ne-am încredinţat că băltoaca nu secase. Am luat-o înaintea vitelor ca să păzim apa, să nu

se bage vitele cu picioarele înăuntru, împinse de dorinţa de a-şi potoli setea. Le-am lăsat să se adape, apoi le-am scos hamurile, am făcut foc cu uscături de copaci de varză aflaţi prin jur, am rânduit aşternuturile cu grijă şi am terminat totul înainte de a se arăta ariergarda, în frunte cu căpitanul Gheb.

Toţi erau însetaţi şi au băut. Apa de ploaie însă nu-ţi potoleşte setea ca apa de izvor sau de pârâu. Se vedea că pe acolo fusese o ploaie sau o ninsoare, că balta era plină cu apă spre norocul nostru. „Răzvrătiţii” trecuseră la nu mai mult de jumătate de milă de acel loc, dar nu se vedea nici o urmă. Că ar fi dat de el, aşa că a rămas neatins pentru a salva acum viaţa femeilor şi copiilor.

Nu ne-am odihnit prea mult în locul acela fiindcă a doua zi voiam să pornim devreme ca să ajungem la apa de la poalele munţilor.

După cum se vedea, „răzvrătiţii” întâmpinaseră aceeaşi greutate ca şi mine şi Rogers când rătăcisem drumul. Urmele lăsate arătau limpede că se împrăştiaseră mult, aşa că acum n-aveam drum bătut înainte. Ba mai mult, ei încercaseră să meargă pe urmele noastre. Neavând de ales, am luat-o de-a dreptul, cum puteam şi am ajuns la un loc larg plin de copaci de varză. Pe jos era numai praf din cel mai fin, fără urmă de pietriş; nu demult trăsese o ploaie, muind terenul şi acum era greu de mers cu mocasinii. Femeile erau adesea nevoite să se oprească să-şi tragă sufletul, astfel că înaintam foarte încet.

Eu şi Rogers aveam tălpile bătătorite şi tari ca ale vitelor, aşa că ne-am scos mocasinii şi am luat-o cu picioarele goale şi am văzut că aşa mergeam mai bine, dar ceilalţi aveau picioarele atât de rănite, că nu puteau să îndure sub tălpi atingerea glodului şi a vreascurilor. Nu făcusem decât câteva mile şi femeile arătau atât de obosite, că a trebuit să ne oprim, să mâncăm puţină carne uscată şi să aşteptăm până dimineaţa.

Nu pusesem la socoteală această întârziere, dar trebuia s-o îndurăm în linişte şi cu răbdare, fiindcă cei mai slabi dintre noi erau la capătul puterilor. Am făcut deci iar un

popas al setei. Salvarea era însă atât de aproape, încât ne-am păstrat tot curajul şi am început să vorbim fără oprelişti despre deznodământul fericit care ne aştepta curând.

De-am fi avut posibilitate, am fi întins masă mare, am fi sărbătorit evenimentul cu bucurie, ca la întoarcerea fiului risipitor. Dimineaţă am mâncat numai nişte carne uscată pe care am mai perpelit-o la foc – apă nu aveam – iar când am pornit, fiecare a mai luat o bucată de carne cu el ca s-o mestece în timpul mersului. Mai încolo, terenul a devenit mai tare şi am mers mai uşor. Puţin înainte ca soarele să dispară la apus, am ajuns la locul de popas de pe dealurile de la picioarele lanţului muntos pe care trebuia să-l trecem.

A doua zi, străbătând munţii, am ajuns la marginea zăpezilor pe care soarele le muiase, aşa că n-am îndrăznit să mergem mai departe. Mi se pare că am uitat să amintesc de credinciosul nostru câine, un tovarăş de seamă al cetei care ne-a vegheat adesea şi ne-a dat de veste când se petrecea ceva neobişnuit. Era poate singurul din sutele de câini care încercaseră să traverseze preriile, dar fuseseră părăsiţi când am ajuns pe cursul superior al râului Platte, unde terenul leşios le ardea labele atât de cumplit, că nu puteau merge mai departe şi cum nu puteau fi căraţi

în căruţe, au fost lăsaţi de izbelişte. Dar câinele nostru, Cuff, nu s-a lăsat deloc gonit înapoi, ca să moară de foame, ci a mers şontâc-şontâc alături de noi. Am făcut ce-am putut ca să-l ajutăm şi s-a dovedit la fel de răzbătător ca cei mai buni dintre noi. Eu şi Bennett îl învăţasem să ne însoţească la vânătoare pe coasta de est şi era foarte priceput şi ne prindea bine în orice împrejurare.

De aici am pornit în zori. Unii n-au prea apucat să se odihnească, dar trebuia să profităm de răcoarea dimineţii, când zăpada era întărită şi să pornim la drum de îndată ce

vedeam pe unde să păşim. Strălucirea zăpezii în bătaia soarelui mai că ne-a orbit. Am luat-o repede din loc ca să trecem de zăpezi înainte ca acestea să se moaie şi să se afunde sub picioare. Stratul de omăt măsura vreo două sau trei picioare unde era mai gros, dar probabil că atunci când se aşternuse prima dată, zăpada proaspătă fusese de trei ori mai groasă. Acum era bătută şi îngheţată.

Zona zăpezilor se întindea mai jos decât gândeam noi, mult mai jos decât pe versantul de est. Dar am trecut şi de asta şi am văzut deodată nişte urme de animale care ne tăiau calea, însă cum erau vechi de câteva zile, nu se mai zăreau decât ca nişte găuri şi n-am putut să ne dăm seama ce fel de animale fuseseră pe acolo.

O milă sau două mai jos, am ieşit dintre zăpezi şi, puţin mai la vale, am dat de pârâiaşul susurând pe care-l zugrăvisem eu de atâtea ori cu cele mai luminoase culori în ochii femeilor sfârşite, pârâiaşul cu apă, iarbă şi copaci cât pofteai în jur, cele trei daruri binecuvântate ale oricărui popas.

Bietele femei păreau să se reîntoarcă la viaţă:

— Oh, uite ce pârâiaş! spuneau şi-şi cufundau cana de tablă în apă şi beau, urmărind, cu visătoare admiraţie, pârâul ce curgea la vale, iar apoi iar cufundau cana în apă şi iar beau şi iar se uitau pierdute la pârâiaşul vesel, ca şi cum ar fi văzut cea mai minunată privelişte de pe pământ.

— De ce nu curge o apă ca asta din Marele Munte al Zăpezilor şi prin Valea Morţii – spuneau ele – ca să fi avut apă şi pe drum?

Bărbaţii erau la fel de bucuroşi, ca toţi ceilalţi, dar trebuiau să strângă vreascuri şi să facă focul, iar marmita plină cu bucăţi de carne fierbea. Încă nu se lăsase seara, dar trebuia să ne oprim într-un loc atât de frumos şi cu toate că hrana era la fel de săracă, ne simţeam mai bogaţi decât oricând.

Bennett a venit cu ideea să iau catârul, să mă întorc unde văzusem noi urmele pe zăpadă şi să mă duc după ele, în nădejdea că puteam face rost de niscai vânat, fiindcă ne bătea gândul că trebuie să fia vreun cerb, sau urs, sau alt

animal mare, numai bun de ucis ca să facem rost de carne proaspătă. Am pus şaua pe catâr şi am luat-o înapoi, am dat de urme şi m-am pornit după ele. Am ieşit din zona zăpezilor şi am mers orbeşte prin nişte desişuri înalte, de nu se mai zărea nici catârul din ele. Acum puteam vedea că urmele erau de vită sau poate de cerb, nu puteam spune încă ce fel, atât erau de şterse. M-am oprit câteva minute să aud sau să văd vreo mişcare. Dincolo de pârâiaş am zărit o păşune mică, de vreo jumătate de acru, unde creşteau şi nişte pilcuri de sicomori. După o vreme am ghicit nişte coarne şi mi-am zis că, în fine, dădusem de un vânat pe cinste, aşa că am dus catârul mai la o parte, în vale, lângă pârâiaş şi l-am legat. Apoi m-am furişat pe sub malul de vreo patru picioare înălţime, spre păşune. Când m-am socotit eu că-mi venea bine, m-am săltat pe mal, în spatele unui pilc de sicomori, mi-am ridicat încet, cu fereală, capul şi am văzut că eram la cincizeci de iarzi de o vacă sau juncan pe care abia îl zăream. I-am trimis un glonţ drept în frunte şi animalul s-a prăbuşit la pământ. Am încărcat cât de repede am putut şi am văzut alţi doi viţei sărind în sus înspăimântaţi, dar neştiind de unde şi ce fel de primejdie îi pândea. Am fluierat uşor şi unul s-a întors spre mine şi s-a uitat destul de lung ca să-i trimit şi lui un glonţ. Al treilea stătea ascuns după nişte sicomori şi i-am zărit capul printr-o deschidere în desiş, nu mai mare de trei degete. Am tras, l-am rănit, apoi am alergat şi i-am dat lovitura de graţie.

Mi-am cercetat vânatul şi am văzut că prima victimă era o vacă slabă şi bătrână, dar celelalte erau doi juncani, unul foarte gras şi bun. Am jupuit animalele pe dată şi am tăiat toate părţile mai grase, povară destul de grea pentru bietul catâr.

Aproape că se întunecase şi trebuia să mă gândesc cum ajung din nou la popas. Să treci peste dealurile acelea pline de mărăcinişuri, cu o încărcătură grea de carne după tine, era groaznic. După cum mi-am dat eu seama din aşezarea locului, tabăra noastră trebuia să fie pe malul aceluiaşi pârâiaş, dar ceva mai la vale.

Cea mai bună cale părea a fi pe lângă pârâu, dacă se

putea, mai degrabă decât pe drumul pe care venisem. Dar de-a lungul malului erau atâtea desişuri şi copaci, că am fost nevoit s-o iau prin albie, prin apă. Albia era numai bolovani, se întunecase, nu vedeam unde pun piciorul, mă împiedicam, m-am bălăcit prin gropi şi bulboane, cu apa până la brâu şi arătam ca un şobolan murat. Ieşind la un fel de luminiş, m-am gândit să poposesc acolo în noaptea aceea, ca să nu mai orbecăi prin întuneric şi am fost împins la asta şi de norii negri care începuseră să se adune deasupra. Se porniră câţiva stropi de ploaie.

Era un petic de iarbă bună pentru catâr, dar mie n-avea să-mi fie prea moale, mai ales că mă aştepta şi o noapte de ploaie. Lemne erau însă din belşug şi m-am hotărât să fac un foc şi să aştept. Mi-am căutat chibriturile şi am frecat unul. Nu s-a aprins. Erau ude. Am frecat altele cât de iute am putut şi cu mare grijă, dar nu s-a iscat nici măcar scânteie, iar întunericul se înstăpânea netulburat. Nici vorbă să faci popas în udeala aceea, fără foc, aşa că m-am gândit că mai bine o luam iavaş-iavaş, trudindu-mă pe pârâu la vale, prin desişul încâlcit şi prin apa rece, decât să stau în frig şi să aştept degeaba.

Aşa că eu şi catârul cel prizărit am pornit mai departe, bălăcindu-ne prin. Apă, în bezna aceea chioară, alungată numai din când în când de câte o lucire palidă ce răzbătea prin desişul copacilor. Pe atunci nu ştiam ce pradă uşoară eram pentru orice grizzly care ar fi pus laba şi pe mine şi pe catâr şi pe carne, încropindu-şi cu noi o cină foarte variată. Dar domnul grizzly rămăsese acasă pe vremea aceea şi noi ne-am continuat drumul netulburaţi, împiedicându-ne doar prin rădăcini şi mărăcinişuri aproape de netrecut. Curând, canionul prin care mergeam se mai lărgi şi, în dreapta, am zărit un teren acoperit cu tufişuri prin care puteam merge mult mai uşor decât prin albia râului.

Malul era foarte abrupt, deşi nu mai înalt de cincizeci de iarzi. Când catârul încercă să iasă, ajunse până aproape de buză, alunecă pe pământul ud şi nu se mai opri decât în albia pârâului, unde rămase lat. L-am ajutat să se ridice în picioare şi am încercat să urcăm malul prin alt loc, eu

proptindu-l când se oprea să-şi tragă sufletul şi până la urmă am ieşit la liman.

Catârul o porni iute mai departe, părând să meargă pe o potecă bătută, dar eu nu-mi puteam da seama din cauza beznei. După un timp, catârul s-a oprit şi dădu semne că nu voia să meargă mai departe. Am fost sigur că era ceva înainte care ne tăia calea, aşa că mi-am făcut loc prin desiş şi am trecut în faţa lui. Parcă vedeam, dar mai degrabă parcă simţeam ceva foindu-se înaintea mea şi într-o clipă am descoperit că era credinciosul Cuff şi nu vreo arătare înspăimântătoare.

Câinele mirosise că ne apropiam şi ne ieşise în întâmpinare Sunt convins că şi catârul a fost la fel de bucuros ca şi mine să-l întâlnească. Se băgă prin tufiş, adulmecă povara catârului şi apoi o luă înainte pe potecă, iar noi după el.

Trecuse de mult de miezul nopţii când am ajuns la tabără. Ardea un foc straşnic, dar toţi dormeau. Am tras catârul lângă foc şi am strigat:

— Scularea!

Aproape toţi au fost într-o clipă în picioare, fără să mai aibă nevoie să se îmbrace, fiindcă de multă vreme dormeau îmbrăcaţi. Rogers a luat catârul în primire şi i-a dat jos povara, spunându-mi să mă bag în aşternut. Mi-am scos hainele ude şi i-am zis să le pună la uscat, apoi m-am vârât în păturile uscate, calde, unde m-am simţit tare bine. Înainte de a adormi auzeam ca prin vis femeile sporovăind în vreme ce tăiau bucăţi de carne şi le puneau la fript:

— Uite ce grasă-i! Uite şi tu ce bună-i!

Au perpelit repede pe jar şi au înfulecat cu lăcomie bucăţile de carne proaspătă, mustind de grăsime. După ce-am venit eu, ceilalţi nu s-au mai culcat deloc, ci au stat şi au prăjit carnea şi au mâncat pe săturate.

De-acum încolo nimic nu ne mai putea sili să omorâm sărmanele vite ca să trăim. Până atunci tăiasem şase şi mai rămăseseră cinci. Eram într-o situaţie minunată în comparaţie cu cea din zilele de dinainte, când ne târam prin deşert flămânzi, însetaţi, cu picioarele numai răni, când

era mai uşor să zaci şi să te sfârşeşti decât să faci măcar un pas mai departe. Trăiam din plin fericirea de a fi mântuiţi, mai ales că nu trebuia să plângem pe nici unul dintre ai noştri.

Ne-am aşezat tabăra sub un stejar mare. Pe jos era un covor gros de frunze uscate, iar alături o păşune minunată, unde vitele şi catârul păşteau, beau apă şi se odihneau, vitele rumegând cu un aer de mulţumire, cum nu mai avuseseră ele de când îşi părăsiseră păşunile din est. Păreau la fel de fericite ca noi toţi ceilalţi. Stăteau trântite jos, se odihneau şi mâncau în acelaşi timp, lenevind cu multă bucurie.

Ne-am odihnit cu toţii, ne-am spălat bruma de haine de care ne puteam lipsi destulă vreme ca să se usuce. Ne-am spălat apoi faţa şi mâinile de mai multe ori la rând ca să dăm jos jegul ce ne intrase în piele atât de adânc, încât nu se lăsa îndepărtat cu nici un chip. Stăteam pe malul pârâiaşului, bălăcindu-ne cu picioarele în apă – cea mai bună baie ca să te înviorezi – şi până şi picioarele începură să se cureţe şi să arate ca lumea.

*

*   *

Convoiul „răzvrătiţilor” fusese alcătuit din oameni veniţi din numeroase state, dar arătau destul de uniţi. „Răzvrătiţii” păreau să creadă că pot s-o ia încotro vedeau cu ochii, pentru că nu li se putea întâmpla nimic, nici un fel de greutate pe care să n-o învingă nu li se putea ivi în cale. Dar asta când ţinutul prin care treceau avea apă din belşug şi iarbă şi toţi socoteau că aşa va arăta drumul până la capăt. Spre vest şi nord era însă o regiune foarte accidentată, cu lanţuri de munţi înalţi, greu de trecut, sterpi.

La un moment dat au fost nevoiţi să meargă cinci zile fără să găsească apă, iar rezervele pe care le-au luat cu ei se terminaseră. De sete, nu puteau nici să mănânce, nici să doarmă. Vitele se adunaseră în jurul focului de tabără şi păreau să cerşească şi ele să li se dea apă şi nu mai aveau nimic de rumegat, decât poate amărăciunea.

Până aici, ceata „răzvrătiţilor” se arătase plină de curaj, dar când au văzut că trebuiau să se transforme ei înşişi în animale de povară şi să se târâie pe jos cine ştie unde, poate că numai către e moarte înceată, s-au simţit cuprinşi de descurajare şi au priceput ce soartă tristă îi aştepta.

S-au împrăştiat şi au luat-o în mai multe direcţii. Una dintre cete a traversat o vale şi a bătut o întindere de nămol uscat piatră între două lacuri. Cetele au luat-o apoi printr-un canion, pe coasta de vest şi au început să urce un lanţ de munţi numai stâncă neagră, fără pic de apă; dar în albia unui torent au dat de nişte nisip umed şi au încercat să-l sape cu mâinile goale ca să afle preţiosul lichid. Dar n-au găsit nici o picătură, iar unul dintre ei, domnul Fish, acolo şi-a dat sufletul şi a fost lăsat neîngropat pe stâncile golaşe.

Valea avea vreo opt mile lăţime şi, încă înainte de a ajunge la jumătate cale, domnul Isham, unul dintre „răzvrătiţi”, se lăsă jos, fiind la capătul puterilor şi le spuse că nu mai putea face un pas. Nimeni nu era în stare să-l ajute sau să-i dea vreun pic de apă şi nici nu puteau rămâne pe loc ca să aştepte să vadă dacă, după ce se mai odihnea, emul avea să se mai întremeze. N-au putut decât să-l privească toţi cu tristeţe şi să treacă pe lângă el în tăcere mai departe, fiindcă părea să se sfârşească repede. Fiecăruia i-a trecut prin minte că data viitoare poate lui îi va veni rândul să zacă şi să-i vadă pe ceilalţi plecând. De fapt, şansa oricăruia dintre ei de a mai apuca încă o zi era foarte mică, deoarece cu fiecare ceas se simţeau tot mai slăbiţi şi nu ştiau câte ceasuri aveau să mai treacă înainte de a afla apă. În trupul lor nu mai era lichid nici pentru lacrimi şi nici unul nu îndrăznea să deschidă gura, ca să nu se evapore deodată şi ultimele fire de umezeală din trupul lor şi să nu mai poată sufla.

Toţi, în afară de cei doi pomeniţi mai sus, reuşiră să treacă valea, dar, neaflând apă, au dat jos poverile din spatele vitelor şi le-au mânat spre lacul care se arătă la stânga; ajungând acolo, au văzut că apa era roşietică şi foarte leşioasă încât n-o puteau bea nici oamenii, nici

animalele Minară vitele înapoi la drum, descurajaţi de tot, disperaţi, pentru că în munţii aceia nu era urmă de apă. Dar au fost salvaţi şi de data asta.

Cei care se abătuseră mult către dreapta au dat de un firicel de apă, în spatele unor ţancuri stâncoase uriaşe, care abia se strecura printre pietre şi apoi dispărea înghiţit de nisip. Vestea se răspândi îndată şi toţi se înghesuiră acolo. Era treabă îndelungată până să bea toţi, dar, cu răbdare şi-au potolit setea. Câţiva au umplut două ploşti cu apă şi s-au întors repede înapoi la Isham, pe care-l găsiră în viaţă. Însă gura şi gâtlejul îi erau atât de uscate, arse şi era atât de sfârşit, că nu fu în stare să înghită nici o picătură şi, în vreme ce ceilalţi aşteptau să se mai întremeze, omul îşi dădu sufletul. I-au săpat groapa în nisip, cu mâinile şi cu picioarele. De-ar mai fi mers măcar o milă mai departe, poate ar fi fost salvat. Iar de nu s-ar fi nimerit firul acela zgârcit de apă, de după stânci, pe toţi i-ar fi păscut aceeaşi soartă, într-atât de puţin se cerea pentru a înclina balanţa spre viaţă sau spre moarte.

N-aveau decât să-şi numere vitele ca să socotească aproape exact cam câte zile mai aveau de trăit, în cazul când i-ar fi ajutat norocul să nu moară de sete mai înainte. Unii dintre ei erau oameni în crucea vieţii care părăsiseră ferme întemeiate, ce le împlineau toate nevoile, luându-se după fantoma metalului galben, iar acum îi bântuiau fantome galbene de cu totul altfel. Singuri spuneau că sunt nişte zănatici vânători de aur dacă fuseseră în stare să-şi abandoneze pământul mănos numai pentru a-şi lăsa oasele într-un pustiu ars de soare.

Nu-i mai ţinea în picioare decât puterea voinţei. Într-o zi, căpitanul Aşa Haines se lăsă jos şi spuse că el mai departe nu putea merge, însă tovarăşul său L.O. Stephens, care mai păstrase câteva boabe de orez, puţin ceai şi o coajă uscată de pâine, pentru vremuri de cumpănă, a luat puţină apă într-o cană şi a făcut nişte supă pe care i-a turnat-o cu forţa prietenului său pe gât; curând, acesta îşi reveni şi fu în stare să pornească iar la drum. Noaptea următoare, Steven se trezi simţind că murea de sete. Se târî până unde era

culcat Doty şi-l imploră să-i dea măcar o gură de apă. Doty îşi scoase bidonul de sub cap, împărţi puţinele picături cu Steven şi moartea fu din nou amânată.

Dar până şi proviziile de carne erau pe sfârşite. Unul dintre ei fu văzut cu un corn de bou în mână: îi ardea un capăt în foc şi încerca să roadă partea mai moale. Era îngrozitor să vezi fiinţe omeneşti mâncând ceea ce până şi câinii refuzau să mănânce. Un altul descoperi nişte ţărână ce părea mai umedă, în partea umbrită a unei tufe; scormoni ţărâna cu unghiile, o luă în pumn şi încercă să sugă umezeala din ea.

Nimeni nu poate înţelege cât de cât astfel de scene decât dacă a văzut vreodată o privire sau un chip rătăcit, pe care se citeşte un amestec de hotărâre şi disperare, trăsăturile omeneşti dispărând aproape cu totul, ca să lase loc unei expresii ca de lup sau de şacal flămând.

Trecuseră cinci sau şase zile de când plecaseră de la izvorul dintre sălcii, unde-şi luaseră ultimele provizii de apă şi mergeau încă tot prin deşert. Drumul era mai lung decât se aşteptaseră ei, în parte din cauză că înaintau încet, oprindu-se adesea să se odihnească, sau pentru că nu mai puteau merge.

Cam tot atunci, drumul începu să se vadă din ce în ce mal slab şi aproape că dispăru cu totul. S-au gândit că cel mai bine era să se răspândească toţi în toate părţile şi să se apropie de lanţul de munţi pe un front cât mai larg, ca să aibă mai mulţi sorţi de a găsi apă, aşa că au pornit doi câte doi, unii la dreapta, alţii la stânga, fiecare alegându-şi drumul care socotea el să-l scoată mai repede la apă.

Tom Shannon era unul dintre puţinii care nu-şi aruncase arma, încredinţat că avea să-i salveze viaţa cândva. Între el şi tovarăşul său era cam o milă distanţă, fiecare uitându-se în toate părţile, căutând cel mai mic semn care să arate că s-ar afla apă. Deodată, dintr-un tufiş le sări dinainte un iepure, primul vânat pe care-l vedea Tom de mai bine de o lună. Îşi îndreptă arma spre el şi, în timp ce iepurele făcu un salt mai lung, Tom avu norocul să-i zdrobească ţeasta cu un foc. Se apropie de animal, îşi puse gura la rană şi începu

să-i sugă sângele cald, primul lichid pe care-l vedea. Dar asta, în loc să-i astâmpere setea, păru să-i facă şi mai rău şi omul începu să aiureze. Puţin mai sus, pe o pantă, văzu o stâncă şi un tufiş mai verde şi o luă într-acolo, plin de nădejde, dar nu găsi apă. Se aşeză jos, cu spatele rezemat de stâncă, cu puşca sprijinită alături, îşi trase gioarsa de pălărie veche pe ochi şi i se făcu rău.

Îşi dădea seama că viaţa i se stingea, iar el zăcea neputincios – nici măcar să se mişte nu mai avea tărie – şi fără voinţa de a mai face vreun efort. Cum stătea aşa, i se părea că poate cuprinde limpede cu privirea tot drumul făcut de el prin toate deşerturile, prin munţi, peste ape, până în Illinois. Uitase prezentul cu totul şi nu mai era loc în conştiinţa lui decât pentru acest tablou al trecutului. Gândurile păreau să-i fie tot mai desprinse de cele trupeşti şi rătăceau în voie prin trecut, retrăind scene minunate, de mult apuse. N-a ştiut niciodată cât a rămas aşa. Tovarăşul său fu mai norocos şi găsi apă, iar după ce-şi potoli setea, o porni în căutarea sărmanului Tom, pe care nu-l mai vedea. Îndreptându-se încotro răsunase focul de armă, o luă după urme până-l văzu pe cel pe care-l căuta, frânt din mijloc lângă stâncă, cu faţa ascunsă sub pălărie.

— Hei, Tom! exclamă el, dar celălalt nu clinti.

Apropiindu-se şi mai mult, îl strigă din nou, dar nu primi nici un răspuns şi nu zări nici o mişcare. „Sărmanul Tom a pornit spre o lume mai bună – gândi el – deşi salvarea era la doi paşi”. Se apropie şi-i ridică pălăria. Zări o zbatere a ochilor, un tremur al muşchilor obrazului, un fel de semiconştienţă, acea stare care anunţă apropierea sfârşitului. Dându-i capul pe spate, îi turnă iute din bidon apă printre buze şi celălalt înghiţi. Apoi încă puţin, încă puţin, până ce viaţa păru să se întoarcă, aducându-l din nou în lumea necazurilor şi, o dată cu ea, reînviară şi suferinţele, conştiinţa tuturor durerilor care-i chinuiau trupul. După o vreme se mai întrema şi prietenul său îl ajută să se ridice în picioare. Se îndreptară spre apă, făcură foc, prăjiră iepurele – prima carne gustoasă pe care o puneau în gură după multă vreme. Tom se simţi mai în

putere şi-i povesti tovarăşului său ce pătimise după ce băuse sângele cald al iepurelui, cum se scufundase în somnul morţii.

— De mai întârziai puţin şi nu mă găseai – îi spuse Tom – acum eram departe de lumea asta tristă.

Au slobozit un foc de armă drept semnal, s-au uitat la oasele iepurelui, au băut iar apă şi, încet-încet, au simţit cum le renăşteau puterile. Către seara acelei zile pline de suferinţă, ceilalţi, care se răspândiseră în toate părţile, începură să apară, atraşi de răsunetul împuşcăturilor şi de fumul focului făcut de cei ce găsiseră apă. Unii erau la fel de pieriţi ca şi Tom Shannon şi trebuia multă grijă când li se dădea apă pe stomacul lor gol. Unul dintre ei, pe nume Robinson, era atât de sfârşit înainte de a ajunge la popas, că fu pus în spinarea unei vite şi câte un tovarăş de-o parte şi de alta aveau grijă să-l prindă de cădea. Când ajunseră cam la o milă de apă, Robinson le spuse că se simţea destul de în putere ca să se ţină şi singur în spinarea animalului şi că nu mai era nevoie să fie cu ochii pe el, aşa că oamenii îşi slăbiră vigilenţa. Curând se prăbuşi din spinarea vitei, iar când se duseră la el, omul refuză să se mai urce călare sau să meargă mai departe.

— Întindeţi doar pătura pe jos – spuse el – şi am să stau puţin să mă odihnesc, iar apoi am să vin şi eu spre tabără.

L-au lăsat acolo şi s-au dus la apă. După ce şi-au mai potolit setea, s-au întors cu apă la el, ca să-l ajute să-şi revină, dar când l-au găsit era mort. Părea să nu se fi clintit după ce se întinsese jos şi doar câteva înghiţituri de apă l-ar fi salvat! Era foarte dureros că, după atâta suferinţă şi atâtea eforturi, omul murise la nu mai mult de o milă de apa care i-ar fi redat viaţa. N-aveau la ei cu ce să-i sape groapa, nici măcar cuţite, fiindcă lăsaseră totul în tabără, aşa că l-au învelit în pătură şi s-au întors plini de tristeţe înapoi.

N-am amintit decât de soarta a patru din convoiul „răzvrătiţilor”, care şi-au dat sufletul la marginea drumului. Dar trebuie să spun că un grup de unsprezece oameni au pornit pe jos singuri, înainte ca ceilalţi să-şi părăsească şi ei

căruţele. Nu s-a mai auzit nimic de ei, dar mulţi ani după aceea nouă schelete au fost găsite în jurul rămăşiţelor unui popas. Alţi doi au ajuns până la minele de aur, dar când li se pomenea de acel drum, izbucneau în plâns şi nu mai puteau scoate o vorbă.

Printre „răzvrătiţi” erau şi doi nemţi care abia puteau rupe câteva boabe englezeşte şi poate de aceea se ţineau mai deoparte faţă de restul cetei. Într-o zi, după ce au fost părăsite carele, cei doi nemţi mergeau singuri înainte, cu traistele în spate, sub soarele dogoritor, simţindu-se sfârşiţi de sete şi de foame. Unul dintre ei se aşeză jos pe o coastă de deal, cuprins de disperare, în vreme ce al doilea se duse într-o viroagă, în speranţa că avea să găsească vreun fir de apă prin vreo crăpătură de stâncă, deşi era o speranţă zadarnică Deodată îşi strigă tovarăşul de pe coastă:

— John, vino încoace şi ia şi tu nişte aur. E cât vrei!

— Nu, nu vin. Mie nu-mi mai trebuie nici un aur. Dar aş da nu ştiu ce pentru nişte apă şi o coajă de pâine.

Aşa că şi-au lăsat în părăsire preţioasa descoperire şi au pornit abia târându-se mai departe, reuşind ca şi alţii să iasă din deşert şi să ajungă la Los Angeles. Cel care descoperise aurul s-a stabilit la misiunea San Luis Rey şi a deschis o dugheană de haine, dar nu la multă vreme a fost ucis. John Galler rămase la Los Angeles, încropi un atelier de căruţe şi făcu afaceri bune. Era un om cinstit, harnic şi cei din jur aveau mare încredere în el. Amintea adesea povestea tovarăşului său despre filonul de aur din pustiu şi i s-au pus la dispoziţie, în două sau trei rânduri, cele necesare ca să se întoarcă şi să redescopere locul, dar nu părea să mai ţină minte unde era şi ori de câte ori a ajuns din nou în deşert, totul i s-a arătat în altă lumină, încât n-a fost în stare să identifice împrejurimile. Aşa că faimoasa mină a onorabilului John Galler rămâne pe lunga listă a minelor pierdute, ca şi filonul „Cătarea puştii”, precum şi alte mine pe care oamenii le caută de atunci în zadar.

*

*   *

Scăpasem de nisipurile şi fantomele îngrozitoare ale Văii Morţii, de mirajele ei înşelătoare, de coloanele de sare, de locurile ei amare şi de pustietatea ei stearpă, sumbră şi sălbatică. Traversasem continentul nordamerican, de pe un tărâm al abundenţei, peste dealuri golaşe şi întinderi pustii şi ajunsesem pe alt tărâm, minunat, unde, deşi iarnă, ne coceam la soarele verii, înconjuraţi de verdeaţă. Nici nu ne gândeam la aurul pentru care bătusem atâta cale. Morţi am fost şi am înviat. Ne uscasem de sete şi acum cel mai cristalin pârâu ne îmbia să ne aplecăm şi să bem. Fusesem atât de flămânzi, că ne uitam unul la celălalt, bântuiţi de gânduri nebune, iar acum aveam parte de belşugul pământului. Viaţa care ne fusese povară ne devenea iarăşi preţioasă.

Acum eram în a şaptea zi a lunii martie 1850 şi această dată, ca şi cea de 4 noiembrie 1849, vor rămâne adânc întipărite în memorie. În ziua pomenită la urmă ne-am abătut de la calea obişnuită ca s-o luăm pe scurtătura aceea nenorocită şi patru luni de zile nesfârşite am rătăcit pe drumuri şi ne-am luptat cu greutăţi cumplite.

Am încărcat poverile în spatele vitelor şi am început să coborâm prin acea vale minunată, plină de iarbă, unde totul părea nou şi ciudat. Eu şi Rogers ştim că în curând ne vom întâlni cu oameni străini nouă, care vorbesc o limbă străină din care nu pricepem o boabă. Cum o să ne descurcăm noi, fără un dolar, cum o să găsim hrană şi toate câte ne trebuie? Sunt întrebări la care nu putem răspunde încă şi nu ştim cum ne vom descurca. Minele de aur sunt încă la

patru sute de mile depărtare, iar pe aici, prin preajmă, nu ştim de vom găsi ceva de lucru Ni s-a dăruit viaţa, dar acum ne întrebăm cum s-o trăim omeneşte, ca nişte oameni liberi.

WILLIAM LEWIS MANLY

VALEA MORȚII

